

The Liturgy and Ritual of Independent Congregations in Israel

Yaron Kapitulnik

Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for Ordination

Hebrew Union College-Jewish Institute of Religion,
Graduate Rabbinical Program,
New York, New York

January 2010:
Advisor: Rabbi Lawrence A. Hoffman, PhD.

TABLE OF CONTENTS

I.	Acknowledgments.	Page	3
II.	Introduction.	Page	5
III.	Chapter One: From <i>Chofshi</i> to <i>Chiloni-Ma'amin</i> – The Rise of a New Jewish Identity	Page	10
IV.	Chapter Two: From Study to Practice – The Rise Of The Israeli Independent Communities	Page	19
V.	Chapter Three: From Individual Visionaries to Communities of Practitioners.	Page	26
	a. Nigun Halev	Page	27
	b. Beit Tefilah Israeli (BTI)	Page	47
	c. Kehilat Shimshit	Page	71
VI.	Chapter Four: From Words to Practice – We are How We Pray	Page	92
VII.	Conclusions	Page	118
VIII.	Bibliography	Page	136

ACKNOWLEDGMENT

This work could have not been written without the help, openness, honesty, and vision, of so many people:

The various leaders of independent communities in Israel: Esteban Gottfried from Beit Tefilah Israeli, Shai Zarchi and Chen Ben-Or Tzfonni from Nigun Halev, Orly Kenneth and Yiffat from Kehilat Gan Yavne, Itamar Lapid from Shimshit, Nir Tamir from Achva Bakerem, Rabbi Ruth Kagan from Nava Tehila in Jerusalem, Shlomit from Kibbutz Ein-Dor. You dedicated hours of your time to answering my questions and sharing your experience and visions. You are all incredible leaders in your communities, true pioneers and role models for many who will step in your footsteps. With your actions, you are writing very beginning of the next page of the history of Israel and the Jewish People.

I want to thank the research team at the Van Leer Institute whom helped me find my direction; to Dr. Nicham Ross, Dr. Esicca Markes, and Dr. Eli Holtzer. Thank you for your time and willingness to answer any question and offer your support.

Dr. Ezra Kopelowitz and Dr. Steven Cohen were instrumental in finding many of the research materials that served as the foundation of this research.

To my best friends who also became my editors, and worked hours upon hours to make this work possible. Susan Levine and Nancy Sims – I couldn't have done it without you.

Rabbi Lawrence Hoffman, you inspire me. You lit within me the love for liturgy and you are a true teacher, mentor, *mensch* and friend. The opportunity to learn from you and with you is one that I will hold dear for the rest of my life.

Finally to my family: Ayala, Roni, Tom and Danielle. You are the ones that truly paid the price, of crazy long hours in which I was totally immersed in my studies. Words will not be able to express my love and debt to you. I hope to make you proud.

Introduction:

“The more public the context of the religious symbol and ritual is – the less control the individual feels he has to control its nature. Secular Israelis will use services provided by the state but will not feel empowered to demand changes....There is no attempt done by them to appropriate the religious tradition and transform it along the lines done by Jewish denominations in the United States.”¹

This statement, published in 2004, describes a situation that is rapidly changing in Israel. If, in the past one, could claim that “The majority of Israeli public is not aware of what it does not have,” today it is clear that many among this population are not willing to let this situation continue, and are demanding and pursuing change.

When I left Israel in the summer of 2002, the very beginning of a phenomenon was taking place. Small groups of secular Israelis were reclaiming ownership and developing their own unique sense of Jewish-Israeli identity, mostly by forming *batei midrash*, places in which they could study Jewish texts. In December of 2009, during my last visit to Israel, it was apparent that this was no longer a small phenomenon, and that it exceeded the limits of text study. As I travelled around the country, I met groups of Israelis, who were frustrated by their lack of ability to find the right structure in which to connect to their own Jewish identity, and were taking a new course of action. These Israelis, who feel disconnected from their Jewish roots, are now meeting on a regular basis, not just to study, but also to worship, to seek a spiritual Jewish experience.

¹Kopelowitz, Ezra and Yael Israel-Shamsian. *Why has a Sociology of Religion not develop in Israel? The influence of Socio-Political Environment on the study of Religion in Israel*. Revised submission to Sociology of Religion. July, 2004. Page 6.

These groups face many challenges; they face the disbelief and lack of interest of the majority of their secular friends, and the dismissal of those who are already practicing in more traditional ways. They lack resources, space and the means needed to maintain a growing community. They face the challenge of “catching up” with their knowledge of Judaism and Jewish ritual. They struggle with their need to learn and to reconnect to areas in their life they suppressed for so many years. They are the new Jewish pioneers of the 21st century, and like the pioneers a century ago, they must now reshape the cultural-religious foundations of this country.

In a country where, for over half a century, the distinctions between religious and secular were once clear, new definitions are emerging. The groups studied here are not part of the Movement for Progressive Judaism in Israel; nor, despite the misconception by many, can they be considered Reform Jews. Many communities have a strong relationship with the Progressive Movement, both in Israel and the United States, but they do not self-identify as Reform. We might be noticing the birth of a new, exciting and unique denomination. These communities are called many different names and the struggle to find the right definition is an indicator of the complex identity that they represent. Chapter One of this work will explore the question of definitions and identity.

Close to fifty communities exist in Israel, and more are being established every month. When I was observing the services at Kehilat Gan-Yavne, one of the people in the room was a representative of a group from Ashkelon. He had come to observe the service because the group he represents is trying to establish its own congregation. In the second chapter, I will describe the phenomena of the growth of these communities

in Israel. A better understanding of the process in which they function as individual communities and as a community of communities will help us understand each individual community and its internal processes.

In the course of my research I studied seven of the leading communities in Israel. Each one is unique in its own way, yet they all have much in common. For the purpose of this work, however, I have chosen to concentrate on four of the communities from which I believe, we can learn the most. Chapter Three describes them, focusing on their history, leadership, and ritual. I will examine the way they use music and look in depth at their *siddurim*.² Following the process that each and every community went through will shed light on how to help emerging congregations in the future. I have included both the oldest such communities in Israel – those who have already developed their own liturgy and are going through advanced stages of development; and younger communities that have invested considerable, albeit less, thought in developing their ritual and liturgy. This chapter will be based on interviews with leaders of the communities as well as on a careful analysis of the various *siddurim*.

Do the new liturgies described here serve the goals of the various communities? And if so, how? In Chapter Four I will share observations of two communities whom I visited for their *Kabbalat Shabbat* services; these will be supplemented by reports arrived at through interviews with members of two other

² In this work I will use the word *siddur* to describe the prayer book that communities use, even when they intentionally do not call that prayer book a *siddur*. The word *siddur* has a religious connotation and thus is not a term that all communities chose to use. Some use the expression *Dapei Tefilah*, “pages of prayer” or *chovert* “booklet.”

communities. These observations allow us to examine the worship of these communities holistically, to determine how their ritual reflects their goals, values and self-perception.

Chapter Five will draw conclusions from all of the above regarding the successes and failures of this secular-Jewish-Israeli experiment in creative liturgy. I hope that a close look at these conclusions will help new communities, trying to create their own liturgy, to be successful.

As an Israeli student in an American school, I have asked myself many times how my situation is unique. How can I use the fact that I live between two cultures as an advantage from which I can effect change and growth? This internal question was paired with the external factor of my work with Israelis in the United States, through which I grew aware of the struggles of many to maintain a Jewish-Israeli identity in a foreign environment. Most Israelis I have encountered here – to the extent to which they have given any thought to the issue at all -- have equated their Jewish identity with their Israeli identity as if they are necessarily synonymous. Living in Israel demanded little if anything from them in order to maintain a sense of Jewishness, after all. But self-identifying secular Israelis who move to the United States lose the public collective Israeli-Jewish identity they had back home. They find it very difficult to connect to Jewish communal life and synagogues. They are left alone in a state of identity crisis.

I believe that the Reform Movement, particularly, has an historic opportunity to make a difference with regard to these people. If we teach our communities a way to attract Israelis into our midst, we might have an historic opportunity to change both

our movement and the religious cultural Israeli scene. Elsewhere, as my capstone project towards my Masters Degree in Religious Education, I will offer a curriculum to guide communities of Israelis, here or in Israel, in the process of compiling their own *siddurim*. The knowledge accumulated here from the various communities I have studied will thereby guide emerging communities as they develop their own liturgy and ritual as well.

Yael Tamir, Yaron London and Ruth Calderon claim that living in Israel is not enough to maintain a Jewish identity – not even a secular one! There is a need to create a “secularism embedded in Jewish traditions but offering a new interpretation and model in which the tradition is transmitted.” They claim that this has yet to be done and that they are not sure if the secular public is able to meet the challenge of constructing “a new prayer book, a new reading of the sources, and a new interpretation of Jewish holidays.”³

I believe that this public is indeed ready for and capable of the task, and that the process has already begun. My prayers and hope is that this work will serve them well.

³ Liebman S. Charles, & Yadger, Yaacov. *Secular-Jewish identity and the Condition of Secular Judasim in Israel*. Editor: Zvi Gitelman Religion or Ethnicity? Jewish Identities in Evolution, Rutgers University Press. 2009. Pp 21.

Chapter One:

“From *Chofshi* to *Chiloni-Ma’amin* – The Rise of a New Jewish Identity”

Both American and Israeli Jews tend to use identity labels that primarily revolve around religious practices. In America we find the common use of the terms, “Reform”, “Conservative”, “Orthodox” or “Unaffiliated Jew” while in Israel the labels mostly found are “Secular”, “Traditional” and “Religious”.

The usage of the terms secular, traditional or religious belongs to modern time. In traditional Jewish society, the categories of “religion” and “religious ritual” simply did not stand on their own -- one could talk of Jews who were more pious and less pious, but it was impossible to speak of a religious versus a secular Jew.⁴ The dominance of *religious* identity labels is therefore a relatively recent practice. As late as the first half of the twentieth century, many Jews preferred labels that referred to secular Jewish economic and Zionist ideologies such as “Jewish Socialists,” “Bundists,” “Labor Zionists,” and “Revisionists.” There were also Jewish identities tied to geography: *Litvacks* (Lithuanians) and *Galicianers* (*Galicians*), for instance. We no longer use these ideological and geographical identities today when we come to describe Jewish communities in Israel and the USA.⁵ In keeping with western culture generally, Jews have become a religious category, whether or not they internally think of themselves purely that way.

4 Kopelowitz, Ezra. *Ethno-Religious vs. Religious Ritual: A Look at a Learning Ritual that Brings Together American and Israeli, Orthodox and Non-Orthodox Jews. Research in the Social Scientific Study of Religion*. 2003. Vol. 13. Editors: Ralph L. Piedmont and David O. Moberg. Leiden: Brill Pp. 7

⁵ Kopelowitz, Ezra. *Judaism: An Oxford Guide*. Editors: Nicholas de Lange and Miri Freud-Kandel. Oxford: Oxford University Press.

In the past one could say that in Israel there was a clear distinction between the three main groups in which people identify themselves religiously. One group self-identifying as *dati*, “religious”, another as *chiloni*, “secular,” and a third as *mesorati* “traditional” (meaning the American “Conservative”). Today there is a need to identify a new group -- secular Israelis who are establishing communities who are seeking their own unique (and secular, by their standards) connection to Judaism. This work will deal with this new and growing group of Israelis who do not belong to any of the traditional groups identified above.

The term *dati* is self-explanatory. It refers mostly to people who believe in the existence of God and who observe, on a wide spectrum of practices, the basic ideas and rules of *halacha*. What mainly defines people identifying as *dati* is their attempt to maintain high levels of religious observance as they move between social spaces and the idea that they will consult the rulings of respectable rabbinical figures to determine legitimate from illegitimate Jewish behavior.⁶ The term *chiloni* can also be understood in Israel to identify a type of Jewish identity which is not connected to a world bound by sets of *halachic* rules and regulations. People in this group do not move between social spaces in a consistent Jewish manner. In their private life they will usually do very little or nothing at all that is associated with being Jewish, yet they rely very much on the public environment in order to create their Jewish identity. For most *chilonim* there is a strong correlation between being Israeli and being Jewish. In fact, being Israeli is being Jewish. The fact that Israeli Jews find it hard to forget the

⁶ Ibid

fact of their “Jewishness” when in public has a tremendous affect on how they perceive their Jewish Identity when in private.⁷ It can be said that their Jewish behavior is inconsistent compared to the behavior of the *dati*. Because they are unaffected by *halacha* in private, they patch together meaningful Jewish experience as they see fit, choosing little or nothing Jewish while at home, but remaining aware of their Jewish selves anyway simply by virtue of the seepage of identity from public to private – even at home, that is, they are Israeli, and hence, Jewish to some degree.⁸

Chiloni is a relatively new term in Israel. A different term was used in Israeli media from the early 1940s to the late 1950s. The term that was used to describe non-religious people in Israel at that time was *Chofshi* meaning “free”!⁹ For the Zionist settlers this was a positive term that meant they were free to choose; it was not the denial of religion or tradition but the opportunity to redefine one’s identity free of old-world ties and in the new Jewish state. The *Yishuv* adapted traditional ritual, but transformed it and gave it new values in secular terms at the national level and private level. It demonstrated a positive attitude towards Jewish ethnicity but a negative one towards “religion” which it defined as the observance of Jewish traditional ritual in its traditional halachic form¹⁰.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Charles S. Liebman and Yaacov Yadger. *Secular-Jewish identity and the condition of Secular Judaism in Israel*. Page 4

¹⁰ Ibid, Page 6.

Liebman and Yadgar identify two definitions for the term “*Chiloni*”¹¹. The first is called “the Ideological secular” and relates to those who consciously and conscientiously “observe little or nothing of the Jewish Tradition” – as a matter of principle. The second is just “secular by default,” a definition used to distinguish oneself from the rabbis or religious establishment. According to them, most Israelis fall under the category of being secular by default,¹² although they admit that many are very close to the line and it is hard to separate the two groups. This means that most Israelis might not have what we believe to be an innate objection to Judaism, as much as they object the religious institutions behind a traditional Jewish life and what those institutions represent. One can tie this dislike and disconnect from Judaism to Israel’s political reality which gives excessive political power to Orthodox political parties. These parties then use that power to impose their religious ideology on the entire population.

They also divide the “Ideological secular” world into two main groups consisting of “Secular-Judaists” and “Secular-universalists.” The Secular Judaists are connected to Judaism and to the idea of a Jewish state of Israel while the Secular universalists -- the smaller group among the two -- wants to connect to universalist ideas more than to Judaism.

“Ideological seculars” are called such because they “believe” in their interpretation of Judaism. They see Judaism mainly as a culture, not a God-centered religion. The vast majority of them do not believe in God, or in Judaism as a religion

¹¹ Charles S. Liebman and Yaacov Yadgar. *Secular-Jewish identity and the condition of Secular Judaism in Israel*. Page 2

¹² Ibid, page 15.

that requires them to follow a set of rules. These secular Jews, for the most part, do observe some rituals and seek to enhance them from a cultural aspect. For an Israeli “Ideological secular,” a person need not to do anything in their private life in order to feel Jewish. The Jewish link to the public sphere is sufficient to make them fully Jewish. On the other hand, the “Secular-universalists” are those secular Israelis whom for Judaism is irrelevant. They would not say they are not Jewish, but they would distance themselves from any specifically Jewish content for that identity, even Jewish content provided by the official public sphere.

For many the term *chiloni* has a negative connotation in Israel,¹³ especially when used by religious people. After all, from a linguistic perspective the term means profane. For others, *chiloni* is a normative expression while “Reform” is actually seen in a negative way describing someone who is not serious about religion and can actually pose a danger to religious tradition! Many secular Israelis I have spoken to, do not accept the negative connotation of “secular.” They claim that we can have many profane things such as literature, professions and even values, but not profane people¹⁴. The term tells us what someone is not, rather than what someone is.

¹³ In 1991 The Shenkar committee expressed discomfort with the term. But absent an alternative the word is used to identify students in Non-religious schools.

¹⁴ When trying to find the right definition for these emerging groups it is important to look back and remember that the term *Chiloni* did not always have a negative meaning. It appears in late 19th century in the writings of Micha Joseph Berdichevsky, where it was used in a positive meaning, implied to Jews who cared about materialism and this worldliness. For the *Maskilim* of the period, being materialistic was a symbol of the ability of Jews to be part of the world around them.

It Is helpful to look at a survey done by the Guttman Institute¹⁵ regarding the practices and beliefs of *chilonim* in Israel to understand why so many secular Israelis feel the negative association of the term *chiloni* is inappropriate.

The main findings in that survey indicated that:

- 43% of secularists define themselves as non-religious; only 5% as anti-religious.
- 57% of seculars observe a small part of tradition. (Mostly *Kabbalat Shabbat* and major holidays)
- 34% of seculars do not observe any ritual at all.
- 8% define themselves as being against the religious institutions and do nothing that will connect them to religious ritual because of those feelings.

We can see that a sizable number of secular Israelis observe at least some Jewish traditions and share, to some extent, the basic beliefs of the religiously observant. It is also clear, according to the survey, that this group feels a connection to Jewish peoplehood.¹⁶ For many, it is the religious institutions and the mixing of religion with politics that pulls them away from seeking any connection.

When asked what the main things are that keep them identifying as Jewish they responded:

- Having a strong sense of Jewish history; a sense of peoplehood
- Seeing Israeli and Jewish identity as one -- inseparable identities.
- A love and memory of some Jewish tradition(s) in childhood.

¹⁵ 1999 survey of Jewish population by Guttman Institute.

¹⁶ Charles S.. Liebman and Yaacov Yadger. *Secular-Jewish identity and the condition of Secular Judaism in Israel*. Page 11.

A small percentage of these secular Israelis do define themselves as *mesorati*. but this term has very strong association to institutional Judaism. Therefore, because of negative attitudes towards the religious institutions of the state; it is not used by most seculars who do observe some sort of traditions. Many who practically can be called traditional, actually see the traditional rituals they perform as being Israeli and not necessarily Jewish in a religious sense.

This dissatisfaction with the term *chiloni* is echoed in the growing discussion that is taking place in Israel these days. It is a discussion about the meaning of Jewish identity to secular Jews in Israel. Despite the fact that it has been ongoing for many years, it has gathered momentum in the past two decades¹⁷. A great example of this discussion can be found in a book written by Dedi Tzucker titled *We the Secular Jews*. This book focuses on an effort by Israeli intellectuals to identify for themselves the significance and meaning of an identity taken for granted.

All together it is clear that a resentment exists among secular Israelis towards the usage of the term *chiloni* and the fact that the term does not accurately describe the reality of most “*Non Dati*” Israelis, requires us to look for a new definition.¹⁸ It also allows us to see the phenomenon of the congregations described here as not altogether surprising.

¹⁷ Charles S. Liebman and Yaacov Yadger claim that being involved in a national crisis which they identified as the second intifada, has caused the strengthening of the sense of Israeliness and its identification with Jewishness, but Jewishness not in a religious or *Halachic* understanding but rather in a national, Zionist – maybe even neo-Zionist sense

¹⁸ The need to define these groups seems to be an academic need. In all my interviews none of the people involved in these communities seemed to feel the need to define themselves. Some even insisted that defining the phenomena is acting against the exact purpose of what they are trying to achieve.

In March 2007, a report¹⁹ was submitted to the UJA – Federation of New York. This report was an attempt to map a new phenomena, which has been taking place in Israel in the past decade. Small groups of what we can at best describe as secular Israelis, have formed spiritual communities in which they now find a personal way to express their spiritual needs. The report refers to them as “Non-Denominational” or “Unaffiliated Spiritual” communities. These definitions no doubt serve the needs of an American reader; they do not necessarily resonate with Israelis.

For the Israeli perspective, we turn to an article published in September 2009,²⁰ based on a research conducted among secular Israeli students; there, a new category and definition of secular Jews emerged. The researchers reached the conclusion that it would be appropriate to define most of the 278 students who participated in the survey as *chiloni- ma’amin* -Believing Seculars. As much as this terminology might sound like an oxymoron, the researchers point out that it was the students themselves who described their identity as such. “Believing seculars” are not observant the way their *dati* friends are. When they decide to engage in Jewish ritual they seek other than traditional ways to do so; they want rituals that incorporate personal meaning to them. This new definition answers a need to categorize a very large number of young, intellectual, secular Jews, who want to define themselves as Jewish, yet with their own faith and theology which doesn’t necessarily connect directly to Orthodox thought nor is dependent on its approval.

Azulay (2009) uses a different term. She refers to these groups as “Hybrid Jews.” According to her research, they are the people operating in the tension between

¹⁹ Shira Ben Sasson Furstenberg and Rebecca Cariati, 2007

²⁰ Shechori, Dalya. “*Chiloni aval Ma’amin*” December 21, 2009. Ha’aretez

two worlds and trying to bring those two worlds together. Azulay also refers to them as the people of the “Jewish Secular Renewal.”

In this work I have decided that there is no single definition that I would prefer. All of them convey some of the complex reality that I found in my study. If possible I would call these communities “*Chofshi*, independent communities of believing, renewal, hybrid, secular Jewish Israelis.” For the sake of this work the simple term *kehila* (“community”) will suffice, the reason being that more than anything else, this is a phenomenon of people seeking a community of relationships with other people in order to experiment together in what might be the most important Jewish experiment of the 21st century.

In the 2007 report to the UJA, some of the young innovative and creative leaders of these communities were actually described as “Pluralistic Entrepreneurs.”²¹ Who are those entrepreneurs and what is their story? The next chapter will explore these questions.

²¹ The authors of the report give the credit for the expression to Dru Greenwood.

Chapter Two:

From Study to Practice – The Rise of the Israeli Independent Communities

Over two hundred representatives from various communities in Israel participated in May of 2008 in a conference organized by the “Network of Independent Israeli Communities.”²² This large number of representatives was an incredible surprise to the organizers and an indicator to all those present that they were witnessing a major shift in Israeli society.

The roots of this shift can be traced back to a renewed interest in Judaism that occurred in Israel in the late 1960s, an interest that was intensified after the shock of Israeli society post the Yom Kippur War. The Yom Kippur war caused Israelis to reexamine almost every core belief they held. It begun with the belief that Israel was invincible, that our enemies have learnt a lesson from the glorious Six-Day War that ended just six years earlier, and continued with a painful process of introspection. In face of the devastating loss of human life, and the shattering of the self mage Israelis held, both secular people as well as religious people in Israel started asking difficult

²² This is actually a translation of their names from Hebrew. On their English website they appear as “Jewish Spiritual Communities”. This organization, hosted by the Michigan/Central Galilee Partnership 2000, was established as a grassroots organization in 2006. Its goals are to link between community houses in the Central Galilee Partnership 2000 region and strengthen connections between them; to establish, support, and accompany new communities; to foster cooperation between community houses, producing regional events; to link between community houses in Israel and Jewish community centers overseas; to Locate community leadership at community houses in Israel and expand the circle of participants at community houses. See <http://www.jewishspiritualcommunities.org/english/>

theological questions about the cause of this war. They were trying to make sense of this tragedy. The result was both a different political approach towards our neighbors (resulting in the peace treaty with Egypt in 1979) and a growing number of people devoting time and energy to spiritual search. This “spiritual search” kept growing and developing during the 1980s. One of the main expression was a growing number of young Israelis that immediately after finishing their military travelled to India and spent time studying and experimenting Eastern Philosophy and spirituality. These young Israelis then returned to Israel and brought back with them the some of those ideas, energizing various institutions and organizations that were engaged in teaching “new age” spirituality. Many other local and global factors such as a growing connection between American and Israeli communities, the peace process generated by the Oslo agreements, the growing disgust among secular Israelis from the religious political reality in Israel, Brought this process to fruition in the early 1990s. Its result was a drastic change in the essence of what is called the “Jewish Renewal Sphere of Secular Jews in Israel.”

This change resulted in an intense curiosity and attraction of secular Israelis to a network of organizations that offered them opportunities to study traditional Jewish texts in a pluralistic, open-minded atmosphere that did not demand from them a change in lifestyle. The first of these organizations was *Beit Midrash Elul*.²³ (Established in 1989 in Jerusalem by a joint group of religious and secular Israelis). It was soon followed by other well-known organizations such as *Pardes*, *Alma* and others. In the early and mid ‘90s, thousands of secular Israelis started attending events

²³ www.elul.org.il.

and study groups offered by these organizations. The murder of Yitzchak Rabin in 1994 brought about a new surge of desire by secular Israelis to reclaim Judaism. From 1995 to 2001, every year about 2,000 people joined different study groups belonging to the network of *Secular Batei Midrash*.²⁴ In 2006, over 5,000 people participated in *Tikkun Leil Shavuot* offered by Alma in Tel-Aviv and by the Movement for Progressive Judaism in Israel in Jerusalem, and over 4,500 participated in the same year in the *Hakhel* Festival in Sukkot.

This movement of returning to the “Jewish Book Shelf” and “The Renaissance of the Jewish Book Shelf”²⁵ was not just about gaining access to and claiming ownership of Jewish knowledge. For many the knowledge acquired in study was not the goal but the means -- a way to better understand the meaning of being a secular Jew in Israel. The assumption that in order to live a meaningful Jewish life one must first have knowledge of and familiarity with Jewish traditional texts, was and still remains, common among secular Israelis.²⁶

As more and more secular Israelis started feeling more comfortable in the world of Jewish wisdom and texts, a sense of “intimacy” started to develop among them -- a desire to experience Judaism not just on a cognitive level, but on an experiential level as well. Secular activists in these study homes started to feel that it was not enough to just study, but that they needed to add another element of Judaism to their lives, a spiritual one. They wanted to connect their studies to the reality of their

²⁴ Azulay Naama, Zehut Yehudit Chionit, thesis to receive a master degree, Turo Collage, Jerusalem 2001.

²⁵ The main names given to the phenomena by Israeli media.

²⁶ Azulay, page 127.

lives, to incorporate them into a more day-to-day experience, to develop a daily practice in which they can sense their connection to Judaism.

First came life-cycle events. Secular Israelis grew tired of the need to obey the religious tyranny of the Orthodox rabbinate in regards to Jewish life cycles. They wanted to have Bar and Bat Mitzvahs, to get married and to be buried in more meaningful Jewish ways – without the intervention of the official religious institution supported by the state²⁷. Later came the rituals related to the Jewish calendar. Shabbat was the easiest and most accessible, other holidays followed shortly.

Naama Azulay, is currently writing her Ph.D. dissertation on the topic of the movement from *Batei Midrash* (places of study) to *Batei Tefilah* (places of worship). She claims this movement is a very hard one and requires the existence of all of the following four components:

1. Reaching a level of maturity and honesty that allows secular Israelis to express their own personal need for spirituality and meaning. Those who are satisfied with the intellectual pursuit of Judaism will not be the ones to seek new spiritual avenues for meaningful connections.
2. Having a sense of self-confidence in the ability to perform Jewish rituals without feeling embarrassed or pressured. This sense must overcome two very different entities: the Orthodox communities who claim that what they are doing “is not Judaism”; and the ideological objections (and even personal

²⁷ The Institute of Jewish Secular Rites offers today about 25 different ceremonies. In 2002, it held weddings for about 200 couples, 20 ‘brits’ (identical ceremonies for boys and girls with circumcision optional), 10 bar mitzvahs and 10 funerals.

rejection) of fellow seculars who do not understand this process and find it threatening to their own identity and lifestyle. The secularists' recognition of the need for ritual access to the transcendent sources of Judaism is, therefore, not easy – even if the secularists involved are already attracted to tradition, because that attraction is only intellectual in nature, quite a different thing from wanting to celebrate ritually. The perception that the Orthodox world is defined by just such ritual only adds to the difficulty. Azulay cites many examples of secular Israelis who have strong objections to this new spiritual path. They refuse to identify with anything that might threaten to abandon the intellectual path in favor of the spiritual.

We should not take for granted these first two steps. The courage to declare a need in religious spiritual activism without having this action be perceived as surrender to the hegemony of the Orthodox on one hand or a betrayal in secular principles on the other; and the sense that we have the knowledge to create a Jewish ritual that is not totally empty from Jewish tradition but adapted to the need of a secular population, are both crucial. Even when these two exist, however, there is still a need for two other elements as well:

3. Having a group of people who are interested in creating and experiencing secular- Jewish ritual: It was not a coincidence that Nigun Halev was the first community to be established. Its leaders (as shall be described later) already saw themselves as a small family; all they truly did was expand that core

family. Most of the communities we see grow in places where there already is great emphasis on communal life.

4. The leaders then need to grow into leadership roles and attract support and resources. Even the people who were the most active in creating the communities had a problem seeing themselves as a source of spiritual authority. In interviews with Naama, all these leaders expressed the dissonance between their personal spirituality, which was purely internal, with no necessary impact on others, and the realization that without external sources of authority, a community could not be created. These leaders must be given a chance to experiment with their spiritual leadership and be given a forum where they can share, learn and grow as spiritual leaders.

As mentioned above, the first group to be established, in 2001, was Nigun Halev in Nahalal. In 2003 there were already 4 communities; in 2005, 15 communities; in 2007, 28 communities. Today it is hard to say exactly how many communities exist because many are in different stages of experimentation and there are also new forms of community that do not necessarily belong to this category. The assumption is that there will be between 40-50 communities in 2010.

These communities operate both in large and small urban areas along with areas in which Israelis live in a communal structure (*Kibbutzim, Moshavim, and Yeshuvim Kehilatim*.) There is definitely a trend that can be noticed in which these

communities are established in clusters around a geographic area. About 10 communities are found in the Jezrael Valley area and a few in the Hefer Valley area.

As the number of communities increased, the dialogue between them led to the establishment of an umbrella organization that was trying to combine resources to create platforms in which these communities can meet and learn from each other – both on the leadership and on the congregational level. Still, these communities remain very different from each other and in order to understand them better, it would be most logical to concentrate on just a few of them.

Chapter 3 :

From Individual Visionaries to Communities of Practitioners

Today over fifty independent communities belong to the Network of Independent Communities in Israel – a new organization that has been established in order to organize and support these communities. For the purpose of this work I have decided to focus on seven communities that I believe have diverse characteristics and are considered among the leaders of this newly established network. These are communities that have created their own unique liturgy or that have been able to develop a distinct practice from which we are able to learn.

From the work done by Shira Ben Sasson Furstenberg and Rebecca Cariati²⁸ and from my observations, it is possible to draw a few conclusions that are common to all of the communities. However, it is very important to look at the individual character of each one in order to better understand their own story and the process that has led them through the creation of their own liturgy.

Each of the following communities will be examined based on the following points:

- The narrative of the community: how do they see themselves and what is their “story.”
- The leadership: who are the leaders of these communities and what roles do they have in the creation of the communities’ liturgy.

²⁸ Shira Ben Sasson Furstenberg and Rebecca Cariati, *Mapping of Emerging Non-Denominational/Unaffiliated Spiritual Communities in Israel*. Published by Shatli for the UJA-Federation of New York, Commission on Jewish Identity and Renewal.

- The process in which the *siddur* or prayer book used by the community was compiled. The main principles that guided the work.
- The role of music in their services.
- The description of the *siddur* they use.

The first *kehila* examined will be Kehilat Nigun Halev, the earliest to be established in Israel, during the winter of 2001 in Nahalal. The next *kehila* to be established and examined will be Beit Tefilah Israeli (BTI) that was established in Tel-Aviv in 2003. Two younger *kehirot*, which are offshoots of Nigun Halev, but that developed their own *siddurim* are the *kehila* at Shimshit and the *kehila* at Kibbutz Ein-Dor. The fifth *kehila* is the youngest of them all, established only two years ago, Kehilat Gan-Yavne. This community uses the *siddur* printed by Beit Tefilah Israeli, but has developed its own unique ritual and is now in the process of writing its own *siddur*. Two other important communities that I have studied but are not part of this report also have a very special approach to secular-Israeli Jewish identity. These are Nava Tehila and Achva Bakerem, both active in Jerusalem.

I. Nigun Halev²⁹

1. The History of the Community:

The narrative of this community actually starts in 1989 with the establishment of an institution called the *Midreshet Oranim*³⁰. The *Midrasha* is an organization

²⁹ Based on an interview with two of the community's leaders: Shai Zarchi and Chen Tzfon.

³⁰ Referred to as the Midrasha.

committed to promoting Jewish Renaissance in Israel in an indigenous and authentic manner, using the unique Israeli experience as a platform for reconnecting to Jewish heritage. This was also the same year that *Elul*– a pluralistic text-based secular *Beit Midrash* – was established in Jerusalem. Shai Zarchi, one of the founders of the community, could see both of these institutions as part of the larger phenomenon that is described in the literature as the emergence of *Batei Midrash Chilonim* – secular institutions of study. Shai calls the decade of the 90s a time of “joy in discovering the phenomenon of *Batei Midrash*.” In this decade, “secular Israelis were awakened to their ability to be reintroduced to Jewish text, and also to study something that was, until then, reserved only for the Orthodox Jews.” Shai believes that this phenomenon received a serious push especially after the murder of Yitzhak Rabin in 1994, when Israelis decided that Judaism was “hijacked” from their hands by fundamentalist, right wing extremists, and that it was their responsibility to better understand Judaism. The murder of Yitzhak Rabin also marks a break in Israeli society that brought about different attempts to bring together secular and religious Jews. Secular Israelis wanted to reconnect to Judaism, on a saner, more universal, and more progressive level. They found that they could achieve their goals by being reintroduced to the “Jewish book shelf” and to the rich traditions reflected through Jewish literature.

The *Midrasha*, which started as a place dedicated to the study of Jewish texts did not limit itself to text study only. Since its establishment, Shai recalls that they have always been involved in exploring innovative rituals and liturgy

associated with life-cycle events. Shai remembers that as early as 1982, there was a huge interest in anything relating to secular life-cycle events that the staff at the *Midrasha* offered. Shai performed his first secular wedding in 1984. When he worked with people interested in those rituals, he found it astonishing to see how “people were seeking a ritual that was not necessarily traditional, and yet was still rooted in tradition.” This early exploration with Jewish rituals revolving around life cycles created the sensation among the employees of the *Midrasha* that they are in a way, a community on their own, exploring through a new form of Judaism. In the year 2000, there was a feeling among the employees of the *Midrasha* that much more needed to be done in terms of creating spiritual experiences: studying was not fulfilling all of the needs expressed by the people they were teaching. According to Shai, a big part of what led to the decision to establish a praying community was the fact that during this time, the entire *Kibbutz and Moshav* movement collapsed and left many people without a communal structure and with the desire to find an alternative structure. People who were forced to leave the *Kibbutzim and Moshavim* were also left with a feeling that they needed a new spiritual anchor in their lives. They yearned for a new way of life, a new ideology to replace the lifestyle and ideology they had left behind.

2. The Leadership of Nigun Halev:

Three employees of the *Midrasha* established the community. Bini Talmi, Moishe Yitzaki and Shai Zarchi happened to be good friends with a common vision, which led them to organize a group of people who together established Nigun Halev. A

few years ago, Moishe Yitzaki left the community and created a new community in Kibbutz Mizra. Last year, Chen Tzfon, a graduate of the rabbinic program at HUC in Jerusalem, joined this community as its first ordained Rabbi. The fact that Chen was ordained by HUC did not change the affiliation of the community and they are not considered in any way to belong to the Reform movement in Israel.

All three leaders of the community in the past and in the present are people who have a great amount of Jewish knowledge and have always been involved in, and committed to, Jewish communal life. They are the spiritual driving force behind the community. Two of the leaders are volunteers, and a part-time employee does the administrative work. This shows their dedication and selflessness they have for the community.

One interesting fact about this community is that some of its members, especially those with leadership skills, felt in the past years as though they no longer had a place in this community. Several of these people, who started as members in Nigun Halev, left in order to start new communities in the area. Whether it was Itamar Lapid who established the community in Shimshit, Shlomit that in Ein-Dor, or Moti in Givat Chaim, Nigun Halev has been serving the entire area as the “unofficial” leadership-training institute. It is in Nigun Halev where young leaders are inspired to begin their own communities.

3. The Process of Creating Their Ritual and Prayer Book:

According to Shai, when Nigun Halev was established it was very obvious to them that the first liturgical ritual that they would explore should be *Kabbalat*

Shabbat. They started by having a service once a month, and within a short period they started having weekly meetings. Kehilat Nigun Halev uses almost the same 26-page *siddur* today that it has always been using. Since the very first version, written in 2001, they have been engaged almost every two years in the process of editing and introducing minor changes to the original. This process usually takes place when there is a need to print new *siddurim* once the old ones disappear through people visiting the community taking them home with them. Decisions regarding the *siddur* are not to the community for discussion. There is no democratic process. All decisions are discussed and made by Bini, Shai and Chen.

An example to the tension that exist at times between wanting to involve community members in the decision making and feeling a need to demonstrate strong leadership can be seen in the way they handled the delivering of the *D'var Torah* in their services. When the community first begun its services, the responsibility of giving the *D'var Torah* was handed out to any member who wanted to talk. Very fast it became uncomfortable because people started saying things that were inappropriate. At that point the leaders of the community decided to give the *D'var Torah* themselves in order to guarantee a certain level. This decision caused some discomfort, so today there is a decision to give the opportunity and responsibility back to the members of the community. However, in order to make sure that they all are in a certain quality, people that want to give the *D'var Torah* have to first study with Bini and work with him on the content of the message.

In the past, before every service, they would sit and think about every single prayer and hold a discussion amongst themselves as to the flow of the service. Today, they have much more experience and feel as though it is more second nature. Still, they meet every week with the spiritual leadership team, where they spend about thirty minutes preparing the service.

In 2012, Nigun Halev will celebrate its 10th anniversary. As they are approaching this milestone, Shai indicated that they plan to print a permanent *siddur* for the community. They feel that working with this booklet as they are doing now is not respectful enough, and that because their service is solidified, it is time to print a permanent *siddur*. This community has reached a point in which they themselves are now facing a problem that they have become “more orthodox than the Orthodox”. They are so used to what they are doing that they don’t want to change anything. Recently they have had some people posting articles on their website demanding that they do not stop being innovative. Since the return of Chen Tzfonl from the United States in 2009 and her joining the leadership of the community, there has been a feeling that more new things were introduced to the service. Chen, who spent three years studying in HUC in New York and working at B.J. brought with her many new innovations. While they are always in the process of adding new things and discussing new things, the hope as related by Shai, is to reach a final destination, at least for a while.

When imagining the new *siddur* Shai hopes to see some *major* changes such as adding *Hashkiveinu to the Arvit* service and to shorten the *Amidah*. Another innovation he expects to have in the new *siddur* is what they call the

“Song of the Day.” They want to introduce a weekly tradition in which designated members will present a song coming from the world of modern Israeli poetry that relates to the weekly Torah Portion. The requirement is that the song should have meditative qualities that make it feel like a prayer. Their idea is that the new *siddur* will be decorated with these songs on the borders of each and every page, surrounding the more traditional texts in the center. They are interested in creating a dialogue between the new and old, the Jewish and the Israeli.

When it is time for a permanent *siddur*, and in order to not forget their tradition of innovation, they are thinking of having a pocket in the back of the *siddur* where pages with new texts can be inserted. This seems to be an acceptable compromise between the need to grow into an “established” *siddur* and the desire to not forget that the *siddur* was built in part by people who continuously contributed to its creation. When I observed the *Kabbalat Shabbat* at Nigun Halev, they had an insert with Chanukkah songs distributed to the community. The intention is to add these songs into the permanent *siddur*, but to leave an option where future inserts can be added.

4. Role of Music:

Shai Zarchi defines the role of the music at Nigun Halev as: “Delaying the resistance people have to words through the music.” As he describes it,

“Only after the music is integrated into your soul and becomes a part of you, you can start looking at the context. You can then start to study the text from a place where you are connected to it, where it is a part of

you. The music makes it possible not to understand the text from an alien place.”

According to Shai:

“The problem with secular intellectuals is that there is no delay for them. They are not able to put their intellect aside, even for a moment. Secular intellects read the text and immediately feel a need to interpret and understand it. For an intellectual, there is no place for tradition to come in as interpretation. They read only the *Peshat*, only what is on the words, and there is no *Midrash*, there is no interpretation.”

Shai believes that a great part of their success is that they have a service that allows people to set aside their intellectual interpretations of texts and allow music to connect them to an inner passion for tradition.

5. Other Observations:

I met with Shai recently and learned that in their community they do not have composers or songwriters, as some of the other communities do, a fact that makes them very conservative in their music. Conversely, however, one of their more evident strengths is their creative writers. Their *siddur* stands out from others because of the good writing and originality of the prayers that have been inserted into it. These are prayers that have been created especially for this community, a good example being, “Prayer for Success and Wellness of Soldiers” written by Bini Talmi. It was composed after operation “Defensive Shield” in May of 2005, and has become an integral part of their ritual. It is very interesting to notice that

in the *siddur* next to the prayer there is no indication of who wrote it. This is not a coincidence; Bini did not put his name next to that prayer, so people will not notice that it is new. The prayer looks very similar in style to the traditional prayers, and Bini felt that if people believed that it was traditional, it would more likely be accepted than if they thought it was new.

6. Guiding Principles of Nigun Halev's *siddur*:

The *siddur* compiled by the three leaders for original use in the community is not very different from the *siddur* used by the community today. Shai finds it to be “Amazing” how they “hit the nail on the head” straight from the beginning, to the point where so little has changed since. The main principle is to base their service on a *Kabbalat Shabbat* service as well as the traditional *Arvit* that follows.

Bini Talmi was the one who insisted that they acknowledge their responsibility and obligation to keep a balance between the new and the old—to fuse new and old together. They all felt that despite the fact that they were bringing new things into the ritual, they carry a great responsibility not to toss away the old. The thought process of Chaim Nachman Bialik inspired them; in an argument he had with the pioneers in the valley in the early 1920s Bialik said that “One cannot build a new culture by throwing out the tradition, and cannot establish a foundation based on only new ideas and creativity.” Shai described their *siddur* as an attempt to build “traditions that talk the conversation of generations.”

In addition to this, it was important to them that anything they added would be “in conversation” with their local surroundings. They felt that what makes this

community special is their location in the heart of Zionism, in the Jezrael Valley. The place where just decades ago, a different kind of pioneer was creating a new society. It was clear that the things they needed to include in their prayer book would have to be local. This included songs and poems about Zionism, the Valley, agriculture, working with their hands, praying for rain, and about a connection between the people and the land. It was understood that it could only include things that represented the kind of “Israeliness” that they lived in their daily lives. It is from this thought process that we find songs like *Shir Haemek*, *Yardah Hashabbat* and *Hachama Meirosh Hailanot*, representing the physical geographical location of where the community was established.

The third principle that guided them was the realization that they were going to have a difficult time attracting secular Israelis. They knew most of them would have stiff opinions or prejudices regarding anything religious. They also knew that what they were trying to do would be rejected by many based on this alone. That is why they decided the entire service needed to be done with music and with singing, since song, they believed, might melt the resistance that secular Israelis have towards prayer. It is important to notice that this decision is a significant change from the *Kabbalat Shabbat* service they were all familiar with as people who grew up in the *kibbutz* movement. The service of most people who grew up in *kibbutzim* was composed mostly from reading poems and stories – with no music at all. They were very aware of the fact that they did not want to repeat the mistake of their childhoods, and they understood that with music they could

address the challenge of having to confront not just poems but also traditional text. Shai says, “Music melts the words. It gives them less power.”

Another guiding principle they came to in the past few years, as they go on editing their *siddur*, is that every change they want to introduce to the service should be done patiently and slowly, with a lot of thought and without rushing into any hasty decisions.

Last but not least, the entire *siddur* is vocalized. It was clear to those who compiled it that a *siddur* must have vowels. “Jewish texts need to be with vowels!” says Shai Zarchi and quotes Shai Agnon who once said: “A song without vowels is like a wedding without dancing.”

7. A Close Look at the *siddur* of Nigun Halev:

The Cover:

The cover of the *siddur* alludes to the tension between the two worlds in which the community is operating. On the one hand, the booklet is called a *siddur*, making a point that the content is that of a service, a prayer. On the other hand, we see that the main title is *Kabbalat Shabbat*, seen not necessarily as a religious expression do much as a cultural one, referring more generally to Jewish tradition. The cover wording indicates the attempt to bring these two worlds together. I believe, however, that in this “battle” between the two approaches, a slight advantage needs to be given to the Israeli-cultural aspect. This can be seen in print as the words *Kabbalat Shabbat* are printed in a larger font and are more dominant, because it is less frightening for the secular Israeli.

On the bottom of the cover, the community has an opportunity to state their motto, to present a quote that tells the holder of the *siddur* what they are all about, what this *siddur* stands for. The quote states: "I have a precious gift in my treasury," said God to Moshe; "Shabbat is its name; go and tell Israel I wish to present it to them."³¹ This passage was chosen specifically from the Talmud in order to convey the message that it is inherited deep in our tradition, that Shabbat is a great gift we have received from God, and that it is unfortunate we have not been using this gift we have received. It was put there since the first *siddur* was printed and has remained, but it is not talked about much. On the back cover there is another text related to one on the front cover. It is a poem by Amir Gilboa.

"*kacha kemo sheani holech*" is a poem about ordinary people just greeting Shabbat in ordinary cloths, in a weak bodies and disturbed souls. The message of the poem is that no matter how hard and harsh the circumstance, when we allow Shabbat to enter into our lives we immediately feel a difference; we feel as if we are dressed beautifully, our bodies are strong and our souls- renewed.

Page 1: The services at "Nigun Halev" always start with a few *Nigunim*, wordless melodies that create a meditative relaxing atmosphere. On the first page of the *siddur* we can find the text of *Ilu Pinu*, which is part of the Shabbat morning Shacharit service (the *Birkat Hashir* that follows the traditional *P'sukei D'zimrah*). It is one of the few innovations made after the original *siddur* making its appearance in a later editing session. The theme of this *piyyut*, talks about the

³¹ TB, Masechet Shabbat, 10b

inability of humans to truly thank God for all that we are blessed with. But the main reason it was inserted is that one of Israel's most famous composers, Shlomo Gronich, wrote music to this prayer and the song was played on the Israeli radio constantly and became very well known.³² Starting a service with this song immediately connects the members both to a sense of tradition as well as mainstream Israeli culture.

Bellow on that page is another option to begin the service. *Shir Haemek*³³

Rest has come to the weary
and calm to the toiler.

A pale night unfolds over the fields of the Jezrael Valley.

Dew below and a moon above
from Beit Alfa to Nahalal.

(Chorus:)

What, what from night to night?

Silence in the Jezrael.

Slumber valley, wondrous land,

we are your guard.

³² To see and hear Shlomo Gronich singing *Ilu Pinu* see http://www.youtube.com/watch?v=fmcPGIww_RU

³³ In the mid 1930s, a propaganda film called *LeChaim Chadashim* was made about pioneering Israel. A song was needed, so the poet and lyricist Nathan Alterman was asked to write the lyrics. Daniel Sambursky, a recent immigrant from Germany, composed the music. The song was called "the Valley Song."
<http://www.youtube.com/watch?v=fdYLMqUPm2s>

More than any other song this one represents who the community symbolizes. It reveals a community rooted spiritually and physically in the Jezrael Valley, and it connects this community to the experience of rest that arrives on Shabbat after a long week of Zionist work in the fields.

A third option to begin the service is a short text form the “Songs of Songs.”

Page 2: Two prayers and songs are found on this page. *Yedid Nefesh* followed by *Shabbat Hamalka*³⁴ -- a traditional text side by side with a modern one- balancing each other.

Page 3: We find the candle lighting prayers. For this community, the act of lighting candles together as a group is absolutely central to identity and has a major part in the *siddur*. The traditional blessing appears first, followed the blessing of the children. There are two versions for the blessing of the children. The first is an original version written by Moshe Itzachki, one of the founders of the community. It draws on, and uses the verses of Genesis 24:60 for the girls and Psalm 45:3 for the boys. It is a very beautiful blessing that serves those who do not necessarily

³⁴ Words by Chaim Nachman Bialik, Music by Pinchas Minkovsky

“The sun has fled from the tops of the trees
Come, let us go out to greet the Sabbath bride
She is already descending, the holy, the blessed
and with her angels, a host of peace and rest
Come, come thou Queen
Come, come thou Bride
Peace be onto all
From the angels of peace”

have the figures of the matriarchs or Ephraim and Menashe as role models. Then a traditional blessing follows the creative version, providing the entire ceremony with a sense of history and authenticity.

On the bottom of the page we find *Adon Olam* which is used in the Nigun Halev service as a background song in order to allow time for all those who stood up to light candles to return to their seats. At the very end, *Hinei Mah Tov* from psalm 133:1 is played to refocus everyone on closeness and community.

Pages 4-6: The title reads “*Shir Shel Yom* – One psalm for each day of creation.” This follows a kabalistic tradition of equating psalms 95-99, and 29 to each day of creation. There is a musical note next to the sentences in each Psalms that are going to be sung. The six traditional psalms are also introduced to the community as a means each worshiper think through his or her week that just ended.

Page 7: Psalm 150 appears in a very untraditional location. They love this psalm, especially because of the joyful way that it is done in B.J, and decided to “attach” it as the “seventh psalm.”

Next on this page is a later addition that entered the *siddur* only in the last edition; the piyyut *Ana Bekoach*³⁵ can be found in almost all siddurim of the communities because of its amazing success in recent years on Israeli radio. In

³⁵ *Ana Bekoach* was written by a group of mystics in medieval times. This *piyyut* contains seven phrases, each phrase contains 6 words, according to mystical tradition, the first letter of all 42 words make up the one of the names of God

2008, Obadiah Chamama,³⁶ an unknown musician, wrote music (together with Ehud Banai) to this *piyyut* and recorded it with the help of ten other singers. It became the biggest hit in Israel almost over night. This *piyyut* normally appears in the Shabbat *Shacharit* service as well as before *Lecha Dodi* in a traditional *Kabbalat Shabbat* service. Before the *piyyut* became such a great hit, it did not appear in any of the *siddurim*, only after it became so well known to secular Israelis did they “discover” that this could actually be a part of their *kabbalat Shabbat* service.

Page 8: Following *Ana Bekoach*, which concludes the psalmic unit, we find a part of service where the community continues to depart from the week that is ending. The members have a unique local tradition of sharing with each other events from the past week to move into Shabbat. In the *siddur* title indicates, simply, that this is the time to: “say farewell to the week and prepare for the arrival of Shabbat”. There are no other instructions. The community knows habitually what to do at this note.

On the bottom of that page, after the sharing ceremony, there appears the one song which they believe is the heart of their service; *Yardah Hashabbat*³⁷. This song talks about the Shabbat descending to the Ginosar Valley. It is the one song that makes a direct connection between the Kibbutz movement, the geography of the area and the sacredness of the Shabbat.

The song is followed by a short *D’var Torah*.

³⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=5O10M47ieWo>

³⁷ Words by Yehoshua Ravinov, Music by David Zahavi.

Page 9: If the song on the previous page was the “Israeli way” of greeting Shabbat, then on this page the community moves to the heart of the traditional service, the *piyyut Lecha Dodi*.

Page 10: Psalm 82, followed by Psalm 83.

Page 11: *Arvit* service, begins with the *Ma’ariv Aravim* blessing and continues with a creative text also called *Ma’ariv Aravim*. Again this has a modern and traditional text in dialogue.

Page 12: A creative prayer written by one of the founders Moshe Yitzchaki – it is called *Ahavat Olam* and is located in place of the traditional *Ahavat Olam*. It talks about our need to live in peace with all human beings, and how Shabbat gives us the sense of peace and love needed to live up to the task. It uses traditional sentences from the *Shema* and from other motifs in the *Arvit* service such as *Sukkat Shalom* and the blessing over the food.

Page 13: On top of the page we find the *Shema* with the first paragraph (Deut 6:4-9) followed by *Veshamru* (Numbers 31:15-17.) After the *Shema*, there is a title indicating that this is the place for prayer for dear ones.

Page 14: This is dedicated to an original prayer written by Bini Talmi called *Tefilat Haderech* for soldiers. Based on the structure of the traditional prayer for the traveler Bini manages to touch the hearts of the community and show that we are all connected in one way or another to soldiers serving in the Israel Defense Forces.

We have a prayer in our hearts, that you shall go, and you shall return

In peace and safety from your travel.

That you shall find tranquility where ever you are

Chen vachesed verachamin...

...and when you return home, tired, from a long road

We will hug you quietly, loving, silently

We shall see in your eyes, between the dying flames

The sparks of the compassion and

The beauty of your souls that never ceases

Baruch Shomah Tefilah

All the prayers on pages 11, 12 and 14 are a testimony to the creative power of this community to create their own meaningful text in the spirit of tradition.

Page 15: In a very non-traditional way we find the mourners *Kaddish* in the *siddur*. This is associated with the prayers that were just recited for the soldiers. Yet it seems to be a very awkward decision to place a mourners *Kaddish* here (traditionally it would be a regular half *Kaddish*). The *Kaddish* is followed by what has become an Israeli alternative, Psalm 121 *Shir Lamaalot*. This page dealing with death ends on a positive note with the *Gomel* blessing, which allows people to share good moments as well as sad ones.

Page 16-21: This is where we find the *Amidah* service. The seven blessings of the traditional *Amidah* for Shabbat are presented in a very creative way. Each traditional blessing is followed by a different text that relates directly to it. One can pray the *Amidah* in many different ways: either by reading just the traditional prayer, just the alternative, or any combination of the two.

1. The parallel to the first blessing, the *Avot* is the *piyyut* form HHD liturgy:
Avinu Malkeinu.
2. The parallel to *Gevurot* is a creative and original blessing for rain.
3. The parallel for *Kedushat Hashem* is psalm 118:28 – composed by Shlomo Gronich – and the song “Eli, Eli” by Hanna Shenesh, well known in the collective memory of Israelis as a woman that gave her life in the service of Israel and the Jewish people, in an act of *Kiddush Hashem*.
4. There is no parallel to *Kedushat Hayom*.
5. The parallel to *Avodah* is psalm 126.

6. The Parallel to *Hodaah* is the song *Yehi Hakol*.³⁸

7. The parallel for *Shalom* are two “peace songs;” the Chatima of the traditional *Kaddish* (*Oseh shalom Bimromav...*) and the popular Israeli song called *Od Yavo Shalom Aleinu* by a group called *Sheva*, (The song is otherwise known in the U.S simply as “*Salam*.”)³⁹ It is a song praying for peace that has the quality of a mantra as it repeats it self again and again, in Hebrew and in Arabic “peace will come to us, peace to us and to the entire world, peace.”

Page 22: The *siddur* ends with the traditional *Kiddush*. It is not recited during the service, but it is there for people who want to take the sacred feeling from the communal service and move it into a privacy of their home.

Despite the fact that it does not appear in this edition of the *Siddur*, the service always ends with *Mi Haish* (Psalm 34:13-15.)

The siddur of Nigun Halev stands out for not being to long; they do not have in it many different reading just for the sake of having a larger choice of text. It seems that from the very first days, the leaders of the community had a very clear vision as to what they wanted to achieve, and they created a siddur to fit this

³⁸ "Everything should belong to whoever is best for it - Children to the motherly, so that they shall thrive, Wagons to good drivers, to be well-driven, And the valley to the who will water it and make it fruitful." Bertolt Brechet (The Caucasian Chalk Circe) translated by Natan Zach; Music by Shlomo Gronich.

³⁹ To see the powerful effect of the song on Israeli crowds see the you tube clip of the song performed in a live show <http://www.youtube.com/watch?v=ECdURsb-Xw8>

vision: creativity and innovation following the footsteps of the traditional service, music as a central component instead of poems and stories being read out loud, texts that have a strong connection to the area and the sense of locality they bring with them.

This siddur stands out in the number of creative original prayers that were written especially for this community and for the little change that it has gone through since the establishment of the community. It is a focused siddur that does not try to bring in “too much” form “too many resources.”

II. Beit Tefilah Israeli (BTI):

1. The History of the Community:

Beit Tefilah Israeli is an independent community established in June, 2004 in Tel Aviv. Its website explains, “As the name “*Beit Tefilah Israeli*” implies, one of our goals is not only to bring ourselves closer to prayer, but also to bring prayer closer to us – to the place where our Jewish and Israeli identities meet.”⁴⁰ When visiting BTI, I asked Esteban, the manager and community leader of BTI, to define the uniqueness and the nature of his community. He impressed upon me the importance that it is a community “mostly engaged in asking questions and finding solutions, because there is no model that we can duplicate.” He used the expression “cultural hybrid,” explaining that they are trying to incorporate a

⁴⁰ From their website
http://www.btfila.org/page.asp?page_parent=74&site_lan=en

mixture of all different kinds of Jewish expressions. This was described by Esteban as a “community of seekers trying to define a sense of Jewish identity in the heart of Israeli cultural and secularism.” Esteban also called this community a “praying community” or “a cultural religious laboratory.”

BTI was founded as a Gvanim II program,⁴¹ with the financial support of the Jewish Federation of the San Francisco and Bay Area. Services take place at Alma College; larger events take place in a variety of venues throughout Tel Aviv. In 2004 the community started with about 20 enthusiasts, who gathered for a monthly *Kabbalat Shabbat*. Today, *Beit Tefilah Israeli* has over 150 families who are members, and average of 100-150 people attending Shabbat Services. More than 800 people are connected to its activities at different levels of involvement.

2. The Leadership of *Beit Tefilah Israeli*:

BTI is run by two of its founders: Rani Jaeger (Chairman of the Board) and Esteban Gottfried (General Director), along with a lay leadership that includes an Advisory Board of prominent activists from the Jewish Renewal “scene” in Israel. Its professional staff includes a community coordinator, a group of musicians, and children and youth instructors. Esteban, who defines himself as the “manager” of the community is currently a third year rabbinical student at HUC in Jerusalem.

A great part of the establishment of BTI can be attributed to a tour in which four of the founders attended in early 2004. It was a tour of the United States in order to learn about American Jewry, organized by the *Gevanim* program. The

⁴¹ a program for the advancement of pluralistic Jewish leadership founded by the Jewish Federation of San Francisco

four founders were very impressed by their explorations during which they were exposed to some of the work done in San Francisco in the area of Jewish renewal and prayer. When they returned to Israel, it was clear to them that they need to start creating their own spiritual experience. So they invited a few friends, all whom have some personal connection to spirituality, and asked them to help constitute a think tank. They first met in order to discuss how they were going to pray, but found that they could not easily get out of the initial discussions -- too many things came up. Eventually they decided to just start and see how things worked out. They set a date and said that Esteban would be the first one to lead a *Kabbalat Shabbat*.

This choice was not random. Esteban comes from a very rich Jewish background and education.⁴² He defines himself as a kind of Jewish hybrid who brings to BTI the various sides of his own identity: “a combination of his conservative background as a child in Argentina, his engagement with liberal and pluralistic Judaism in America, and his very strong Israeli identity.” When the time came to reevaluate the first *siddur* that was prepared by Esteban, a “Prayer Committee” Was formed. Esteban described how people in that committee wanted to set rules for what prayers must always be included and what should not be included. Esteban would not agree to that. This committee was never able to accomplish anything because Esteban, as the one founding the community, was not willing to accept any kind of dictation as to what must and must not be included.

⁴² Prior to making aliyah in 1983 from Argentina, he wrote and published the first Children's High Holidays Machzor for Spanish speakers. He studied at the Tel Aviv University preparatory program and at the Beit Zvi and Nissan Nativ Drama Studio theater schools.

Today, there is still small group, of about 5 employees as well as lay people that contribute to making these decisions, and there is an intention to increase the size of this group, nevertheless, they are well aware of the dangers, problems and challenges of expanding this group. A delicate balance needs to be found between people with knowledge, passion, and sense of ownership – people that will be able to bring their own agenda to the editing table and at the same time remain aware to the history, needs and challenges of the community.

3. The Process of Creating Their Ritual and Prayer Book:

According to Esteban the way things are determined in the community is by following the concept *naaseh venishal*, “we shall do and then we shall ask.” This is clearly a word play on the famous words used by the Israelites in Sinai as they received the Torah. The idea behind the quote is that BTI is an experiment in progress. They are doing something that has never been done before and they intend to try out different things, then ask questions in order to reflect on the practice they have just tested. Since the establishment of BTI, they have tried many different things and then talked about them, only to retry them again and once again, discussing at each stage whether or not things should be done in that specific way. When asked to compare the process in the first years of the community to what is happening today, Esteban explains that at the beginning, when the community was just established, more of that cyclical process obtained. It is not as prominent today, although it is still in existence, but conversation and evaluation occur less frequently than before.

The *siddur* of BTI is greatly influenced by the very special background and leadership of Esteban. In the first several services there was no fixed text. Esteban, who was in charge of those first services, just collected various materials he had at home from his educational work. and simply cut and pasted from all different kinds of *siddurim* that he already had. He sent this out to everyone, and they all agreed it was fine, and that is how they started. The *siddur* that Esteban compiled was still not organized in a booklet as it is today, however. It was introduced in a binder where pages could be added or retracted. This was a conscious decision, symbolizing the ever-evolving nature of what the members were trying to do. The idea of a binder lasted for two years. They soon realized it was too expensive, and they had too much additional material that was added. So in 2006 they printed their *siddur* in a form of a booklet, for the very first time. They often have to reprint this booklet because many people who come to the services take them home once services are over. Every so often, as they come to print additional *siddurim*, they look into things that they can change for the new edition.

Esteban noticed a trend: from the first booklet up to the most recent edition, there are more and more cultural Israeli additions compared to what they started with. Because he was the one who developed the first edition, it was much more traditional, and much less Israeli, and as time went on, the weight of the cultural Israeli material grew. The community viewed what it was doing as a work in progress, very far away from being completed. Now Esteban wants to replace the

weekly explanation of the Torah portion with a song that relates to it. Music would take the place of talking.

4. The Role of Music:

Music matters supremely at BTI, to the extent that it has contracted with two of the most famous musicians in Israel to write music for their services. One is Shlomo Gronich, another is Yoni Rechter – both of whom are well known and associated as being very spiritual and Israeli at the same time. Esteban met Gronich and Rechter and provided them with some texts that he felt needed special music. They returned with amazing melodies that are already on CDs, and are becoming great hits in Israel.

5. Other observations:

There are two things that worry Esteban when he approaches the time of planning services. First, he is aware of his own need to pray. One of the reasons there is a full *Arvit* service in their liturgy is that Esteban “needs to pray”- if he cannot pray then he cannot lead this community. This raises a question we deal with all the time in our congregations – how to gap the need between the spiritual needs, visions and aspirations of the leaders of a community when those are very far away from those of the community members. When I asked him about how people deal with the more traditional parts, he said that “in the beginning it was a bit weird, but as time passes they are getting used to it.” Sometimes he provides an explanation before they do something more traditional, so people can understand. In other

places where the traditional prayers are “hard for people to grasp” he tries to keep a modern balance with modern Israeli texts.

The second challenge that he mentioned, which seems to be an unavoidable challenge to every maturing congregation is that they cannot be orthodox in their creativity. They do not want to reach the place where they have already done it and know it all; a place where they are not changing any more. Esteban is very well aware of this danger and always try to be innovative as much as he can.

6. Guiding Principles of The BTI Siddur:

The first principal guiding BTI was that they wanted to insert as many texts as they could by Israeli poets like Yehuda Amichai; poets who write in what Esteban calls the “language of prayer.” All of the poems in the *siddur* have qualities very similar to prayers that fit very well into their *siddur*.

The second principle was that the traditional parts of the *siddur* will not be changed, but alternatives will be added. In other words, the *siddur* must be based on a traditional service but supplemented with creative alternative texts. The only liturgical change of a traditional text was to add “*Imahot*” to the “*Avot*” in the “*Amidah*.”

The third principle was the understanding that people barely look at the *siddur*. So, in spite of the fact they have invested a great amount of work into it, and value it very much, what truly matters is that people connect to what is happening during the ceremony. The text is there so people can have it, but it does not necessary assist people in participating. Therefore, it serves as more of an

optional guide, and can be used out of order, skipping from back to front and vice versa. This relieves the need to place each reading and song in a precise place.

There is very little pressure to follow any particular structure.

7. Description of the BTI Siddur:

The Cover: Being an older and larger community, the members of BTI have the means to produce something quite nice. But the BTI *siddur* is a very plain looking booklet containing 49 pages. On the cover we read: “*Siddur Erev Shabbat*” – an important statement, in that this community is not shying from calling their book a *siddur*. At the same time it is clear that this prayer book is for a Shabbat evening *experience*. There is a very large logo of BTI on the cover, which takes up most of the space, and on the bottom of the page we find a beautiful quote by H.N. Bialik:

“Celebrate your ancestors’ holidays and add to them a bit of your own, according to your ability, taste and needs. What is crucial is that you do everything out of faith, and with a live feeling, and a soulful need – and don’t be too clever.”⁴³

This is the Motto of the community. Creative prayer is based on our ancestors’ heritage. It is yours to adapt, and you should adapt it – but with caution.

Page 2: The *siddur* begins with a few different *kavanot*.

⁴³ This is part of a letter that H.N. Bialik wrote back in 1930 to people in *Kibbutz Ginegar* explaining to them that it is okay to change what they have, as long as they are doing it from a place of commitment and spiritual need. He also shows the need to not change too radically – to do it with care and understand the responsibility that as long as you celebrate, you can celebrate your own way, but be sure not to change too much.

- The first is from a *siddur* used in a *Sha'ar Zahav* congregation in San Francisco⁴⁴. The founders of BTI spent a Shabbat with the congregation when they were on their U.S. tour. It is a *kavana* in the spirit of *Adonai Sefatai Tiftach* – A prayer asking God to help the individual pray.
- A rabbinic student whom Esteban worked with during his time in the renewal movement, wrote the second. By talking about *Shechina* and *Mishkan shalom*, It brings in the spirit of the renewal movement, which has had a great impact of Esteban.
- The third is by Maimonides,⁴⁵ addressing specifically the issue of *kavana* in prayer. It is a teaching for those who do not pray regularly showing how they should approach prayer.
- The forth is by Rabbi Levi Kelman from *Kol Haneslama* in Jerusalem. “Prayer is like playing Jazz, one can play alone, but magical things happen when one plays with others...” Rabbi Kelman has had a great impact on the way Israelis pray in a Reform Temple. The way he expresses himself resonates with Israelis.
- The last *kavana* comes from Rabbi Nachman of Breslov, who is known to most Secular Israelis as a mystical figure with passion.

Overall this page has a very balanced mixture of texts from various sources in which anyone can find something to relate to – whether it is very traditional or

⁴⁴ Congregation Sha'ar Zahav published the Sha'ar Zahav siddur; the first complete LGBTQ Jewish prayer book.

⁴⁵ From *Hilchot Tefilah* 17.

very modern, they all serve the same goal of setting a meditative, reflective state of being for the worshiper.

Page 3: On the top of the page there is a blessing for the community they adopted from an American congregation they cannot recall.⁴⁶

“Shechina, source of all life and blessing
May it be your will and in this house of peace and Shabbat
We would be blessed with song, prayer, strength and peace.
May we rejoice in that which we know and in that which we learn
And in that which we teach each other.
May the shy among us find their voices,
And those feeling lonely will know they can find community here.
Let us always remember that we are the ancestors of the future
That every thing we are doing today
Even the smallest thing, can change the world.
When we unite our voices and energy
We bring the world one step closer towards peace.”

This text is the first of many texts that were adopted from various congregations that have had an affect on Esteban. The fact that he worked in many different places around the world is evident in this *siddur*.

⁴⁶ Translated form Hebrew by me.

Below the blessing is a quote by Abraham J. Heschel. This text was not in the original *siddur* but was inserted only in the last editing process after his writing became part of a text study group in the community.

“To set apart one day a week for freedom, a day on which we would not use the instruments which have been so easily turned into weapons of destruction, a day for being with ourselves, a day of detachment from the vulgar, of independence of external obligations, a day on which we stop worshipping the idols of technical civilization, a day on which we use no money, a day of armistice in the economic struggle with our fellow men and the forces of nature-is there any institution that holds out a greater hope for man's progress than the Sabbath?”⁴⁷

On the bottom of that page. is a familiar prayer by Leah Goldberg, asking God to teach her how to pray. This page as well as the first, serves as a method to help people reflect on the meaning of prayer and the different ways in which one can pray.

"Teach me my God, a blessing, a prayer.

On the mystery of a withered leaf

On ripened fruit so fair.

On the freedom to see, to sense.

To breathe, to know, to hope, to despair.

Teach my lips a blessing, a hymn of praise

⁴⁷ The source is not indicated in the *siddur* but this comes from the book “Shabbat” page 28.

As each morning and night You renew Your days,
Lest my days be as the one before
Lest routine set my ways."⁴⁸

Page 4: On this page we see a conversation between a text by Nachman of Breslov called *Nigun Haasavim*, “the song of the weeds” and a song written by Naomi Shemer based on the Chasidic text called *Shirat Haasavim*. (The same dialogue between these two texts is apparent in many other *siddurim* but originated at BTI).

“...When the heart fills with song and desire for the Land of Israel, a bright light comes over it from the holiness of the Land, and a heartfelt melody is created from the song of the grass...”⁴⁹

These two texts are a great example of a beautiful dialogue between a Chasidic rabbi who wrote a mystical text hundreds of years ago and a modern Israeli song writer who was able, through her music, to bring this text into mainstream secular Israeli culture. If it were not for Shemer’s song, this text would have probably not been known to many.

⁴⁸ Leah Goldberg. End of the road songs (translated by Pnina Peli)

⁴⁹ Da lekha, shekol ro'eih ve ro'eih yeish lo nigun meyuchad mishelo. Da lekha, shekol eisev va'eisev yeish lo shirah meyuchedet mishelo. Umishirat ha'asavim na'aseh nigun shel ro'eih.

Kamah yafeh, kama yafeh vena'eih kesheshom'im hashirah shelahem. Tov me'od lehitpaleil beineihem uvesimchah la'avod et Hasheim. Umishirat ha'asavim mitmalei haleiv, umishtokeik.

Ukhshehaleiv, min hashirah mitmalei umishtokeik el erets yisra'eil. Or gadol azay nimshakh veholeikh mikdushatah shel ha'arets alav. Umishirat ha'asavim, na'aseh nigun shel haleiv.

On the bottom of the page we find the poem “Shabbat the queen” (*Shabbat Hamalkah*) by N.H. Bialik. It is located here only because during the editing process there was available room on this page.

Page 5: Candle lighting – The first blessing on the page is the traditional blessing, but it is immediately followed by three different alternative blessings. One is by Micha Livne, who takes out all God language from the blessing. The others are from an unknown source; they each use different language to make the blessing. One relates to Shechina, creator of the universe while the other relates to *Beer Hachaim* “well of life” creator of the universe. The have never used the alternative options and yet they remain in the *siddur* to indicate the pluralistic nature of the community. Candle lighting is one of the most important moments of the service as the congregation all stands together around the candles – that is why the text that follows is the song *Hine Ma Tov u ma Naaim* (*How Good it is to Dwell Together*).

Interestingly, at the bottom of that page, there is a poem by Yehuda Amichai⁵⁰. This poem was one of the inserts that was printed on a separate page and for a long time was “outside” the *siddur*. In the last print they decided to add it, and did so in this place because once again, this is where they had free space on the page. This process of people bringing in new things happens all the time. They are first put in a pocket at the end of the booklet, where they stay for a while and are tried out. Only after they become well known and accepted they become part

⁵⁰ From his book “Gods change, but prayers stay forever.”

of the booklet. This poem is a great example to why Esteban loves Yehuda Amichai so much; “an Israeli poet that writes poetry that sounds like prayer.”

“Solitary prayer also needs two:

One always swaying

The other, unmoving, is God.

But when my father prayed he stood his ground

Upright immobile, forcing God's stirring

Like a reed praying to my father.”

Page 6: On the top we find the piyyut *Yedid Nefesh* followed by a quote called *Ve’ahavta*: “I am willing to take upon myself the commandments of the creator: Love your fellow as yourself.” Also, a quote from psalm 118: *Eli ata veodech, Elohai aromemecha*.⁵¹

On the side of the page, in an outlined box with a blessing that was recited in *kabbalat shabbat* ceremonies in *Kibbutz Mishmarot*.

“Welcome Shabbat, we welcome you,

Bring with you the peace, the tranquility

after a full busy week.

Bring the empty space into which we can dream

Endless dreams,

Alone and together

Bring the hour of mercy

⁵¹ Musical arrangement by Shlomo Gronich.

When we can hear the heartbeats of others

Shabbat, welcome, blessed are you, blessed is your light

The reason this text is in an outlined box is not in order to emphasize its importance but rather because it was a recent addition, and the only place to insert it was on this page. The page was already “busy” so they added it in a box in order to keep it nicer and easier for the reader.

Page 7-11: The six psalms of traditional *Kabbalat shabbat* service, psalm 95, 96, 97, 98, 99 and 29 – followed by *Ana Bekoach* and ending with *Lecha Dodi*, *Mizmor Shir* and Psalm 83. Other than Psalms 96 and 29, which are sung entirely from beginning to end, all the other psalms have the first two lines and the last two lines printed in bold font, indicating that they are the only lines that are sung. Between the singing of the psalms the community takes time to share events from the passing week. The psalms serve as a frame in which personal sharing can form the heart of the service, a means for the community building provided by allowing members to share their stories.

Esteban constantly wants to make sure that the community does not fall into the ‘Trap on familiarity’. He told me that only a few weeks before our meeting (December 2009), they prayed out loud, for the first time, the text of psalm 83. Esteban did that intentionally knowing that otherwise the community has a tendency to only do the things they are used to doing.

Page 12: Two poems that Esteban brought from personal history. They are almost never acknowledged.

Page 13: A song called *Tefilah Tel-Avivit*⁵² that is used many times instead of one of the psalms. It is seen as the most authentic expression of secular prayer in Tel-Aviv.

“My God – here we have no Wall, only the sea. But since you seem to be everywhere, you must be here too...And maybe I was created so that from within me you can see the world you created with new eyes.”

This song to BTI is what *Yardah Hashabbat* is for Nigun Halev. It ties the geography (Tel Aviv) to the community’s sense of spirituality. This is also why the prayer, for no other apparent reason, is highlighted by being put in a frame. A poem called *Tefilah* follows it.⁵³ This song represents the role of original music in the culture of BTI. They sing these words to an original tune that was written especially for them.

Page 14-23: the *Arvit* service includes:

- The traditional *Barchu*.
- *Birkat Hazman* followed by an alternative, blessing which uses *Shechina* language. On the side of these blessings, what seems to

⁵² Words and Music by Eli Mohar.

⁵³ Words by Avraham Chalpi; Music by Shelomo Bar.

almost be a “last minute” insert of Psalm 55, which is done to the tune composed by Naomi Shemer.

- The entire *Shema* with an alternative prayer by Marcia Falk⁵⁴ from *The Book Of Blessings*.
- The traditional *Haskiveinu* alongside an alternative blessing for peace by Rabbi Nachman of Breslov.⁵⁵ These two texts have an inter-textual conversation between them on the issue of peace.
- Traditional *chatzi kaddish* followed by the *Amidah* service without any additions, alternatives or changes.
- The full *kaddish* followed by a poem by Amir Gilboa.⁵⁶

⁵⁴ “Hear O Israel, divinity has thousands of faces, the fullness of the world is its presence, the multiplicity of its faces is One.”

⁵⁵ Lord of Peace, Divine Ruler, to whom peace belongs! Master of Peace, Creator of all things!

May it be thy will to put an end to war and bloodshed on earth, and to spread a great and wonderful peace over the whole world, so that nation shall not lift up sword against nation, neither shall they learn war anymore.

Help us and save us all, and let us cling tightly to the virtue of peace. Let there be a truly great peace between every person and their fellow, and between husband and wife, and let there be no discord between people even in their hearts.

Let us never shame any person on earth, great or small. May it be granted unto us to fulfill Thy Commandment to "Love thy neighbor as thyself," with all our hearts and souls and bodies and possessions.

And let it come to pass in our time as it is written, "And I will give peace in the land, and you shall lie down and none shall make you afraid. I will drive the wild beasts from the land, and neither shall the sword go through your land.

God who is peace, bless us with peace !!!

- The *Aleinu* which has a very interesting change that is very hard to notice. Instead of *Lo* meaning “No”, they read it as *Lo* “for his sake” – this small change makes the meaning of the prayer very different. God didn’t create us as different, God created us like all other people, but specifically for his sake. This change solves the theological problem concerning the question of being the chosen people. Even with this change, the *Aleinu* is still a hard prayer for Israelis and thus we find an alternative prayer by Rabbi Rami Shapiro.⁵⁷
- *Kaddish Yatom* is also presented in the traditional way together with another alternative *Kaddish* by Rabbi Shapiro.

Page 24-25: As an end to the *Amidah* we find “songs of peace.”⁵⁸ What is interesting is that the only “real” song of peace is *Salam*. The other three piyyutim are *Shalom Aleichem*, *Adon Olam* and *Yigdal*, which are usually not found in this part of the service but were grouped together as means of reconnecting the “serious” prayer part back to a *kabbalat shabbat* mode.

Page 26: Traditional *kiddush* – with the only thing changed is the “Sabrei” invitation – it does not have “masters” and “rabbis” but only “friends.”

⁵⁶ The same poem that I on the back cover of the siddur used by Nigun Halev. See page 38.

⁵⁷ Siddur “Words of Fire.”

⁵⁸ See similarities with Nigun Halev. Page 45.

Page 27: The traditional blessing for the sick, with a specific addition talking about a blessing to “Our own community” This addition, inserted in the prayer makes it sound more Israeli and relevant to secular Israelis.

This blessing is followed by a Talmudic text (Bavli, Berachot 7a) which they changed the language into singular sense, making this sound as if God is praying to himself that he may be a better God. This is a very interesting approach, which helps bring secular Israelis closer both to a Talmudic text but also to the concept of a much more personal God than they have ever known.

“My it be my will that my mercy conquer my anger, and that my mercy overcome my stern attributes. And may I behave toward my children with the attribute of mercy. And for their sake, may I go beyond the boundary of judgment.”

The community interprets God himself as if he is praying for his sake, for him to have mercy and compassion. This is a beautiful usage of Talmud to ease the difficulty of praying to a healing God when many don’t truly believe in the concept. The page ends with psalm 130, another petition for God to listen to our prayers.

Page 28: The opening for doubt in the previous page continues with the beautiful poem by Avraham Chalfi called *Stam Shir*. A short two-line poem saying:

“If you truly are there, don’t hide.
Show your face, its people talking to you
Not rocks”

The page also has the “Blessing of the land”, *Birkat Haadamah* from the Mincha service.

Page 29-42: There is a mixture of readings, songs and prayers. This is the newer part of the *siddur* where the service and order are much more flexible in terms of what is done. This is the “testing area” of new material. New texts are introduced to the *siddur* here, and it is here that the congregation will determine if they keep them through the next editing process or not. When looking at the entire section, there is a gentle balance between traditional and modern, with a slight advantage towards the modern. The texts in this part include:

- A famous Israeli song about prayer called “We don’t need”⁵⁹. It has been an ongoing hit for many years in Israel because Shlomo Artzi, one of Israel’s most popular artist is the one that performs it.⁶⁰
- *Ilu Pinu* from the Shabbat Shacharit Service, music composed especially for BTI by Shlomo Gronich.
- A poem about the name of God and “who” God is or is not by Rabbi Rami Shapiro.
- *Hayom*— a popular song written and composed by Ehud Banai.⁶¹

⁵⁹ “Our eyes have dried from tears And our mouths mute without a line. Tell me- what more can we ask for, what more? We have already asked for it all. Let the rain fall in its time and in the spring scatter flowers for us And let him return home safely We don't need more than that...” Words by Avi Koren; Music by Shemuel Imberman.

⁶⁰ Song with english subtitles can be seen at <http://www.youtube.com/watch?v=LreY6-0Z0E>

⁶¹ “Today we'll do something unforgettable that will leave a blessed memory of joy. Today I'll put my hand on your head and stroke it. today I'll finally cause you to smile

- A poem by Eernesto Cardnal called Psalm 150.⁶²
- THIS IS WHERE THE ORIGINAL BTI *SIDDUR* ENDED.
- Another anonymous poem called Psalm 150.

today I'll chase away the sorrow from your eyes,
 I'll make today the happiest in your life
 today you'll hear what you haven't heard yet
 I'll renew you a renewal and light up your look
 today I'll cook you something tasty I'll do everything so you'd feel pleasantly right,
 I don't always show love but
 today I ask the proximity, today.
 The two of us haven't talked for so much time about everything that passes above us
 today we'll go out, around in the neighbourhood
 we'll sit a bit together on a bench in the garden
 today we'll do something unforgettable that will leave a blessed memory of joy
 today I'll put my hand on your head to stroke it
 today I'll finally cause you to smile today."

⁶² "Praise be to the Lord of the Cosmos Space is His Temple extending over billions of light-years.

Praise be to the lord of the Stars and of interstellar space.

Praise be to the Lord of the Milky Ways and what lies between.

Praise be to the Lord of the atoms and the the emptiness surrounding them. Praise Him with violins, flutes, and saxophones.

Praise Him with clarinets and English horn, with French horns and trombones, with flugelhorn and trumpets.

Praise Him with violas and violoncelli, with pianos and pianolas.

Praise Him with Blues and Jazz, with symphony orchestras, with Negro spirituals and Beethoven's Fifth, with guitars and saxophones. . Praise Him with record players and cassette recorders.

Let everything that hath breath, every living cell, Praise the Lord.

Hallelujah!"

- Poem by Amir Or an HUC rabbinic student called “Tikkun”. This is a word play on the very well known *Viduy* as the poet talks about the sins he has committed by not being present and more aware to the world full of wonders around him.
- “New prayers” a song by Chava Alberstein based on a Ba’al Shem Tov story. Another example of the attraction that BTI specifically and secular Israelis have with *Chasidut* and Mysticism.
- Text from Ethics of our Fathers 1:1 and Isaiah 56:7.
- A poem by Admiel Kosman.
- A blessing for the kidnapped soldiers. A very powerful prayer based on the traditional *Mi Sheberach*. These days is said just for Gilad Shalit, Still held in captivity in Gaza, but originally had the names of Ehud Goldwasser and Gilad Regev who were kidnapped by the Hizballah in Northern Israel, and later returned dead to Israel.
- Poem by Natan Zach – “A second bird”.
- Poem with no name by Amir Gilboa.
- Prayer by Rabbi Elimelech from Linsk.

“And protect us from emptiness, from haughtiness, and from anger, strictness, sadness, tale bearing, and other bad traits, and from anything which takes us away from Your holy and pure service, that is dear to us. May You influence us so that we may cleave to you and we should always be unquestioning before you... Save us from jealousy, and may the envy of another person not come unto our heart, and may

our envy of us not come to anyone else. On the contrary, make it so that each of our hearts will see the good points in our friends, and not their faults, and that everyone should speak to his friend in a way that is righteous and acceptable before You. Amen, and may it be Thy will.”

- “The soul” a story based on Midrash Tanchuma.
- Counting of the Omer.
- Song called “December” by Natan Alterman and composed by Moshe Vilensky. It is about Tel-Aviv in December and they sing it only when they meet in December.
- A text by Rabbi Zalman-Shechter-Shlomi and Rabbi Ruth Kagan. This text talks about how easy it is to love God when we are on the peak of a mountain in the Himalayas. But how hard it is to just pray on a daily basis. They conclude by saying that prayer is called *Avodah*, it is hard work, but those who do it eventually feel rewarded.
- The translation of the song “It’s a Wonderful World”.

Page 43-48: There are about 20 Israeli songs. They are in small print and in narrow columns. These are not always used, and the feeling was that if they each get their own page, then the *siddur* would look more like a songbook than a book used for worship.

Back Cover: An entire page explaining what BTI is all about. The assumption is that many wandering people might arrive at any given Shabbat and this is the best forum to tell them about BTI and what it stands for.

The *siddur* of BTI seems to be very long and very full of many different types of texts, songs, poems etc. It seems that BTI is willing to accept much more material than the other communities and to include those texts in the *siddur*, knowing that they will probably not use most of them often, if at all. It seems as if in this *siddur* there are a lot more materials which originate in the US or even Argentina. This can probably be attributed to the personal background of Esteban and to the great effect that American communities and Rabbis had on him.

This is a very Tel-Aviv oriented *siddur* that tries to aim to the cultural preferences of people living in Tel-Aviv. There is more modern Israeli poetry, *Chasidic* and mystic sources, and original music composed especially for the community. There is almost no attention paid to the concept of families and young children but it seems that the focus is on the student age population of Tel-Aviv, young professionals and maybe young families as well.

III. Kehilat Shimshit:

1. The history of the community:

Shimshit is a small community village that was established in the year 2000. It has a very homogeneous population: primarily third-generation Israelis who grew up in the “Labor Movement.” A majority grew up in the area as well, and moved to Shimshit after hearing about it by word of mouth. It is a community that grew through the process of friends bringing friends. Most of the residents are families/couples, 30-45 years of age, perhaps 550 in total. The Shimshits see themselves as a village community that:

“First and for most care about the idea of living a communal life. Living in a place where people know each other, care about each other. Shimshit is a place where community is built every day on the side walks, at the entrance to the *Gan* and in the grocery shop.”

What Itamar and his friends are actually doing, however, is creating a community within a community: a small group of about 30 families gathered for the “secular religious” experience under discussion here. Most Shimshit residents are “immune” to the experiment, because of their secular background. Some even bring an ideological resistance to what Itamar and his friends are trying to do.

According to Itamar’s definition, this is a community that is engaged in an experiment: seeking special and unique Jewish Identity. Their guiding mission statement, if you will -- very familiar to us from communities here in North America -- is *Torah, Avodah* and *Gmilut Hasidim* - or Torah, worship and acts of

loving-kindness. *Torah* is expressed by the fact that they have study groups, while *Avodah* is expressed in the fact that they have bi-weekly Kabbalat Shabbat services. They also celebrate Bar Mitzvah projects and events connected to Jewish holidays. As for *Gmilut Hasidim*, they engage in many activities based upon social action and social justice.

2. The Leadership of the community:

Kehilat Shimshit was established 8 years ago, as a mere idea in the mind of a few. Some five to six families used to go on Friday nights to Nigun Halev in order to enjoy Shabbat services. After about a year of doing so they started asking themselves why they were driving somewhere else for the services, and not starting to hold them in Shimshit itself. Itamar, saw this as an opportunity to start something and, together with Einet Dahan, they decided to start a community in Shimshit. In the beginning, in the winter of 2002, ten families met at his house. Today, they are a not-for-profit organization that actually employs a manager on a part-time basis, and it is this manager who runs the show, working through committees who take care of the various aspects of the work. The largest of these is a task force named “Spiritual and Community,” which is responsible for Shabbat and Holidays and deals with all questions that have to do with worship, such as what to do with the children, where and when to get musicians, what text is being used, etc.

In the first year, Itamar led services alone. Only later on, they received a generous grant from Partnership 2000; an extraordinary global platform operated

by the Jewish Agency for Israel, connecting some 550 communities around the world in 45 partnerships, (helping them share ideas, strengths, challenges and models of success.) and from the Holiday Center through the *Midrasha*; This grant made it possible for a group of people from Shimshit to go through a training process at the “Young Leadership Training Institute”⁶³ of the *Midrasha*, that trained them how to become local leaders in their community. Now, Itamar shares the burden or responsibility with others in the community.

3. The process of creating ritual and their own *siddur* :

Back in the beginning, the Shimshit community decided not to follow the pattern that they saw in other communities that began with study and only later, advanced to the level of experiments in the spirituality of ritual and prayer. Instead, they started immediately with *Kabbalat shabbat*. They began lighting candles, giving out *challah* and singing some Shabbat songs. Itamar recalls sitting in the first meeting, when the decision to begin with out a study process was made, and asking who was going to lead the service. After much silence, and no volunteers, Itamar said that he would lead it. He then put together four pages, which became their first Siddur, and that is how it all began.

As they begun their experiment, a question arose whether to make services open or closed, a free-for-all inviting everyone in or a relatively private affair for interested “members” only? After all they were creating a community within a place that already had great pride of its communal life. The fear was that instead of

⁶³ For more information about the program see <http://www.hamidrasha.org.il/site/ru/General.aspx?l=2&id=55>

adding to the larger community, they would actually be dividing it. The solution addressed everyone's concerns - while making the decision that it has to be open, they also said that they would not advertise the first time, and just see how things went.

As they started meeting (first once a month then biweekly) there was a feeling that what they were doing was too childish, and too close to what the children were doing in their preschool centers. They devoted much thought about the children. What should be done with them? Should services be for the kids, or at least kid-friendly, or should they be held without the children, focusing on adults? Therefore, in the first year they changed the format of their services twice, in order to experiment with different models. They finally reached a balance in their service, where the kids play a major role and at the same time services are not perceived as childish.

Following the decisions they made regarding the location of their services can help shed more light on the dilemma they had regarding to the question of the participation of children in the service. At first they used to meet in the home of one of the community's members. Very soon after, they decided to move their meetings from the home to the early-childhood center. This was a symbolic act that said to the community "we are open and welcoming to families." They have since grown too big for that building (having already moved to another center, and then to a corridor of a school), and today they hold services in the community center.

At the end of the first year they had a feeling that it was time to create a more serious *siddur* that would serve their purpose. Itamar describes how, the first time that they met, each committee member brought the things that they wanted to be in the *siddur*. They slowly went through a very long list, making decisions about what will be included and what will remain out of their *siddur*. This was not an easy process but it continued until they were able to produce the first Shimshit *siddur*.

About a year later, they started to review and organize their *siddur* for the second time. This time around, only three individuals wanted to be a part of that process, and it was the community coordinator herself who took the lead part on the project. As we will soon see in the description of the *siddur*, she brought in multiple pieces of material that are not used on a regular basis. More than likely, these pieces will be replaced in the next revision of the *siddur*.

Since then, they go through the same process every 2-3 years when they stop and review the *siddur* to see if things need to be changed. Itamar describes the process of review as lasting roughly a year, and then a new *siddur* is published. The task force that works on the *siddur* is comprised of people from various backgrounds, ranging from someone in Human Resources to a tour guide to a principle in a school.

All together we can see that the Shimshit *siddur* has changed a few times since its original draft, and is still in the process of finalization. In terms of significant changes between the first drafts and the current *siddur*, Itamar indicates that the most significant change in the presence of many songs described as

“belonging to kindergarten” in the first *siddur*. Most of these have been taken out in later editions of the *siddur*.

4. Role of Music:

Shimshit does not have its own corps of musicians at this time. For a time, they paid musicians to come, but that did not feel right and they gave up the practice. They still feel a strong need for musicians, and are noticing that without musicians there is not the same feeling and atmosphere. At this time, they actually have a congregant, studying guitar for the sole purpose of becoming a musician for the community. He has already started to compose original music, and the blessing for the boys and the girls that they recite is an original composition by their very own musician.

5. Guiding principles of the *siddur*:

The first guiding principle, of the first committee that prepared the very first *siddur*, was to create a comprehensive *siddur* with more material than is needed for any single service. This would allow the person leading the service to adapt and mold the service to fit what seemed desirable for any particular occasion.

Interestingly enough, the Shimshit community did not look to other *siddurim* for guidance. Instead, they decided to start from scratch and create a truly grass roots *siddur*. They decided that it was better to bring who they uniquely were to the community, rather than adopting other customs grounded in other communities. They thought that taking something from someone else was

the easy solution, and they wanted to embrace the harder one, making their own *siddur*, reflective of themselves alone. It is not that they are not inspired by other communities, which they have seen and visited, but the ground work was all their own. Influences from other communities only entered the latest version of their *siddur*; at first it was all one hundred percent original ideas of the people in Shimshit. For example, In a later version of the *siddur* we find a song from the community in Yagur that was inserted after they had a joint *Kabbalat shabbat* service.⁶⁴

Another guiding principle for this community is for their *siddur* to be printed on somewhat high-quality paper, in color, and distributed as a long format booklet. Unlike other communities that did not seem to invest as much in the aesthetic aspect of the *siddur*, in Shimshit the perception is different, and so they take great efforts, of both time and money, to create a beautiful looking *siddur*. They believe that being a young community, mostly of people who are not familiar with the texts, requires them to create a *siddur* that will transmit a message of respect. They believe that this *siddur* will help people appreciate the sense of sacredness that can be found within the texts and within the act of prayer itself. They are also aware that people need the *siddur* in order to read and to follow the service.

Because this community “skipped” the process of learning prior to starting a Shabbat ritual they realize that many lack the background, experience and knowledge necessary to understand the service. This is why the *siddur* of Shimshit,

⁶⁴ See page 71 in this work, description of page 15 in the Shimshit prayer book.

makes a point of trying to educate the people using it. They include beautifully decorated outline boxes that contain a short passage that explains the origin or purpose of a specific prayer. They feel that this makes the *siddur* authentic, and that it gives it a sense of accuracy and precision.

For the same exact reason of being authentic, and giving the reader a sense of accuracy and precision. They made it a principle that their *siddur* contains vowels. For them, it is crucial that certain pieces that are read be read correctly. They also insisted on finding the original version of every prayer or poem that they have inserted and citing it. They went through great effort to assure that what they are reading is the original and not a later interpretation.

Finally it can be said that when compiling their booklet they made point to always have an inter-textual conversation in their *siddur* between traditional and modern texts. At the same time it was clear to them that they will not have an Arvit service in their *siddur*. It is very obvious that this was thought about carefully and is very important to them.

7. Description of the *siddur* used by the Shimshit Community:

Cover: At first, Itamar wanted to name the *siddur* “*Kehila*,” to indicate that they are all about building community by helping people develop relationships.

However, the *siddur* was called *Shabbat Shalom*, with a sub-title reading (in smaller font) *kabbalat shabbat*. The message is clear – we are greeting the Shabbat, and we are doing so by a ceremony called *kabbalat shabbat*, there is no religious connotation, as the words *siddur* or prayer are not mentioned. On the

bottom part of the cover is the name of the community, indicating that this is an original work of the community and highlighting the value and role of community in their lives.

Page 1: The *siddur* begins with three Psalms. We find Psalm 90, 88 (phrases 5-9) and Psalm 23. Psalm 23 was inserted into the *siddur* by the request of one of the community members who felt that it was a powerful Psalms that had great meaning to him. Being a very secular community, they are not committed to the six psalms as they appear in other siddurim, but still they want to have some kind of structure that guides them and thus this “free choice” of Psalms serves their needs.

Page 2: Begins with *Ana Bekoach* a common entry, as we have seen, in all communities. Following, on the bottom of the page, we find the song called *Likrat Shabbat*⁶⁵, by Avi Koren. It was inserted by the prior director of the community who chose this song because it contains some of the words of *Lecha Dodi*, which is the next prayer to be recited. It was her attempt to have a modern version of a poem relating to *Lecha Dodi* serve as a precursor to the traditional *Lecha Dodi*. It is an attempt at creating a dialogue between a modern and a traditional text. However, because the song that she chose is unfamiliar, it is not generally included in the service, and a true dialogue has yet to be created between the two texts. Itamar predicts that it will likely be deleted in the upcoming review.

⁶⁵ words by Avi Koren, Music by Nadav Medina and Avner Tzadok

Page 3: the entire page has the *Lecha Dodi piyyut*. All 9 verses appear in the traditional acrostic, emphasizing the first letter of each verse and spelling out the name of the composer.

Page 4: On the top is a short explanation about *Lecha Dodi*, its origin, and the fact that it has become the central piyyut of *kabbalat shabbat* services. Below, right after is a text from Deuteronomy 5:12-15 that talks about *keeping* Shabbat. This text was inserted here with an intentionality to highlight the commandment to *keep* the Shabbat, rather than the commandment to *remember*. For Itamar *shamor* means that every single person should find his or her own way to keep Shabbat. The intention behind adding this text was to allow people to talk about their own interpretation to what it means to do so. It serves as an opportunity to engage in thought and future discussion about the meaning of having Shabbat practices.

On the bottom of page 4 is *Shir Lamaalot* (Psalm 121:1-8). For the members of Shimshit this is the point where they connect with the captured Israeli soldier Gilad Shalit. Before the chant they say a few words of prayer on his behalf. The story and tragedy of Gilad Shalit has managed to unite Israelis and even secular Israelis are willing to look at spiritual means in order to do all that they can to bring about his release.

Page 5: Begins with a title “Candle lighting” Followed immediately by the traditional blessing for the candles and the “blessing for the boys and the girls”. In

the blessing itself – the words that can be read as masculine or feminine have *no* vowels and thus it is possible to read them as if they are meant for a boy or a girl. This was a decision they made in order to demonstrate their egalitarian character. The source of the blessing (Numbers 6:24-26) is mentioned as a means of showing this blessing is rooted in Torah.

Below the blessing there appears a beautiful poem by Zelda, *Shabbat Vachol*, and an alternative candle lighting blessing that originated in the *Kibbutz* movement - blessing that does not mention the name of God at all. These two texts are creative, alternative blessings that can be recited as the candles are lit. They both represent a very secular Israeli identity, and are placed here to balance the traditional blessing.

If Secular Israelis are more or less comfortable with blessing Shabbat candles, they are very estranged to the idea of blessing children, and find the concept of blessings to be foreign to their culture. Itamar remembers that when they first began their services, in the very first service (in fact), people refused to do this blessing and said, “We are not the Baba Sali,⁶⁶ We don’t give blessings.” Over the time people learned to feel comfortable with the concept of blessing their children and now all parents bless their children every Shabbat.

Page 6: At this point in the service *challah* is handed out, without any blessing. It is done now because they feel that the children have already sat through quite a lot and they need to let them leave and go play. Instead of the traditional *Hamotzi*

⁶⁶ Rabbi Baruch Abu Chatzira. Well known in Israel for his blessings to politicians before elections, celebrities, etc.

Lechem Min Haaretz blessing, a song is sung as the challah is being handed out. The song is called “Teach me the simple song”⁶⁷ This song talks about, “Teach me the simple song of the bread, and slice me a piece of your peace...my life and your life, mixed together, Shabbat and *Chol*...” This is a very unique example of how a modern Israeli song, with both beautiful lyrics and music, replaces a traditional blessing in the service.⁶⁸

Page 7: If there are guests in the community at a given Friday, they sing a song called “The Guest,”⁶⁹ is a very important part of the service for the community. By dedicating an entire page in their *siddur* to this song, they are making a strong statement that they are an open community to all who want to join and be part.

Page 8: On this page we find, quite interestingly, a childish song called *Hayom Yom Shisi* - “Today is Friday,” a folk song usually sung in kindergarten and early childhood centers in Israel. In most communities, that song is not in the *siddur*, a sign that they do not want to engage in anything childish. However, being that this community has so many kids, and this is just before the children leave the service, they sing this song as a farewell to them.

On the bottom of page 8, there are two different Shabbat songs also associated usually with songs younger children sing. One is *Shabbat Shalom*⁷⁰ the

⁶⁷ למדני השיר את הפשוט. words: Rachel Shapira, Muic:Rami Bar-David.

⁶⁸ Listen to the song at http://www.youtube.com/watch?v=HgNijgf_uis

⁶⁹ Ha'Oreach. Words and music: Naomi Shemer.

⁷⁰ Words: Mina Chepetz, Music: Yizchak Adel

other *Erev Shabbat*⁷¹ The two songs complete what I call the “Children’s page” in the *Siddur*.

Page 9: There is a reading called “On faith” written by Gibran Khalil Gibran⁷², which has been included from the very beginning, and is usually read every week in their service. This reading affirms the feelings that many people have in the community about our ability to sense God through our children.

Below we find the words of *Adon Olam*, one of their “musts” which is located on this page because it is in dialogue with the Gibran reading. It is almost a rule that whenever there is a traditional prayer it is balanced with a text considered too be non-traditional.

Page 10: The song “Shabbat the Queen”⁷³ which we have seen in all the other *siddurim* appears here as well. This is an example of a reading that Itamar wanted to include despite the fact that other people did not know the song at all. It took a while for the community to get used to this song that has a sense of relationship to the traditional *Shalom Aleichem* piyyut. After some debates as to whether or not to leave the song or to take it out, and after Itamar kept insisting, today it is an integral part of the *kabbalat shabbat* at Shimshit.

⁷¹ Words: Shemuel Bass, Music: Yoel Velba

⁷² 1883- 1931. This Lebanese-born U.S. philosophical essayist, novelist, poet, and artist, immigrated with his parents to Boston in 1895 and later settled in New York City. His works, written in both Arabic and English (translated into many languages including Hebrew), are full of lyrical outpourings and express his deeply religious and mystical nature.

⁷³ Words: C.H. Bialik, Music: Yechezkel Braun

Page 11: The title “personal Midrash” indicates the point in the service at which they usually take a few minutes to talk about the Torah portion of the week. It is followed by Psalm 34:13-16, known in Israel as a folk song⁷⁴ *Mi Ha’ish*. The psalm is located at this point in the service in order to allow for personal reflection after the Midrash. Next they have a poem by Yehuda Amichai⁷⁵ about doubt.

“I attest with perfect faith
Prayers came before God.
Prayers created God,
God created man
And man creates prayers
That create God that created man.”

The poem is located here, after they discussed the Torah portion of the week, as a reflection on the question of “Who wrote the Torah?” and how we are actually writing our own interpretations to it and by that creating our own belief.

On the bottom of the page, a quote by Rabbi Nachman of Breslov, probably serving as a precursor or introduction to the next page, but Itamar did not recall the exact reason why this was included at this point.

⁷⁴ Music by Baruch Chayat

⁷⁵ From his book “Patuach Sagur Patuach”. Tel Aviv. Schocken. 1998.

Page12: On the top of the page we find the piyyut *Shalom Aleichem* followed by a short explanation about the origin of the piyyut. Its location at this point is unclear.

Bellow we see again what we saw in the BTI *siddur*⁷⁶ –*Nigun Haasavim* by Nachman of Breslov. Next to *Shirat Haasavim* by Naomi Shemer. The community in Shimshit thought it is important to show that relationship in their *Siddur*.

Page 13: Begins with the piyyut *Tzur Mi'Shelo Achalnu* followed by a short explanation of its origin. It was inserted into the *siddur* because some people suggested it and the committee thought that when possible, it is better to create a sense of inclusion, even if the location or content of the text makes just “a little sense.” This piyyut is related to Shabbat evening because in some communities it was sung before the blessing over the meal. It is an example of something that maybe should not be included but found its way in because communal values and peace were a higher priority over liturgical accuracy.

Page14: The entire page has a song called *Boi Kala*,⁷⁷ but it is rarely sung because its melody is so difficult. Again, this was one of those things that someone thought would work, but it did not, and it will more than likely be removed in the next edition.

⁷⁶ See page 58

⁷⁷ Words by Avraham Shlonsky, music by Yair Rosenblum.

Page 15: The entire page dedicated to “Shabbat Song”⁷⁸. This song entered the *Siddur* after they had met a different community from *Kibbutz Yagur*. The people at Shimshit loved it so much they decided to put it in their own *siddur*.

Page 16: Here we find a poem called *Chemda*⁷⁹. It is not read often and was added at the special request of specific committee members. At the bottom of the page we find Psalm 126:1-6, known in Israel as *Shir Hamaalot*, known to many because it is sung as part of *Birkat Hamazon* on Shabbat, but mostly because it became part of mainstream Israeli folk music after Chanan Yovel composed music to its words. His melody is taught in every early childhood school in the country. Lately, a newer version of the Psalm by a famous Israeli rock singer called Moishe was released to the radio and made this song even more popular among Israelis.

Page 17: here we find the piyyut *Yedid Nefesh*. Usually found at the beginning of the *kabbalat shabbat*, it was inserted here towards the end for no specific reason, but demonstrating that no rigid need is felt to follow the traditional *siddur* order. This community feels comfortable moving back and forth in the *siddur*.

Page 18: The piyyut *Dror Yikra* is found followed by a text box explaining the Spanish origin of the song. It is a very difficult song to sing without musical accompanies, and therefore is done only when there is a musician who can play it. This is the only well known piyyut originating from Spain that is found in the

⁷⁸ Words and music by Idit Chachmovitz.

⁷⁹ Words by Dalia Rabikovitz.

siddur. It serves as an acknowledgment of the community to the fact that not all Jewish liturgy is Ashkenazi in origin. Yet it also serve as a clear reminder that the vast majority of the people involved in the independent communities are from Ashkenazi origin and most of the texts as well as music does not reflect the richness of sefaradic culture in Israel.

Page 19: On the top a song called *Nigunim*⁸⁰ and below a song called “Shabbat” by Rachel. For a few years they would only read the poems, but six months ago a new melody was composed to the song by Rachel and now the community sings it rather than just reading.

Page 20: On top of the page is *Yardah Hashabbat*⁸¹, which we have seen as well in all other *siddurim*. The Shimshit community rarely sings this song. However Itamar says that it will never leave the *siddur* because it is too dear to him. This goes to show the significant role of the leaders who are behind the editing of the *siddur*; they are the ones who eventually have “the last word” on what should be included or not.

At the bottom of the page we find a poem called “*Teach me God how to pray*” by Leah Goldberg. Also one of the few poems that appears in almost all *siddurim*; This poem has become in Israel the major text representing the yearning of a non-religious Jew to be able to pray. It is one of the few Israeli texts that

⁸⁰ Words by: Panya Bergshtein, music by David Zehavi.

⁸¹ Words by Yehoshua Rabinov, Music by David Zahavi..

actually made the trip over the ocean and was inserted into the new Mishkan
Tefilah Siddur

Page 21: *Yehi Ratzon*⁸² is on the top of the page. Itamar is the one that brought this into the *siddur*. He thought this is an interesting song and prayer that is based upon traditional text, but is reworked by a modern Israeli composer called Yoni Roeh, yet another example of how modern Israeli music, when attached to traditional texts, can be accepted by Israelis, who otherwise do not connect to traditional texts.

On the bottom of that page there is a Shabbat blessing from *Kibbutz Mishmarot*. connecting this *siddur* to the well-known tradition of innovative *kabbalat shabbat* service that was done in the *Kibbutz* movement.

Page 22: Begins with what I would again call a “doubt” song. A poem called “*Tefilah*”⁸³ A poem repeating the motif: “I do not know the words from which prayers are said, All my words have been lost in the dark.” It is a poem that allows reflecting on the meaning of prayer.

On the bottom of the page a translated song by Berthold Brecht called *Yehi Hakol*,⁸⁴ This poem is in dialogue with the question about prayer introduced in the song above.

⁸² Words by Dudu Barak (based on traditional words), music by Yoni Roeh

⁸³ Words by Avraham Chalpi, Music by Shelomo Bar

⁸⁴ See page 45.

Page 23: “Shabbat in the Village”⁸⁵ is an unknown poem, which was placed here because of its unique story and connection to the idea of Zionist farmers and shepherds working the land. Along with *Ana Eli*⁸⁶ on the next page (24). These two pages are hardly ever read. There is a feeling that sometimes if a song just has a remotely connected Shabbat Theme, it is enough to enter the *siddur*. It does not matter if songs are not sung or read; their presence alone shows the variety and richness of the secular Israeli creative power when it comes to the topic of Shabbat.

Page 25: *Erev Shabbat*,⁸⁷ written and composed by two of the most famous Israeli writers and musicians. It would almost not feel like an Israeli creation if these two artists would not have appeared in this *siddur*.

Page 26: *Ani Maamin*,⁸⁸ A classic Israeli song which very few people know all the words to. Itamar wanted people to see the entire song despite the fact that it is almost never used.

Page 27: This part would be the equivalent part to the Mourners *Kaddish* in a regular service, the time where the community thinks of those who are gone.

⁸⁵ Words and music by Matityahu Shalem, a member of kibbutz Ramat Yochanan, who wrote songs inspired by being a shepherd most of his life.

⁸⁶ Words: traditional,, music by Shuli Natan

⁸⁷ Words by Natan Yehonatan, music by Nachum Heyman.

⁸⁸ Words by Shaul Tshernichovsky, music by Tuvia Shelonsky

Because they would not use the *Kaddish*, for reasons that will be explained later, the song they chose is *Halicha le'Keysarya* (mostly known as *Eli, Eli.*)⁸⁹

“O Lord, My God,
I pray that these things never end:
The sand and the sea
The crush of the water
The lightning in the sky
The prayer of man.”

In Israel this song is known as a “Memorial Day” song that we sing in order to remember those who are gone.

On the bottom of page 27 is another song associated in Israel with death and mourning; it also happens to have the name “a Shabbat evening song”⁹⁰ and thus it fulfills both the need to connect to the sadness at this moment of the service and relate to Shabbat.

Page 28: In what is compared to the movement between *Yom Hazikaron* in Israel to *Yom Haatzmaut* – we move in the *siddur* immediately from songs of mourning to the ending songs under the title: “Peace Songs.” On this page we find songs that all have a common theme of peace; *Ahavat Olam*⁹¹, The chatima of the *kaddish*: *Oseh Shalom*, and what has become the ultimate Israeli peace song *Od Yavo Shalom Aleinu (Salam.)*

⁸⁹ Words by Chana Shenesh, Music by David Zehavi.

⁹⁰ Words by Yehuda Amichai, Music by Moshe Vilensky.

⁹¹ Words by Moshe Yitzchaki.

Page 29: Still has one more peace song – “*Shalom al Yisrael*.”⁹²”

Page 30: The last page of the *siddur* has the words of the traditional *kiddush*, and then the blessing over bread. Most of the community does not perform a *kiddush* at home and this is why it is located here, so the Kiddush can be said as a community.

The unique aspect of the Shimshit siddur is that it has a very loose structure because it does not follow the order of a traditional *kabbalat shabbat* nor those it include any part of the *Arvit* service. The question whether or not a community will be able to sustain itself without deepening the connecting to traditional liturgy is still to be answered.

Many people that I have spoken to believe that if the traditional part is lacking it is very hard to hold the service together. And this is the case with this *siddur*. Because it doesn't have the traditional text it has many, many other texts, the majority of them not very known and not always very related other than the fact they mention Shabbat.

The Shimshit community made a wise decision in creating a beautiful Siddur which attracts people to open and read through it, they also made a great decision by making the siddur an educational tool conveying some information regarding different prayers.

⁹² Words by Dudu Barak, Music by Effi Netzer.

Chapter Four:

From Words to Practice – We are How We Pray

“The very act of worship takes on the function of identifying for the worshiper what it is that he or she stands for, what real life is like, what his or her aspirations are. The liturgical medium becomes the message.”⁹³ In the previous chapter I described three different communities and looked at their prayer book in detail, trying to understand how the narrative of the communities, their leadership, all contributed to the process of creating their own *siddurim*. According to Hoffman, “the manifest content of the prayers is only one of three elements that, together, constitute the message.”⁹⁴ The three elements he describes are the content of the prayers, the structure of the prayer book: its layout, design, organization and so on, and the choreography of the services; the way services are conducted.

In Chapter Three I described the first two elements; the content of the prayers and the structure of the different prayer books. In this chapter I will describe the choreography of services at four different *kehilot*. I personally observed services at *Nigun Halev* and at *Kehilat Gan-Yavne*, and I received a detailed description of how services are conducted at BTI and *Kehilat Shimshit*. By describing and analyzing the third element of what Hoffman describes as “the liturgical Gestalt” we will have a better understanding of the way secular Israeli Jews create their unique Jewish identity.

⁹³ Hoffman, Lawrence. *Beyond the Text, A Holistic Approach to Liturgy*. Indiana University Press, 1989. Page 69

⁹⁴ Ibid.

I chose to observe services at Kehilat Nigun Halev because it is the oldest of the communities. It has had a chance to experiment and adjust its service over the years even to the point where some community members feel that they are becoming too conservative and are no longer innovative. If attendance at services is a measure of success, then Nigun Halev, which attracts approximately 80-100 people weekly, can be considered Israel's most successful.

This community also has a rare set of leaders, who are representative of the people they lead, but who also differ from them in that they approach the Shabbat ritual from a much more knowledgeable and traditional approach. As such, they are the ones who determine how and what is done in services. Their own particularity is evident throughout the choices that determine the makeup and quality of their ritual

I chose to observe Kehilat Gan-Yavne for completely opposite reasons. It is one of the youngest communities, and is in the first stages of developing its own *siddur*. Additionally, unlike Nigun Halev with its very strong leadership that almost exclusively structures and leads service, Gan-Yavne attempts to create a community led by its members at large. This "self-led" community can serve as a great inspiration and case study for newer emerging communities that might lack the caliber and depth of leadership enjoyed by older communities.

I was not able to personally visit Kehilat Shimshit and BTI. However I will present a description of their services based on interviews with Itamar Lapid and Estaben Gottfreid.

1. Description of *Kabbalat Shabbat* service at Kehilat Nigun Halev.

Friday, December 11 – First candle of Chanukah

Services are scheduled to begin every Friday at 6 PM. A conscious decision was made not to coordinate the starting time with the actual time of sunset. The message is apparent– this is not a *Halachic* community. Kehilat Nigun Halev cares more about its members' ability to attend services than the need to light Shabbat candles before sunset.

I arrived at the *Moadon Chaverim*- The Members Club, at Moshav Nahalal at 5:45pm. The room is a midsize lounge that can seat up to 200 people. It has a small anteroom, which serves as the memorial room for members of the Moshav who have fallen in Israel's wars. There is also a small kitchenette at the side of the room. There were already 10-15 people who had gathered, including Shai Zarchi and a few others who were getting the room ready.

The chairs were arranged in semicircular rows facing east. In the open end of the semi-circle sits a piano, next to which are two chairs for the leaders of the service. The chairs are placed behind a small table set up as a Shabbat table. A white cloth covers the table that holds candlesticks, a Kiddush cup, *challah* and flowers. Behind the chairs for the leaders is another chair for the additional guitar player. The entire community is seated facing the leaders and the musicians. There is a clear physical distinction between leaders and community, despite the fact that the leaders are not seated on an elevated dais.

Next to the doors are two large tables set with white tablecloths. As people come in, they place their *Chanukiyot* and Shabbat candlesticks on this table which is decorated with bouquets of flowers and festive *Chanukah* confetti. There is yet another large table in the room where arts and crafts projects await the younger children of the congregation. In the kitchenette people find hot water, the ingredients for coffee and tea as well as some cookies and snacks. The room looks beautiful and the atmosphere is warm and inviting. Most people coming in are dressed in white. I assume that is because they are predominately from area *Kibbutzim* and *Moshavim*, and bring with them the tradition of wearing a white shirt on Friday nights.

As more people arrived, they greeted each other with much joy. It was clear that people were very happy to see each other and to exchange hugs and kisses. However, this welcome did not extend to me, an obvious newcomer. I was not only younger than the vast majority of people, but I was also not dressed in white. I felt extremely awkward, obviously out of place and standing alone with no one coming forward to greet me or even ask who I was. The members of this particular community definitely know one another very well; so much so that may already be a closed community.

By 6 PM the announced start of services there were about 50-60 people present. Within the next ten minutes, about 20 more people joined, bringing the total number of participants to roughly 80 people. Most of them were in their 50s-60s, with some in their 40s. There were very few children, certainly not under the age of ten. What older children there were, roughly of middle-school age and up, remained outside, where they could be heard playing games; only once in a while they would

peek in to see what was going on. A small handful of young children were sitting at the table set up for arts and crafts. There was only one craft set up, with no teacher or counselor to supervise or facilitate. The children were talkative, and could be heard throughout the service, although none of the congregants seemed bothered by them. This is an older community, with services intended for adults. Children are welcomed and loved but there is no special effort to include or involve them in the service.

At 6:05, with people still engaged in socializing, Shai began to play his guitar and chant a *Nigun*. He chanted the music of the song *Etzleinu Bikfar Tundra* by *Ha'breira Ha'Tivit*. It is a very well known song, very slow and meditative. Shlomo Bar, the lead singer of this group, is perceived in Israel as a very thoughtful and meditative artist who is deeply connected to his Jewish roots and traditions. The *Nigun* lasted about six minutes; just music without real words. Slowly, people took their seats and joined the chanting at their own pace, in a very informal Israeli manner. As the *Nigun* continued, the community relaxed and drifted into a calm state. When the music ended there was stillness.

The musical instruments used were two acoustic guitars and a piano. Shai Zarchi, a founder and leader of the community, played the lead guitar. His son played piano while a friend of the son played the second guitar. Immediately after the first *Nigun* ended, Shai began to chant *Yedid Nefesh*, which lasted approximately five minutes. There was no talking between the two pieces, an attempt to maintain the calm atmosphere, uninterrupted by talking. The opening of the service, which lasted for about ten minutes, was comprised entirely of music, allowing everyone to enter a quiet, meditative state.

At this point, Shai took about two minutes to welcome everyone. He talked a bit about Chanukah, about the theme of light and darkness, and about our ongoing desire to find light, especially in our darkest moments. Shai is a very good speaker; his short message was very inspiring. He then immediately began singing *Hachamah Meirosh Ha'ilanot Nistalkah*, a well-known Bialik poem that is part of the “Canon” of early childhood songs for Shabbat in Israel. Despite the fact that everyone had a *siddur* on his or her chair, no one really used it. Participants knew the text and music of the entire service; this patent familiarity helped to create a calm and “present” atmosphere.

Bini Talmi , the second founder and leader of the community, next spoke for about five minutes. He too offered words of welcome and read briefly from the Torah about darkness and light. It was obvious, however, that this was not the central part of the service. Rather, it served more as an effective instrument to connect the *Kabbalat Shabbat* service to the concepts of a weekly Torah portion.

The first three songs and the two short welcoming messages from the leaders lasted about 18 minutes. Shai then invited a member of the community, Ruth, to light the candles of Chanukah and immediately afterwards, the Shabbat candles. Before lighting the candles she told a personal story about the origins of the *menorah* and candlesticks. The telling of the personal story is one of the group’s traditions and serves as a means to build community and create connections between members. It is quite effective. After the story, Shai sang the blessings for Chanukah and for Shabbat, and although people joined him, there was a drop in the level of energy with which people participated. Traditional blessings were not chanted with the same enthusiasm generated by the piyyut or the Israeli folk songs.

Candle lighting is clearly a central part of the service, but mostly for those with younger children in the community. Immediately after the first candles are lit, everyone is invited to the tables near the entrance to light their own *Chanukiyah* and Shabbat candles. At this point there was a marked difference between members with children present and those without. Those with children gathered their children to the table and together they lit their candles. The majority of those without children remained seated, and did not join the community around the table. Individual candle lighting is seen as a family activity for those with smaller children. In many communities there is actually an expression, *Mishpachah Madlikah* – “family lighting of candles.” Here we see the mind-set that lighting candles is a “family activity,” to be performed by kids and their parents.

After the community gathered around the table to light the candles, but before the candles were actually lit, happy occasions were shared and a *Mazal Tov* blessing was given to a couple celebrating their 42nd anniversary. The lighting was followed by the blessing of the children -- first daughters, then sons (then others in the room). The traditional blessing has been replaced by an original version written by Bini. This was a very intimate moment, which included some of the people without children present who blessed each other. Hugs were exchanged, and a sense of sacredness became palatable.

To get the congregants to return to their seats, the leaders immediately began an upbeat version of *Adon Olam*, which continued until everyone was seated. When people seemed less relaxed than before, Shai advised, “Friends, Shabbat wants to come in, but she can’t because our hearts are not tuned. Let’s tune our hearts so

Shabbat can come in. And the way we will do so is with ten seconds of being quiet. From that silence, a song will start.” That is all he said. It was not in a loud voice at all, but it was enough to remind people of the importance of the moment, and a silence fell in the room. It was quite fascinating to see how quickly everyone quieted down; even the children in the room did not utter a sound. With this moment of quietude established, Shai began playing *Lechu Neranena* (Psalm 95,) very quietly. He then moved straight into *Shiru Ladonai* (Psalm 96). As the tempo increased, people began to clap their hands; the energy was mesmerizing. It is important to note that these two psalms are chanted with the same tunes and style as that is used in *B’nai Jeshurun* (BJ) in New York. BJ plays an important role in the informal training of leaders here – more on that later.

The singing of these psalms took about ten minutes, with the pace gradually slowing to a relaxing and gentle level. The congregation then transitioned directly into *Ana Bekoach*, sung in a moving and beautiful way. From *Ana Bekoach* they moved straight into *Yardah Hashabbat*, without which, according to Shai, there couldn’t be a *Kabbalat Shabbat*.

The singing of the psalms, *Ana Bekoach*, and *Yardah Hashabbat*, brings the service to its first peak. This part of the service is a great example of how well Nigun Halev has managed to combine tradition and innovation to form a cohesive unit of worship. They move from a traditional text (psalms) to a traditional text with Israeli music (*Ana Bekoach*) and then to what is often considered the most authentically Israeli song of all (*Yardah Hashabbat*.)

At this point, which I consider to be one of two spiritual peaks of the service,

Shai changed the tone by giving a short *D'var Torah*. He talked about the need to be happy and about how that can be generated by the power of light. He thus utilized this time to expand on his opening message. It is an interesting choice to deliver a *D'var Torah* at this point: it breaks the flow of energy that has been built, but precisely because people have reached such a stage in elevation, the *D'var Torah* is most effective. The *D'var Torah* also serves as a “resting point,” an opportunity to take a deep breath, before the service moves on to its next peak.

After the *D'var Torah* the service continued with *Lecha Dodi*, which establishes another peak. They start the first two verses of *Lecha Dodi* with the tune of *Ma'oz Tzur*, a Chanukah song, and then move into the BJ melody. They sang all verses enthusiastically, with dancing and clapping. Almost every single member participated in the dancing. It is the only time in the entire service, other than candle lighting, where people get up from their chairs. The entire *Lecha Dodi* section lasted about ten minutes. Interestingly, at the end of the *piyyut*, when traditional people bow to greet the Shabbat bride, there was a great sense of awkwardness. The entire community stood facing the door, but only a few actually bowed. Most people did not seem to “buy in” to this traditional practice.

After *Lecha Dodi*, they continued with *Mizmor Shir* (Psalm 82) moving into *Tzadik Ka'tamar*. With the atmosphere once again calm and meditative, the community was ready to begin the evening prayer -- *Seder Arvit L'Shabbat*. Shai recited the traditional blessing of *Ma'ariv Aravim*, and everyone joined together with the *chatimah*. I believe that at this point the community was ready to become engaged more deeply in traditional prayer language -- ready, that is, to engage in “God

language.” It is, after all, the first time other than the blessings over the candles in which we find any sort of “God talk.” My sense was that almost half of the community participated in reciting these blessings while others were clearly not feeling very safe with this text and did not participate.

Shai recited the *Shema* on his own. I did not close my eyes, as I was supposed to, but instead, watched the community as this took place. Most of the people in the room neither closed their eyes nor prayed; some were even talking during the recitation of this sacred line that was supposed to move them spiritually. It seemed as if the community was respecting the leader’s desire to pray in a somewhat traditional way, and at the same time thinking “this is really not for us.” A few people joined in as they read the *Ve’ahavta*, and ultimately everyone joined together when they sang *V’shamru*.

Shai brought the service to another level by saying: “Now is the moment that our hearts are tuned with full intention. Now we can pray for the people for whom we care, the people who are suffering, the people who need our energy.”⁹⁵ Congregants were invited to share names of dear ones for whom they wished to pray. They went around the room and shared names, as well as a few stories elaborating the reason why they were mentioning a person’s name. People were very comfortable sharing personal stories with each other. Everyone sat quietly, showing great respect for each other and for the moment. Earlier, the worshipers had reached an *emotional* peak through prayer and song; they now reached a *spiritual* peak through sharing personal stories. When they all finished sharing, they began to sing *Esa Einai* (Psalm 121.) A few seconds of

⁹⁵ Sending energy – “Lishloach Energya” is a very common Israeli expression, rooted in the “new-age” movement.

silence followed the end of this psalm; people were present in the moment, allowing the experience to permeate the room.

The quiet sacredness was then “broken” as Shai asked people to share upcoming happy occasions. He asked a family that had recently joined to talk about their son’s Bar Mitzvah, which would take place the following week, and to which everyone was invited. Shai also mentioned two birthdays and led the community in singing *Yom Huledet Sameach*.

They continued with a few more messages, and moved into the final song, *Mi Ha’ish*, the traditional conclusion of the service, which prompted people to begin to move away in preparation for leaving. No official *Oneg* follows services; However, *sufganiyot* were offered, so most people grabbed one on their way out, and just stood there talking to friends.

The entire service lasted one hour and twenty minutes.

Kehilat Nigun Halev are the most experienced *Kehila* among the network. They have very strong leadership with experience of many years in leading Jewish educational as well as spiritual activities. They are also the community that has the strongest connection to B.J and have been inspired tremendously by their services and the overall approach towards ritual. This community has a very solid *Minhag* based very much on an ongoing musical experience rooted in the traditional service.

2. Description of *Kabbalat Shabbat* service at Kehilat Gan-Yavne.

Friday, December 4, 2010.

Services are scheduled to take place every other Friday at 6 p.m., as in Nigun Halev -- a conscious decision to put the community's needs before *Halachic* law. I arrived at the lecture room/convention area of the local high school, where the services take place at 5:45pm. The room is large (it can probably sit up to 400 people), serving the local school as the central room for shows, gatherings, ceremonies, etc. It has all kinds of student decorations on the walls--mattresses in a pile in one corner, other school equipment piled in the other. On the southern side is a large stage. It is definitely a school without any ambiance to make the space feel sacred.

When I arrived, 10-15 people had already gathered to organize the chairs and get the room ready. They created a large circle with chairs, and in the center of the circle laid out mattresses on which children could sit. The atmosphere was friendly and cozy; people were greeting one another, hugging, and saying Shabbat Shalom. A stranger walking into this place would definitely have a sense of a strongly bonded community of people who care very much for one another. As a new face myself, I was immediately comfortable in my surroundings. In the first five minutes, four different individuals greeted me. Until 6:15 p.m, nothing happened other than people greeting each other. It seemed to me as though most of the people had not seen each other since the last service, and they were very excited to get together.

As people were slowly showing up, very soft and lovely music played in the background. While I do not know the source of it, it was nonetheless festive. It seemed to help people ease into Shabbat. By 6:15P.M. there were about 30 adults, whose ages

ranged from 30 to 50, and about 30 children, ranging from babies to teenagers. A few families of three generations arrived. Only three people wore white shirts. The rest of the community dressed less formally, many seeming to have come straight from work.

At 6:15P.M. everyone was asked to sit in a large circle, with the children in the center on the mattresses. Some, a minority, sat on their parent's laps, they seemed comfortable and familiar with the procedure. The majority of the children were quiet, although a few moved around and did not seem to be engaged in what was happening. These "holdouts" were quickly shushed, as the adults tried to get them to focus on what was taking place. The overall sense was an atmosphere suggesting, "We are one big family – and the children are in the center of it all."

The service is conducted led by three leaders (different people each week), and two musicians, who are regulars. Dror, one of the founding leaders of the community, led the services this Friday along with two women who had never led a service before. The leaders and musicians sat next to each other, part of the closed circle. There is no table in front of them and they are not separated in any way from the others in the circle. It was quite clear who was leading, and yet there was no feeling of separation; the leaders were part of the congregation.

Kabbalat Shabbat began with two *Nigunim*, followed immediately with Dror welcoming all the people present. Then they continued with a few readings. What is unique about Kehilat Gan-Yavne is that they do not have their own *siddur* but rather use the *siddur* of BTI.⁹⁶ It was obvious they were not very connected to everything in the *siddur*, as they kept jumping back and forth among the prayers they liked, skipping

⁹⁶ They actually worked with BTI in order to use their *siddur* having only to change the front cover which reads "Kehilat Gan Yavne."

front to the back, again and again. They certainly see no necessity to the order in which BTI has compiled its liturgy. Most of the community does not seem to be bothered by the skipping around. This is their regular custom and most of the people know the songs so well that they do not even have to look at the siddur in their hands. The only ones who make use of their *siddurim* are those who are visitors and newcomers.

The first songs and readings helped ease everyone into the service, and the atmosphere became much relaxed. As Dror greeted the community, he reminded everyone that the goal was to concentrate, to live in the moment: not to rush, but instead, to try and absorb the experience. He immediately continued with three more songs and a few readings, balancing the tone and tempo with a reading after every one or two songs.

After fifteen minutes or so, the community was asked to get up and light the Shabbat candles together. Outside of the circle, to the side of the room, there were several long tables covered with white tablecloths, with many sets of candles on them. All the families went to the tables and stood together next to them: no one stayed behind. It is clear that this part of the service is considered crucial, a very central part of the ritual. Each family lit its own set of candles and then together, led by Dror, they said the traditional candle blessing -- not sung, but simply spoken. At the end of the candle lighting, every parent gave each of his or her children a personal blessing. Despite the fact that the traditional text is found in the siddur, most people did not use it. Rather, they made up personal blessings of their own. This entire process of lighting the candles and then blessing the children was very intimate; I could sense the

warmth of the relationships and how much it meant to parents to be able to light candles together with their children, and then to bless them. Unrushed, this entire process lasted about ten minutes.

It took a few minutes to get the entire crowd to sit down again in the circle, after which they began singing *Hinei Mah Tov Umah Na'im*. The words of this song (“How good it is to dwell as a community together”) served as an affirmation to what had just been experienced. Only later, when asking specifically if this is always done this way, I discovered that they usually do not sing that song. It had specifically been chosen this night because of its connection to the story of the brothers of Joseph in the weekly Torah reading. I found the connection to be important and was surprised that there had been no explanation to the community as to why we sang that song. The leaders definitely knew the reason but had not communicated it. Yet the others seemed not to know it. This was no conscious decision, but simply a consequence of allowing inexperienced leaders to lead services -- a policy that, clearly, has advantages and disadvantages.

At this point, 6:45 p.m., we arrived at the singing of *Lecha Dodi*. When the sign was given, everyone stood up. Within seconds the chairs were moved to the back, the mattresses were folded and moved away, and the community was ready for dancing. Throughout *Lecha Dodi*, people danced in an inner and outer circle, the inner circle mostly for children, the outer one for adults. During the dancing, members of the two circles (children and adults) interacted, clapped their hands, turning toward each other, etc. They had created a very engaging, even funny, different and creative dance for this part. There is no doubt that this is all done in order to both highlight the

Lecha Dodi as one of the peaks of the service as well as to attend to the need to engage the younger children. In this circle of dancers, Dror was definitely the engine behind the dancers, the one who led the creative hand movements they used as they danced, and the one the children looked up to. His excitement and his enthusiasm carried everyone into the joy of dancing. I would say that the vast majority of the community danced along because of his charisma. When they first started dancing only a minority did not join or seemed somehow unengaged. Towards the end of the *piyyut* there was definitely a feeling of elevation and enthusiasm in the air. At the end of *Lecha Dodi*, the congregation stood and faced the door (which does not face west) in a symbolic act. Very few people bowed twice with the words of *Bo'i Kalah, Bo'i Kalah*. It seems as though this traditional bowing towards Shabbat the Bride is artificial; most people do not feel very comfortable with it.

At this point, the children were asked to leave for one of three activity centers appropriate for their ages. Dror reminded them that they had shared with the adults the most important parts of *Kabbalat Shabbat*; the songs, candle lighting and the blessings. Now after the festive wedding dance of *Lecha Dodi* they were welcome to enjoy special activities just for them. Sending away the children allowed the community to move into the part of service that was more reflective, intellectual and requiring more adult interaction..

The adults remaining in the room moved closer to each other and closed the circle. They sang a few more songs, and then Dror recited the *chatimah* of *Ahavat Olam*. He asked everyone to take a minute for silent self-reflection. At the end of the minute, Dror began to recite the *Shema* very slowly, allowing for the rest of the

community to join him -- which they did. For this community, the reciting of the *Shema* serves as the “*Havdalah*”- the separation – between a child-focused services to an adult oriented one.. By giving people the chance to take a moment of silent reflection, the *Shema* becomes a very sincere and important part of the prayer. More than concentrating on the message of one God it focuses on the importance of silence, listening and reflection.

Immediately after the *Shema*, Liat, one of the leaders of the service started to talk about *Parashat Hashavu’a*, the weekly Torah portion. She talked for about fifteen minutes, sharing a few messages that she found personally moving in this Torah portion. This was the first time that she had led this discussion and was still gaining familiarity with doing so. .

The *D’var Torah* was followed by a part of the service they call *Shituf*. This is a practice they adopted from BTI, the purpose being to share experiences from the past week or reflections on a specific topic. The group takes this time to talk as a community. In this specific *Shituf*, Dror asked the community members to discuss their feelings regarding the death of a community member that had occurred that week. They spent about 10-15 minutes talking about how they dealt with the tragedy as a community and the feelings generated by the events of the week. It was fascinating to hear people share very personal feelings; at the same time, as a guest, I felt very out of place, as if I was intruding on a very intimate moment in a close

family. I wonder how this tension between intimate sharing and being an open, welcoming community will play out for Kehilat Gan-Yavne?⁹⁷

Altogether, the D'var Torah and the Shituf took up thirty minutes of talking – not singing or praying. Still these thirty minutes sent the message that “This is what we are about. We care about listening to one another, supporting each other and learning from each other.”

The peak of the sharing experience occurred as they reached the blessing for the sick and the blessing for the missing soldiers. This was the only time the community was asked to stand during the service (other than when lighting candles and dancing *Lecha Dodi*.) Standing together in a close circle created an even more dramatic sense of sacredness, intimacy and importance; it was a physical symbol of spiritual elevation.

What happened next was a fascinating example of how ritual is created. The woman leading the service asked to say a few words before the customary *Mi Sheberach*. She shared the fact that she has been a community member for a whole year; for the entire time she has been bothered by the way they have done this prayer. The reason, she explained, is that this was a prayer for those who are sick in hope that they heal and become better. We assume that if we have this “new age” approach-- that if we share our energy and our words and direct all these positive energies towards the healing of people, it will be so. But, she explained, she has been working for 21 years in an institution for chronically ill individuals who are slightly mentally

⁹⁷ At BTI, the sharing component, which began as a major part of the service has been reduced because of this tension as well as people saying inappropriate things when they were given the opportunity to talk.

challenged and who will never be cured. The regular prayer “doesn’t work for her,” So she asked permission to add to the regular prayer a sentence mentioning chronically ill people and people in a permanently difficult situation. As she looked around, others nodded in agreement, and someone actually said, “When we write our own *siddur*, remember to put this in.” Here is a wonderful example of someone raising something that bothers them publicly – during the ritual itself, no less -- and the community immediately embracing it as what will become their liturgy for the future.

Just after the blessing, everyone in the circle that wanted was able to share names of dear ones in need of healing. People looked at each other in expectation, as they mentioned aloud the name of those for whom they were praying. It was a very intimate moment, a definite highlight of the service.

At the end of the sharing of the names, the community sang *Esa Eina’i*. They then called in the children and sang with them *Adon Olam*. Next came the *Kiddush*, the blessing over the wine, and *Ha’motzi*. All the community stood around the table that was laid out with small cups of grape juice and *Challah*, Dror led them in the blessing and with that act, the service was over. There was no *Oneg* or food afterwards; within fifteen minutes people were on their way home.

The entire service lasted 70 minutes.

3. Description of a typical *Kabbalat Shabbat* service at BTI⁹⁸:

The prayer always begins with a *Nigun*, usually an Israeli song with a sense of Jewish spirituality. What they do many times is just choose a song from the back of their *siddur* and chant the melody. Often it is the tune to the well-known song “On the Roofs of Tel-Aviv.” This song describes the beauty and uniqueness of Tel-Aviv and draws a direct connection to the spirit of the city. Most people know the melody so they can immediately join in and feel a part of the community. In the summer, when services are held at the Tel-Aviv Port, they sing other songs related to the theme of the port and beach.

Usually, after this *Nigun*, which is intended to help people shift from an everyday mood into a feeling that this moment is different and special, Esteban will say a few opening words; then they will read one of the *kavanot* at the beginning of the *siddur*.

A few songs will follow and lead towards the candle lighting. At BTI they only light one set of candles, there is no community lighting as I’ve seen in other places. The reason is that they feel they have too many people; having everyone light candles would be “hectic.”

Following the candles they always sing *Yedid Nefesh* in the traditional style, and any of the songs on page 4. This all serves as a preparation to what they consider to be the heart of the service – the *Shituf*. This is the time they share stories of the past week or thoughts about a specific topic as we saw above. Here, however, the *Shituf* is creatively woven into the six psalms leading to Shabbat. At the end of each psalm

⁹⁸ Based on an interview conducted with Esteban Gottfried. Not from personal observation.

(they usually chant just the opening and ending phrases) they take some time, and allow a few members to reflect on one day of the week. The six psalms stand for the six days of the week.

When they finish the *Shituf* that is intertwined with the psalms, Esteban describes a real sense of “building community, and openness.” Building upon this great feeling of community they then move to *Lecha Dodi*. They chant the *piyyut* and slowly start to create a dancing circle, enhancing the dance as the *piyyut*, and they themselves, reach a peak. In order to relax, they then sing *Mah Gadlu* and *Mizmor Shir*.

At this time they share a *D’var Torah*. Most of the weeks it will be Esteban who delivers the message. He explains that this is so because “it is hard to control the quality and the integration of the talk to the service.” The talk always ends with an anthem, allowing people to think about the message they have just heard. The anthem will always be an Israeli song. BTI is the only community I know that uses this tool of an anthem to solidify the message of the sermon -- no doubt, a practice imported from Reform congregations in the United States. The anthem marks the end of the first part of the *Kabbalat Shabbat* service.

Now they move into the traditional *Arvit* service. They start with the call for prayer, the *Barchu*, and move through the blessing for the evening to the *Shema*, and *Amidah*. They end with the *Kaddish*. Interestingly, the *Kaddish* is one of the prayers that, if they don’t have time, they will actually skip.

They strive to keep the entire service in the range of an hour and fifteen minutes, depending on the length of the *Shituf*. The service lasts one to one and a half hours; never more than that.

Conclusion:

The BTI service attempts to appeal to a very large sector of secular Israeli who live in the Tel-Aviv area. Being a Kehila that serves a very large number of people who are not a cohesive community presents many challenges. There are not many opportunities for intimacy and community building, and it seems as if these are not the main goals of the service either. The BTI service tries to give the secular Israeli an authentic prayer experience, offering a creative opportunity for Israelis to can explore spirituality.

Their most significant strength is the music that they use. By commissioning some of the texts to Shlomo Gronich and Yoni Rechther, they have created a service that “sounds Israeli.” People attending can connect on an emotional level to the unique music of these two talented musicians, and through the music, try to find meaning in the liturgy.

BTI uses in their service many themes related to Tel-Aviv, including very attractive locations during the summer (services on the Beach and at the Port.) By doing so create the impression of praying at BTI as an authentic expression of being a “true” Tel-Avivian..

BTI services are not child-oriented. It is for adults. But as their membership expands their ability to create moments of sharing are becoming limited.

Last, Because of the unique character of their leader, BTI is actually the only Independent Kehila that actually prays the entire *Arvit* service during its *Kabbalat Shabbat*. In conversations with other leaders of communities, BTI was referred to as the “Orthodox” community among the network of independent communities. Yet, they are proving that there is no need to throw away the traditional in order to allow for the innovative.

4. Description of a typical *Kabbalat Shabbat* service at Kehilat Shimshit⁹⁹:

Many of the things that Itamar described to me are very similar to points I have already outlined as happening in other communities. In this description I will emphasize those features that are different in Shimshit and from which we can learn.

Shabbat services are bi-weekly, taking place in the *Moadon*, the club or community center of Shimshit. The community sits in a circle, 30-50 people including children. At the head of the circle, breaking the circle slightly is a table with Shabbat candles, flowers, and a Challah that is inevitably baked by a member of the community. The leaders sit behind the table, part of the circle but creating a clear distinction between themselves and the community.

They always start their service with a *Nigun*, usually the melody of the song *Halleuyah*.¹⁰⁰ This lets everyone know that things are starting. They had a lot of debate as to whether they should recite the six psalms. For many, it was too religious, so they do not do the psalms. Instead, they sing Psalm 23¹⁰¹ as set to a well-known

⁹⁹ Based on an interview with Itamar. Not from personal experience.

¹⁰⁰ Words by Yankale Galpaz, Music by Menu Gal.

¹⁰¹ See page XX for the reason psalm 23 appears here to begin with.

melody composed by an Israeli composer. As Itamar sees it, using this music makes the psalm feel “more Israeli than Jewish to most people.” This text is so popular in Shimshit that it has become canonical -- it will be recited each and every *Kabbalat Shabbat*.

The children participate in the *Kabbalat Shabbat* service through the songs for peace, after which they leave. There is always an area for them to do arts and crafts, as well as a special service that is offered for the younger children by the teenagers in the community. One of the members of the community is an Israeli author, Mirik Snir,¹⁰² who writes children’s books and is now working on a book that will follow the theme of the weekly Torah portions. They use her drafts for the book as another activity to engage the younger children.

During the service they have a *D’var Torah* delivered by a member of the community who volunteers for the task. As in Gan-Yavne, they have an internal debate going on regarding this practice; but in Shimshit, it lies truly at the heart of the issue of sacredness, and, therefore, bothers the community a good deal. Some members use the *D’var Torah* to offer an interpretation of the Torah portion, while others use it as a stage for political or ethical discussion. Itamar said that most people would rather hear an inspiring message than engage in a discussion. They try to ask the people delivering the talk to stick to the interpretive option — but not always successfully. On principle, if a member decides to engage in a political discussion they do not object, out of respect to the presenter, but Itamar feels that it “takes away from

¹⁰² <http://www.miriksnir.com/pages/hebrew/english.php>

the power of prayer because people pull their attention away from the service in exchange for a political debate.”

This is one of the main challenges of Shimshit: what Itamar describes as the problem of “seculars that are disabled when it comes to the sacred,” What he means by this is that most Israelis who grew up in secular homes find themselves very out of place and confused when there is an occasion that we would call sacred. The community is divided between those who feel they can overcome this sense of awkwardness through speaking and through conversation. Others, like Itamar, are convinced that only through insistently experiencing these moments can one become comfortable with them. Their struggle as a community is to create moments of sacredness in an environment where, for some, the sacred can quickly become “too much”; and for others, “not enough.” They are committed to evaluating their practice on a regular basis to make sure it works for everyone.

Conclusions: The community in Shimshit put a great effort in creating a beautiful siddur that allows for many opportunities of dialogue between old and new, spiritual and intellectual. They invest a great deal of effort in providing the best possible experience for their children; and yet, at the same time, they face a great challenge in trying to create a safe place for the adults in the community to experience “a right amount” of sacredness. An example of how hard this struggle is can be seen in the fact that they are the only community that did not embrace the custom of dancing through the *Lecha Dodi*. A few years ago when the community in Gan-Yavne hosted them for Shabbat, they saw how people were dancing, and strongly resisted the custom -- so

much so, that Itamar even remembers somebody looking into his eyes as if to say, “Do not even *think* about asking us to dance like that!”

Chapter 5:

Conclusion:

In Israeli society, Jewish identity is synonymous with Jewish practice. There is a strong, almost inseparable, connection between one's level of observance and the way one is defined by others. The secular sphere is usually that which is understood (by definition) as lacking spirituality and ritual. In the past decade this assumption has been challenged by the emerging phenomena of independent communities that are creating spiritual venues for themselves and that seek new means of connecting with their Jewish identity. These groups are challenging the assumption that there must be a correlation between Jewish identity and faith in God, and between that faith and traditional religious ritual. They seek to create ritual that will be both meaningful and spiritual and at the same time free from dogma and institutional rules. They operate in the tension that exists between tradition and modernity, between Judaism and Israeliness, between individuality and conformity. Understanding the ways in which they function in these tensions will allow us to support new, emerging communities in the future.

In this chapter, I offer some observations regarding the main areas of commonality that exist among the communities described in the foregoing pages.

¹⁰³Looking at some of these areas will allow us to raise questions regarding the future

¹⁰³ During my research I had interviewed the leaders, and studied the *siddurim* of four other communities in Israel; Ein-Dor, Nava Tehila, Achava Bakerem, and the Kehila at Mizra. Some of the conclusions are based on these resources as well.

of these communities, and the new ones that will be established, and to offer guidance and support for their continued emergence and growth.

1. Leadership:

The leaders of the communities we looked at have all shaped, or even founded, the communities that they serve. They all have strong, motivated, knowledgeable leaders. In none of the communities can the initial process in which the community was established be described as a group of people coming together to seek a leader; rather, in every one, individuals with a strong personal need for spirituality and community attracted a community of seekers. It was the individuals who had a vision, a dream, who “infected” others with their enthusiasm and faith in the cause. Almost every leader interviewed said that they are doing this first and foremost “for themselves.” They have a need to pray, to build community, and to nourish their Jewish identity. In the various communities, the leaders had a central role in creating the *siddur* of the community and in forming the worship experience so it fulfills a personal need of theirs to pray.

All the leaders I met have a rich personal past that involved either working as a professional in various educational institutions, or experimenting within different venues of Jewish spirituality and communal life. They all have a strong personal need to live their own spiritual life within a communal structure. Despite the fact that their personal stories are very different and that they all come from very different backgrounds, they all have been studying in one way or another for

long periods of time in various institutions and organizations dealing with either Jewish texts and /or group dynamics¹⁰⁴

It can be said that most leaders, as close and connected to their communities as they are, still experience some tension between their level of observance and that of the community. In most cases this tension is resolved, especially due to the close relationships and respect that exists between the leaders and their communities. There are parts of the service where there is minimal participation by the community (especially some of the more traditional *Arvit* prayers) yet they are still performed anyway – the reason being the personal need of the leader. Additionally, the leaders believe in their own ability to educate the community and to develop their base of knowledge and understanding. It is seen as the role of the leaders to expand the comfort zone of the personal practice of the members of the community.

This model of very strong leadership is challenged by some of the leaders themselves as they try to “step down” and allow for more participation in leadership roles from community members, sometimes with negative results, when inexperienced community members lead services. At such times, services may not reach their full spiritual potential, However, this delegation of power encourages personal growth of new leaders, a greater sense of community responsibility, and a community that will not be totally dependant on one or two leaders for its future. The *Midrasha* is now offering an annual leadership-training program for perspective leaders of independent communities. Such training is crucial.

¹⁰⁴ Azulay (2009) page 126

Perhaps the most central part of their experiences as leaders is their exposure to the role liberal, progressive Judaism in the United States has played in what they are doing today. They have all been exposed to creative, innovative Jewish life and worship in the United States.¹⁰⁵ This exposure acted as a powerful catalyst. Whether it was the realization that meaningful worship could exist in a way different from anything they had envisioned, or just the more general ongoing relationship that they have had with American Jewry that has constantly supplied them with both financial and spiritual support, the fact of America's impact upon them is undeniable. The central role that B'nai Jeshuran in New York has played in this process deserves special notice. It is the one single congregation in the United States that has had the most influence in this entire phenomenon in Israel. We are now starting to see signs that other synagogues, communities, federations and organizations are getting involved as well. But it all began with the connections established between the B.J.'s clergy and the first communities in Israel. There is no doubt that the support of American Jewry in this phenomenon is essential. There is a true opportunity for various synagogues, as well as non-synagogue organizations, to step forward and offer financial or advisory support -- building relationships, for example, and helping expose more Israelis to the richness of spiritual venues in American Jewish life. The Reform Movement particularly is in a position to be of help.

But speaking as a Reform Jew, I suggest we exercise caution in reaching out to these communities. There is a clear and strong connection between the

¹⁰⁵ Ibid. Page 129 talks about this. The fact the visits were group visits and not individual visits played a significant role.

Movement for Progressive Judaism in Israel and these communities, yet they are not completely the same.

Still, two leaders of different communities are now in the process of receiving their rabbinic ordination from HUC in Jerusalem; another has already received ordination from HUC, and a fourth leader started her studies there but decided not to continue. Rabbinic ordination is the obvious and natural next step for these leaders. HUC is blessed to have them among its students and yet it is not clear what the effect of having Reform rabbis leading these communities will have on the communities themselves. There is a great advantage to having leaders who are well educated, knowledgeable and experienced in the process of rabbinic study. One needs to remember, however, the generally suspicious attitude of the Israeli public towards anything that is labeled “Reform Judaism.” As of today, this label would not necessarily serve the communities well.

2. The *Siddurim*:

a. How Texts Are Chosen and By Whom:

In all communities it is clear that there was a great deal of thought and work involved in the creation of the *siddur*. This holds true even in the communities in which the first *siddur* was compiled by the founder or founders of that community. At a later time, when the community had time to form, members took more active roles in the later editions of their *siddur*. Overall we can see that the creation of a *siddur* is an ongoing process that involves various trials and experimentation. The people compiling the *siddur* bring forward texts that

they like or that have special meaning to them. These texts are then tested by use in the worship service and, once the time comes for a new edition of the *siddur*, the people involved make a decision to keep the text or not.

Occasionally a community member will simply introduce a text by inserting a temporary page into the *siddur*. This also happens when two of these emerging communities meet and share the texts of their own *siddurim*. Often the result is the addition of temporary pages that are tried out and later, either dismissed or added to a new edition.

There is no doubt that the people who are part of the group compiling the *siddur* have tremendous power. It is no surprise that in many communities, the founders and leaders try to guard that power, limiting community members' participation in this process. In communities where there is an attempt to expand rather than limit group participation, the study process prior to the creation of a new edition of their *siddur* is of even greater importance in the process.

Additionally, the more exposure communities have to one another the greater the opportunity they have to create a spiritually meaningful and uplifting service. Sharing *Kabbalat Shabbat* services is a powerful way to germinate creativity and content for everyone. Exposure to other *siddurim* and the concepts behind services from abroad also add to the richness of these communities' services. In short, their exposure to a variety of expressions of Jewish spirituality increases each of the communities' ability to compile a *siddur* which reflect their individuality and meets their spiritual needs.

b. Anchor Texts:

In all *siddurim* there are a few categories of text that seem to be a “must”. I call these texts “anchor” text and I divide them in to the following.

- Texts of geography: in order to emphasis the uniqueness of each community, there is a tendency to choose Israeli songs and poems that are related to the geographical area in which the community operates or that have a very strong connection to the specific character of the community.
- Texts of doubt: In all *siddurim* we find texts that allow for the *chiloni-ma'amin* to express doubt about the existence of God, or of a higher power. Some of the texts allow for doubt as to whether or not prayers are heard, whether or not we have the ability to make things happen through prayer. In all *siddurim* we find a prayer by Goldberg asking to learn how to pray. Secular Israelis need to be able to show doubt, to say out loud, “I am not a believer. I am doing this for other reasons that I may not even be able to explain, not because I think there is a God that hears my prayers.”
- Texts for healing: Given this expressed doubt about God one might find it surprising that in all *siddurim* we find prayers for healing of the sick. These texts are always placed in a central location in the *siddur* and are a central component of the worship. However, most communities make slight variations in the traditional text of the *Mi Sheberach* for healing

and adapt the text to their own purposes. This prayer for healing can be understood better if we take into account the “new age” approach to healing, an approach familiar to many Israelis who have traveled to the far east or have participated other “new age” festivals and organizations in Israel. This approach focuses on the positive energy that a group can generate and send towards people who are in need of healing.

c. Creative interpretations and play with traditional texts:

There are not many examples of how traditional texts were changed slightly in order to create different meanings. This is due partially to the fact that this type of change of traditional text is done with tremendous caution. It seems that for most communities it is easier to insert traditional text into the *siddur* and ignore its consequences, or to omit it altogether, rather than to attempt change.

- d. *Kavanot*: All *siddurim* invest a great deal of effort in finding readings, both modern and traditional, that spark discussion and thought, and that serve as opportunities for reflection. The sources of these *kavanot* vary from Chassidic text (Nachman of Breslov seem to be very popular) to modern Israeli poetry (Especially Yehuda Amichai, Natan Zach, and Zelda.)
- e. *Absence of Kaddish*: One cannot ignore the absence of the *Kaddish* from most *siddurim*. Even in the *siddurim* in which the prayer is found it is often skipped and not recited out loud. The reason is clear to anyone who grew up in Israel. The saying of the *Kaddish* connects in the psyche of the Israeli as belonging to *Yom Hazikaron* and to *Yom Hashoah* Secular Israelis

seem incapable of connecting this prayer to a festive service such as *Kabbalat Shabbat*.

3. The Role of Music:

- Local Musicians and Original Music:

Music plays a central role in the experience of worship in the independent communities. Some communities see the music as the most important component and invest enormous resources, time and effort in finding and training musicians. In these communities music serves as the main means of attaining a sense of a sacred experience. There are a few communities that have very little speaking during the service and devote most of their worship to music and singing. All the communities try to bring along a “house musician,” a person who attends regularly and is actually a part of the community. Attempts to bring in ‘hired power’ has usually failed and actually pushed some of the leaders and members of the community to start taking guitar lessons so they could actually serve as their community’s musician.

Original music also plays a very important role in the ritual life of a community. Members take great pride if their own musicians are able to compose a piece of music that becomes an integral part of their services. They take even more pride when music that originated in their community is later adopted and inserted into the life cycle of other communities. As part of this pride in original music, we have to mention the commissioning

of well-known Israeli artists to write music especially for these communities.

b. The Power of Popular Israeli Music:

The phenomenon of how Israeli radio has the power to change Israeli culture is seen through the reintroduction of *piyyutim* into Israeli consciousness. This can be observed especially by the example of the *piyyut Ana Bekoach*; three years ago, a song based on the *piyyut* that was recorded by an almost unknown artist called Ovadiyah Chamami. Almost the moment it was aired, it became a huge hit among secular Israelis, and over the course of the last three years it has been inserted into almost all *siddurim*.¹⁰⁶

Over the years, many prayers from traditional *siddurim* were composed by Israeli musicians and given an “Israeli flavor.” These songs have slowly moved from their congregational milieu to become prayers within the mainstream of secular Israeli music. The process is a result of these melodies being played by Israeli popular radio. It is probably safe to assume that in future *siddurim* we will find the “next hits” of Israeli radio.

Another form of influence that popular Israeli music has on the services of the independent communities is their adaptation of current Israeli melodies and using these melodies to chant traditional texts as

¹⁰⁶ More on the “Magical Power” of this *piyyut* in an article by Amuna Alon, published in the newsletter “Shabbat B’sshivto” (2007)
See Article in <http://www.piyut.org.il/articles/522.html>

means of bridging Jewish text and contemporary culture. The best example is how in BTI they chant *Lecha Dodi* to the music of *Shekia Nuga*, a very well known song by Yoni Rechter. In doing so these communities are actually continuing a very common Sephardic custom from as early as the 16th century, of using popular music to chant Jewish religious texts.¹⁰⁷

We should notice that despite the very strong impressions that American communities have left on groups of leaders and members who have visited the United States, we find almost no adaptation of American music into the worship of these communities. The only example I have seen is short parts of the *Amidah* service done with the B.J tunes and the usage of Debbie Friedman's *Havdalah* melody.

4. Ritual:

a. "Ethno-Religious ritual":

I believe that we can describe the ritual that is happening in these communities as "Ethno-religious"; a ritual that does not demand a clear demarcation of sacred and profane. Unlike standard religious rituals that tend to be governed by strict *halakhic* rules, these rituals allow for a great degree of performance leeway. In such a ritual, a person might perform the ritual act "incorrectly" or "differently" from the way it has "always been done," but still be considered a member of the group.¹⁰⁸ Azulay (2009)

¹⁰⁷ From an interview conducted with Dr. Essica Marks, Ph.D., Department of Musicology, Bar-Ilan University. Based on her work on the *The Music in a Sephardi Synagogue in Israel: A Case Study*

¹⁰⁸ Kopelowitz, Ezra. *Ethno-Religious vs. Religious Ritual: A Look at a Learning Ritual that Brings Together American and Israeli, Orthodox and Non-Orthodox Jews*.

talks about the idea that the communities try to keep parts of their ritual very amateur and almost confused and unorganized as a mean of not creating a sense of a closed society. From the research it is possible to see that this is true in the younger communities in which “uncertainty” is part of what allows them to attract new members. The older communities on the other hand are becoming somewhat more “orthodox” in their desire to practice.

b. Rituals They All Share:

Various communities share very similar rituals; some rituals seem to be a must in all congregations, others not so much so:

- Candle lighting: Candle lighting seems to be one of the most important moments in the *Kabbalat Shabbat* ritual. It is the one major ritual, other than the blessing of the children, that is performed together as a family. In most communities it is given a significant amount of time, and its own “space” – as families gather around a separate table. The independent communities have even managed to create special language for this ritual- a family that lights candles is known as a *Mishpachah Madlikah*. This ritual, of candle lighting, is familiar to Israelis because of its central role in early childhood education facilities, and is one of the only rituals in which everyone feels very comfortable reciting the traditional blessing without a second thought.

Research in the Social Scientific Study of Religion. 2003. Vol. 13. Editors: Ralph L. Piedmont and David O. Moberg. Leiden: Brill Pp. 1-22

Unlike various *siddurim* in America in which there are alternative blessings for candle lighting, in these siddurim there is no need for such an alternative.

- The role of children: The communities vary in the level of attention and thought that they dedicate to the question of “the place of children in the service.” How they differ is mostly dependant on the character of the community and the number of young families with younger children involved in the founding and leadership of the community. The spectrum is wide; from almost no special accommodation for children in BTI, to leaving some of the “childish” kindergarten songs in the Shimshit siddur; from having special counselors to different age groups for children to just allowing children to do some arts and crafts during the service. Yet there is one thing that all communities give attention to, and even make central– the blessing of the children. This ritual, like candle blessing, has a central location in the services and is done by all communities. What is very interesting is that most communities do not necessarily use the traditional text. Unlike candle lighting, this is not a “built in” ritual from their childhood, and the traditional words of the blessing sound foreign to them. All communities have some variation or alternatives offered for the traditional words.
- Sharing/ *Shituf*: All communities dedicate a considerate amount of time to share feelings and thoughts they have with each other. In most communities, it would be acceptable to say that this act actually

replaces the traditional *Arvit* service; time that would usually be dedicated for prayer is dedicated to this act of community building which is as sacred, if not more, than any prayer in the *siddur*.

- Movement (standing/sitting, bowing, dancing): it seems that most communities are only in the first stages of giving much thought to the significant role that choreography can play in a service.

There are two elements that they all do think about; the first being the form in which they arrange the seating. The circle that they create is an indicator many times to the place of the leaders and their role in the service. Not having a *bimah* that highlights the leader of services spatially requires making a decision about how to locate the leaders as members of the community at large; questions include using a Table that leaders sit behind or not, setting as a U shape or a closed circle, etc.

The second element is the dancing during *Lecha Dodi*; this tradition of dancing is something that the communities first adopted from B.J in New York and then from each other. Many of the leaders who have visited B.J for Friday night services returned home so impressed by what they had seen, especially the dancing that takes place there during *Lecha Dodi*. Dancing in circles is almost considered a national sport in Israel, this fact -- the sense of familiarity -- together with wanting to *feel* the ecstasy of the experience of Shabbat as it is captured in dance is the reason why most of these communities dance.

Other than these two elements, most communities hold all services with members sitting down; they do not use movement such as standing, facing Jerusalem, or bowing, as elements to enhance a spiritual experience.

5. *D'var Torah*:

All communities have accepted the idea to incorporate in their *Kabbalat Shabbat* time to deliver a message based on the Torah Portion of the week.

However the question which the communities struggle with is whether this part, which could be very good or very bad, should be left in the hands of the community leaders or not. In most communities, the leaders deliver the talk or at least are very involved in helping members do so.

6. *Ambiance*:

Most communities do not have the privilege of choosing the location in which they hold services; they are dependent on the town, community village or kibbutz in which they operate to provide the space. Some thought is given to the message that the location can send to the larger community and the exposure the community will get in the area they operate. I believe we are far away from the time in which communities will be able to build their own buildings, using architecture as another means of delivering a message.

Meanwhile, the most common way in which a special atmosphere is created is by encouraging members to come dressed in white shirts and festive clothing to services. In the older communities this seemed to be standard and it

definitely has an effect on the ambiance of the location where the service takes place.

The independent communities in Israel might be the most important phenomena taking place in Israel these days. And if we can say almost with certainty that in the next decade most Jews in the world will be living in Israel – than we might be able to say that this phenomena might be the most important thing happening in world Jewry these days.

For sixty years, Israel has been fighting in order to secure its existence. This battle for peace and security, as well as recognition from its neighbors, is far from being over, but it is not the only battle that must be fought. While struggling to insure the physical existence of Israel, the spiritual needs of so many Israelis were not attended to at all. Israelis lived with a false sense of security that their Jewish Identity will be naturally understood and transmitted from one generation to the other. The vast majority of secular Israelis either have no Jewish identity or have a very weak one – and this is a problem that cannot be ignored any longer; it is a real threat to the state of Israel, to its values, politics, society and, eventually, its ability to exist as a democratic Jewish state in the Middle East.

The independent communities in Israel are standing in the front lines of the battle over the meaning of and essence of what it means to be a Jew in the Jewish State. This battle will determine, in half a century from today, the shape and form that Jewish life will have in Israel. It will determine the future of secular Israeliness in Israel -- which is, in a sense, the future of the state itself. Will it be a progressive

Jewish state in which all people have with a deep sense of Jewish identity beyond simply Jewish Israeliness alone, or will it become a dark, fundamentalist country supporting only one kind of Judaism and neglecting all those who do not buy into that understanding of Judaism?

In an environment where we can no longer blindly depend on American Jews to have the same connection that their parents and grandparents generation had to Israel, we need to explore different ways in which Israelis and Americans will find common ground. If we want to maintain the idea of peoplehood, then the *state* of Israel can no longer be the only common denominator we have. We must also connect through our traditions, faith and ritual. And we must connect with those Israelis that for over fifty years have been alienated from seeking a spiritual connection to Judaism.

Heitner (2009) and Azulay (2009) state that the encounter between Israeli leaders of independent communities and Progressive Jewish communities in the United States (especially B.J) has been the one central event that created the change this work has reviewed. Heitner calls this encounter the “Big Bang” of this phenomena. For years American Jewry has been asking itself, “What is the best way for us to support Israel? should it be by supporting *aliyah*? by building partnerships? Should we treat Israel just as the “magic kingdom” to which we send our students on free trips in hope that Israel sparks a Jewish fire in their souls? “I believe we now know the answer – we need to do all that we can in order to support this young movement of new synagogues that is trying to achieve the unbelievable.

We need to accept the fact that in the current conditions in Israel, this newborn movement might have a better chance of changing Israeli culture than the Reform

Movement. Heitner states that Israelis who have a hard time with the American ambiance of Israeli Reform temples will find it easier to connect to these independent communities. He also mentions the fact that religious groups in Israel tend to be more open and accepting of this phenomena than they are of Reform Judaism. He states two reasons for that – the first is that this is a fresh young movement that is not carrying on its shoulders over 250 years of diversity. The second is that “Reform” is seen as a rebellion against Judaism while this movement is truly a rebellion against Secularism. We should also explore the possibilities that this movement of *chiloniim ma’aminim* can stretch beyond Israel and find a place here in the United States among the hundreds of thousands of Israeli immigrants who live here and who are struggling with hard questions of identity, while at the same time finding it hard to integrate into the Jewish American community, culture and traditions.

The next few years will be crucial. The stakes are high. Will these communities be able to grow? to attract more members and at the same time maintain their sense of authenticity? of sincere search for meaning? and not solidify to a point where they will lose their appeal to secular Israelis?

Another big question will be the chances of the more traditional communities to survive in comparison to those who have a much more open, flexible but also fluid structure, which involves very little tradition. Will liturgy without traditional roots be sustainable?

These are the questions that arise from my research, which, I hope, is my own contribution to this revolution.

Bibliography:

Azulay Naama. *Zehut Yehudit Chionit*, thesis to receive a Master degree. Turo Collage: Jerusalem 2001.

Azulay Naama, Tavori Efrayim, *Mibeit Midrash Lebeit Tefilah – Hitpatchuyot Tarbutiyot Bamerchav Hachiloni b'Israel*. Sugiyot Chevratyot B'Israel. Vol 6. 2008. Pp 121-156.

Ben Sasson Furstenberg, Shira and Rebecca Cariati. *Mapping of Emerging Non-Denominational/Unaffiliated Spiritual Communities in Israel*. A report submitted to the UJA- Federation of New York. Commission on Jewish Identity and Renewal. Jerusalem: Shatil. 2007

Heitner, Uri, paper submitted in order to receive a Master degree in Jewish Studies. The Shechter Institute: Jerusalem. December 2009

Hoffman, Lawrence A. *The Art of Public Prayer Not for Clergy Only*. Grand Rapids: Skylight Paths, 1999.

Hoffman, Lawrence A. *Beyond the Text A Holistic Approach to Liturgy (Jewish Literature and Culture)*. New York: Indiana UP, 1991.

Kopelowitz, Ezra. "Jewish Identities." *Modern Judaism: An Oxford Guide*. Chapter 14, Editors: Nicholas de Lange and Miri Freud-Kandel. Oxford: Oxford University Press. 2005. Pp205-215

Kopelowitz, Ezra. *Ethno-Religious vs. Religious Ritual: A Look at a Learning Ritual that Brings Together American and Israeli, Orthodox and Non-Orthodox Jews*. Research in the Social Scientific Study of Religion. Vol. 13. Editors: Ralph L. Piedmont and David O. Moberg. Leiden: Brill. 2003. Pp. 1-22

Kopelowitz, Ezra and Yael Israel-Shamsian. *Why has a Sociology of Religion not develop in Israel? The influence of Socio-Political Environment on the study of Religion in Israel*. Revised submission to Sociology of Religion. July, 2004.

Levy, Shlomit, Hanna levinson and Elihu Katz, 2002. *Beliefs, Observances of the traditions and the Values of Israeli Jews – 2000* Jerusalem: Avi Chai Foundation and the Israel Democracy Institute.

Liebman S. Charles. *Religious and Secular: Conflict and Accommodation between Jews in Israel*. Jerusalem: Keter Pub. House. 1990.

Liebman S. Charles., & Cohen, S. M. *Two Worlds of Judaism: The Israeli and American Experiences*. New Heaven: Yale University Press. 1990.

Liebman S. Charles., & Yadger, Yaacov. *Secular-Jewish identity and the Condition of Secular Judasim in Israel*. Editor: Zvi Gitelman Religion or Ethnicity? Jewish Identities in Evolution, Rutgers University Press. 2009.

Liebman S. Charles., & Yadger, Yaacov. *Israeli Identity: The Jewish Component*. In Shapira, Anita (ed.) *Israeli identity in Transition*. Westport, Connecticut: Praegar. 2004.

Malkin, Yakov. 2000. *What Do Secular Jews Believe In?* Tel-Aviv, Sifriyat Poalim, In Hebrew.

Shechori, Daliya. *Chiloni aval Ma'amin*. Ha'arezt, September 13, 2002

Zuker, Dedi (ed.) 1999. *We the Jewish Seculars: What is Secular Jewish Identity?* Tel-Aviv, Yediot Acharonot.

Internet:

Franho, Hadar and Kopelowitz Ezra. "The Secular Jewish Israeli is a Believing secular"

http://74.125.47.132/search?q=cache:cj8CHM_kZ04J:www.panim.org.il/text/upload/p_luralism_library/החילוני%2520היהודי%2520לישראל%2520הוא%2520חילוני%2520מאמין%2520-קופלוביץ%2520עזרא%2520פרנקו%2520הדר%2520עזרא+מאמין+אבל+ילוניח.doc+קופלוביץ%2520קופלוביץ&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=us&client=safari

Heitner, Uri, paper submitted in order to receive a Master degree in Jewish Studies. The Shechter Institute: Jerusalem. December 2009
<http://israblog.nana10.co.il/blogread.asp?blog=272685&blogcode=11480220>

קבלת-שבת

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה:
מִתְנַה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גִּנְזִי,
וְשַׁבַּת שְׁמָה,
וְאֲנִי מִבְקֵשׁ לִיתְנָה לְיִשְׂרָאֵל.
לְךָ וְהוֹדִיעֵם.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף י' עמוד ב'

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמַּלְכָּה.
לְגוֹפִי בְּגָדִים שֶׁל יוֹם יוֹם וְגוֹפִי, אִם בְּכֹלֵל, אִינְנוּ חֹזֵק בְּכֹלֵל
וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא.

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ אִם אֶקְבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמַּלְכָּה
וְהָיוּ הַבְּגָדִים לְגוֹפִי שֶׁל יוֹם יוֹם וְגוֹפִי אֶפְשָׁר חֵלֶשׁ יוֹתֵר מִרְגֵּשָׁה
אֲבָל הַנֶּפֶשׁ לֹא.

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי עוֹדֵנִי הוֹלֵךְ אִם תִּקְבֵּל שַׁבַּת הַמַּלְכָּה אֶת פְּנֵי
יִלְבָּשׁ גּוֹפִי שַׁבַּת יוֹם יוֹם וְגוֹפִי יִחְזֹק וְהַשַּׁבַּת בְּנֶפֶשׁ תִּהְיֶה.

לְכִי נִפְשִׁי צְאִי כָּלָה יוֹם יוֹם לְקַבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמַּלְכָּה.

אמיר גלבוע

קבלת-שבת

אלו פינו מלא שירה בים.
ולשוננו רנה כהמון גליו.
ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע.
ועינינו מאירות כשמש וכירח.
ונידנו פרושות כנשרי שמים.
ורגלינו קלות כאילות.
אין אנו מוספיקים להודות לך
יהוה אלהינו ואלהי אבותינו.

עת דודים, בלה - בואי לגני
פרחה הגפן - הנצו הרמונים
נרננה, נזמרה

עת שמחה ועת אהבה - בואי לגני. (על-פי שיר השירים)

שיר העמק

נתן אלתרמן / דניאל סמבורסקי

באה מנוחה ליגע
ומרגוע לעמל
לילה חור משתרע
על שדות עמק יזרעאל
טל מלמטה ולבנה מעל
מבית-אלפא עד נהלל
מה מה לילה מליל
דממה ביזרעאל
נומה עמק ארץ תפארת
אנו לך משמרת

ים הדגן מתנועע
שיר העדר מצלצל
זוהי ארצי ושדותיה
זהו עמק יזרעאל
תברך ארצי ותהלל
מבית-אלפא עד נהלל
מה מה לילה מליל
דממה ביזרעאל
נומה עמק ארץ תפארת
אנו לך משמרת

שבת המלכה

חיים נחמן ביאליק / פנחס מינקובסקי

החמה מראש האילנות נסתלקה -
באו ונצא לקראת שבת המלכה.
הנה היא יורדת הקדושה, הברוכה,
ועמה מלאכים צבא שלום ומנוחה.
באי, באי, המלכה!
באי, באי, המלכה! -
שלום עליכם, מלאכי השלום!

קבלנו פני שבת ברננה ותפלה,
הביטה נשוכה, בלב מלא גילה.
שם ערוך השלחן, הנרות נאירו,
כל-פנות הבית יזרחו, יזהירו.
שבת שלום ומברך!
שבת שלום ומברך!
באכם לשלום מלאכי השלום!

מדליקים נרות ומברכים:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם,
אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת.

ההורים מניחים את ידיהם על ראש הילדים, ומברכים אותם:

לבת:

ישמך אלהים

בשרה, רבקה, רחל ולאה.

"אחתנו את ה' לאלפי רבבה"

(בראשית כד, טו.)

ה' אשר תהי

נהי ברוכה באשר תהיי.

לבן:

"ישמך אלהים באפרים וכמנשה"

(בראשית מח, ט.) "יפנית מבני אדם הוצק

חן בשפתותיך על פן ברכך אלהים

לעולם" (תהלים מה, ג.)

ה' אשר תהי

נהי ברוך באשר תהי.

יברכך יהוה וישמריך: נאר יהוה פניו אליך ויחנך: ישא יהוה

פניו אליך וישם לך שלום: (במדבר י, כד-כו)

אדון עולם אשר מלך. בטרם כל יציר נברא:

לעת נעשה בחפצו כל. אזי מלך שמו נקרא:

ואחרי ככלות הכל. לבדו ימלך נוקא:

והוא ה' והוא הנה. והוא יהי בתפארה:

והוא אהד ואין שני. להמשיל לו להחבירה:

בלי ראשית בלי תכלית. ולו העז והמשרה:

והוא אלי וחי גואלי. וצור חבלי בעת צרה:

והוא נסי ומנוס לי. מנת פוסי ביום אקרא:

בידו אפקיד רוחי. בעת אישן ואעירה:

ועם רוחי גונתי. יהוה לי ולא איכא:

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד (תהלים קלג, א.)

מזמורי תהלים כנגד ששת ימי המעשה

ראשון בשבת (תהלים צה)

לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו:

נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו:

כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים:

אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו:

אשר לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו:

באו נשתחנה ונכרעה נברכה לפני יהוה עשנו:

כי הוא אלהינו ונאנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקלו תשמעו:

אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר:

אשר נסוני אבותיכם בחנוני גם כאו פעלי:

ארבעים שנה אקוט בדור ואמר עם תעי לבב הם והם לא ידעו דרכי:

אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתי:

שני בשבת (תהלים צו)

שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל הארץ:

שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו:

ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו:

כי גדול יהוה ומהלל מאד נוקא הוא על כל אלהים:

כי כל אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה:

הוד והדר לפניו עז ותפארת במקדשו:

הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז:

הבו ליהוה כבוד שמו שאו מנחה ובאו לחצרותיו:

השתחו ליהוה בהדרת קדש חילו מפניו כל הארץ:

אמרו בגוים יהוה מלך אף תכון תבל כל תמוט ידיו עמים במישרים:

ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלאו:

יעלז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער:

לפני יהוה כי בא כי בא לשפט הארץ

ישפט תבל בצדק ועמים באמונתו:

יהוה מִלֶּךְ תִּגַּל הָאָרֶץ יִשְׁמָחוּ אֲנִים רַבִּים:
 עָנָן וְעֶרְפֶּל סָבִיבֵי צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאוֹ:
 אֵשׁ לִפְנֵי תִלָּךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צִרְיֹו:
 הָאִירוּ בְּרָקִיו תִּבְּל רָאֲתָה וּתְחַל הָאָרֶץ:
 הָרִים כְּדוֹנָג נִמְסוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ:
 הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָּל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
 יִבְשׁוּ כָּל עֲבָדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בְּאֵלִילִים הַשֹּׁתְחוּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים:
 שִׁמְעָה וּתִשְׁמַח צִיּוֹן וּתִגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה:
 כִּי אַתָּה יְהוָה עֲלִיּוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ מְאֹד נִעְלִיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים:
 אֲהַבִּי יְהוָה שְׁנָאוֹ רָע שִׁמֵּר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רָשָׁעִים יַצִּילֵם:
 אֹרֶע לַצַּדִּיק וּלְיֹשְׁרֵי לֵב שִׁמְחָה:
 שִׁמְחוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךְ קֹדֶשׁוֹ:

מִזְמוֹר שִׁירוֹ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה
 הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וְזֹרַע קֹדֶשׁוֹ:
 הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גְּלָה צִדְקָתוֹ:
 זָכַר חֲסִדוֹ וְאַמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ:
 הִרְיֵעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרִנְּנוּ וְזָמְרוּ:
 זָמְרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זְמִרָה:
 בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הִרְיֵעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָה:
 יִרְעֵם הַיָּם וּמִלְאוּ תִבְּל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ:
 נְהָרוֹת יִמְחָאוּ כִּף יַחַד הָרִים יִרְנְנוּ:
 לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָּא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תִּבְּל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמִישְׁרֵיהֶם:

יהוה מִלֶּךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב בְּרוֹבִים תִּנּוּט הָאָרֶץ:
 יהוה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל הָעַמִּים:
 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא:
 וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנֵנֶת מִישְׁרֵים
 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בִּינְעֻקֵּב אַתָּה עֲשִׂיתָ:
 רוֹמְמוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַהֲדָם רִגְלֵי קְדוֹשׁ הוּא:
 מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וְשִׁמְאוֹאֵל בְּקִרְיָאֵי שְׁמוֹ קְרָאִים אֵל יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם:
 בְּעַמּוּד עָנָן יִדְבֵּר אֲלֵיהֶם שְׁמְרוּ עֲדֹתָיו וְחַק נָתַן לָמוֹ:
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נָשָׂא הָיִיתָ לָּהֶם וְנָקָם עַל עֲלִילוֹתָם:
 רוֹמְמוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַהֲרֵ קֹדֶשׁוֹ כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלִים הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד נְעֹז:
 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוִי לַיהוָה בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ:
 קוֹל יְהוָה עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים יְהוָה עַל מַיִם רַבִּים:
 קוֹל יְהוָה בִּפְנֵי קוֹל יְהוָה בְּהִדְרָה:
 קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֹּר יְהוָה אֶת אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן:
 וַיִּרְקִידֵם כָּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׁרְיֹון כָּמוֹ בֵּן רֶאֱמִים:
 קוֹל יְהוָה חֲצֹב לַהֲבוֹת אֵשׁ:
 קוֹל יְהוָה יַחִיל מִדְּבַר יַחִיל יְהוָה מִדְּבַר קֹדֶשׁ:
 קוֹל יְהוָה יַחֲלֹל אֲזִלוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרוֹת וַיִּבְהִיכֵלוּ כָּלוּ אִמֵּר כְּבוֹד:
 יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיִּשָּׁב יְהוָה מִלֶּךְ לַעֲוֹלָם:
 יְהוָה עֹז לַעֲמוֹ יִתֵּן יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ עֲזוֹ:
הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרָתוֹ הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ:
הַלְלוּהוּ בְּתַקַּע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֶגֶל וְכִנּוֹר:
הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמַחּוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגְב:
הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְיָ הַלְלוּיָהּ:

אֲנִי בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תִּתִּיר צְרוּרָה:
קִבַּל רִנַּת עַמְּךָ שְׁגָבְנוּ טְהַרְנוּ נוֹרָא:
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יַחֲוֹדְךָ כְּבַבְתָּ שְׁמֶרֶם:
בְּרַכְּם, טְהַרְם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמִלֵם:
חֲסִין קְדוֹשׁ בְּרֹוב טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ:
יַחֲדִיד גָּאֵה לַעַמְּךָ פִּגְהַ זֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ:
שׁוֹעֲתֵנוּ קִבַּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדַע תַּעֲלֹמוֹת:
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

פרידה מהשבוע החולף והתכוונות לכניסת השבת

יְרֵדָה הַשַּׁבָּת

יהושע רבינוב, דוד זהבי

יְרֵדָה הַשַּׁבָּת אֵל בְּקַעַת גִּנּוֹסָר
וְנִיחוּחַ עֲתִיק בְּשׂוּלֵיָהּ.
וַיַּעֲמֵדוּ מִסְבִּיב הַכְּרִים שׁוֹשְׁבֵינִים
לְשֵׁאת אֲדָרְתָהּ הַזֹּהֶבֶת,
תַּעֲלִינָה יוֹנִים מִכְּנֶרֶת הַיָּם
קִבַּל אֶת רוּחָהּ הַלּוֹהֶבֶת.

נִשְׁקָה הַשַּׁבָּת לְרֹאשׁוֹ שֶׁל הַבְּרוּשׁ,
לְאִזּוֹב שְׁבִסְלַע נִשְׁקָה,
וַיִּהְיֶה הַדְּרֹדֶר לְשֶׁרְבִיט שֶׁל מַלְכוּת
עַל רְמוֹת-דְּמָמָה מְרוֹנָנָה
יִמְשֹׁךְ אֶזְזוֹ הַתּוֹר בְּקוֹלוֹ הַמְּתוֹק
חֲמֻדָּת כְּסוּפִין מְעֻדָּנָה.

הַרְטִיטָה שַׁבָּת בְּחֻנָּה הַגָּנוּז.
עֵינֵי חֲלוֹנוֹת מְכָל עֶבֶר.
וַתִּצְאָנָה בְּנוֹת אֶל הָעֶרֶב וַיֹּמַר
וַמִּירוֹת בְּעֶרְגָּה מְצִלְצֵלָה.
וְהִיטָה הָעֵדָנָה בְּבִקְעַת גִּנּוֹסָר
לְנִשְׁמַת עֲבָרִיּוֹת נֶאֱצֵלָה.

* דרשה על פסוקים מפרשת השבוע

לְכָה דוּדִי לְקִרְאָת כְּלָה.
פָּנִי שָׁבַת נִקְבְּלָה:

שְׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדַבּוֹר אֶחָד.
הַשְׁמִיעֵנוּ אֵל הַמִּיחָד.
יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.
לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְתִהְלָה.

לְקִרְאָת שַׁבָּת לָכוּ וְנִלְכָּה.
כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.
מֵרֹאשׁ מִקְדָּם נְסוּכָה.
סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשָׁבָה תַּחֲלָה.

מִקְדָּשׁ מְלָךְ עִיר מְלוּכָה.
קוֹמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה.
רַב לָךְ שַׁבָּת בַּעֲמֶק הַבָּכָא.
וְהוּא יַחְמוּל עָלֶיךָ חֲמָלָה.

הַתְנַעֲרִי מַעַפֵּר קוֹמִי.
לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֶרֶתְךָ עִמִּי.
עַל יָד בֶּן יִשִּׁי בֵּית הַלְחָמִי.
קָרְבָּה אֵל נִפְשִׁי גֵּאֻלָּה.

הַתְעוֹרְרִי הַתְעוֹרְרִי.
כִּי בָּא אוֹרְךָ קוֹמִי אוֹרִי.
עוֹרִי עוֹרִי שִׁיר דְּבָרִי.
כְּבוֹד יְהוָה עָלֶיךָ נִגְלָה.

לֹא תַבּוּשִׁי וְלֹא תִבְלָמִי.
מִה תִשְׁתַּחֲוֶה וּמִה תִּהְיֶה.
בְּךָ יִחַסּוּ עֲנֵי עַמִּי.
וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּה.

וְהָיוּ לְמִשְׁשָׁה שְׂאֲסִיךְ.
וְרַחֲקוּ כָּל מִבְלַעֲיִךְ.
יִשִּׁישׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ.
בְּמִשׁוֹשׁ חֶתֶן עַל כְּלָה.

יָמִין וּשְׂמָאל תִּפְרֹצִי.
וְאֵת יְהוָה תַּעֲרִיצִי.
עַל יָד אִישׁ בֶּן פֶּרְצִי.
וְנִשְׁמַחָה וְנִגִּילָה.

בּוֹאִי בְּשָׁלוֹם עֲטָרַת בַּעֲלָה.
גַּם בְּשִׁמְחָה וּבְצִהָלָה.
תּוֹךְ אֲמוּנִי עִם סִגְלָה.
בּוֹאִי כְלָה. בּוֹאִי כְלָה.
בּוֹאִי כְלָה שַׁבָּת מְלֻכְתָּא:

לְכָה דוּדִי לְקִרְאָת כְּלָה.
פָּנִי שָׁבַת נִקְבְּלָה:

מִזְמוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת:

טוֹב לַהֲדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עָלֵינוּ:

לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ וְאַמוּנָתְךָ בַּלַּיְלוֹת:

עָלִי עֲשׂוֹר וְעָלִי נָבֵל עָלִי הַגִּיּוֹן בְּכִנּוֹר:

כִּי שִׁמְחַתֵּנִי יְהוָה בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרֻן:

מִה גָדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה מְאֹד עִמָּקוֹ מַחֲשַׁבְתֶּיךָ:

אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדַע וְכִסִּיל לֹא יָבִין אֵת זֹאת:

בְּפֶרֶחַ רִשְׁעִים כִּמּוֹ עֵשֶׂב וַיִּצְיָצוּ כָּל פְּעָלֵי אֱנוֹן לְהַשְׁמָדָם עֲדֵי עַד:

וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלָם יְהוָה:

כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יִתְפָּרְדּוּ כָּל פְּעָלֵי אֱנוֹן:

וְתִרְם כְּרָאִים קִרְנֵי בִלְתִּי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:

וְתַבֵּט עֵינֵי בְּשׂוֹרֵי בְּקָמִים עָלֵי מְרַעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזֻנֵּי:

צִדִּיק בְּתִמְרֵי יִפְרֹחַ כְּאֶרֶז בַּלְבֶּנֶן יִשְׁגָּה:

שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ נִפְרִיחוּ:

עוֹד יִנּוּבֹן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ:

לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יְהוָה צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָה בּוֹ:

(תהילים פרק צב)

יְהוָה מְלָךְ גְּאוֹת לִבֵּשׁ לִבֵּשׁ יְהוָה עַז הַתְאָזָר אֶף תִּכּוֹן תִּבְלָל בַּל תִּמּוּט:
נָכוֹן כְּסָאָךְ מֵאֵז מַעוֹלָם אֲתָה:

נִשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָנָם:

מִקְלֹת מִיָּם רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אֲדִיר בְּמִרוֹם יְהוָה:

עֲדִיתְךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נֶאֱמָה קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֶרֶךְ יָמִים:

(תהילים פרק צג)

מעריב

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בדברו מעריב ערבים.
בחקמה פותח שערים. ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים.
ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו. בורא יום ולילה.
גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור. ומעביר יום ומביא לילה.

ומבדיל בין יום ובין לילה. יהוה צבאות שמו:

אל חי וקיים תמיד מלוך עלינו לעולם ועד:

ברוך אתה יהוה, המעריב ערבים: (מתוך תפילת ערבית לשבת)

מעריב ערבים

כוכבים במסלותם

ומסלות הלב נפתחות לרכבות הלילה

היוצאות למסען בין נפש העולם השקטה

לנפשי הנחרדת מקרונות המסע של היום.

ברוך אלהי הרגעים השלמים

ברוך המעריב ערבים

ירח מטיל בשביל החלב הרקוע

נושא פדים ומחלק קנקנים של אור

על מפתניו המהבהבים של הגעגוע.

ברוך המדליק ניצוצות של חשך בין השלבים

ברוך המעריב ערבים.

לילה מכנף שוקע אל רעשי הרחוב

נושק בחשך לערב נשיקת לילה טוב.

ברוך הנותן שקט בדברים הטובים

ברוך המעריב ערבים

נפשי בין פסי מסלטה מבקשת ניצוצות לתפלתה.

ברוך הנותן משמעות לנקדות שבין הקוים

ברוך המעריב ערבים.

אהבת עולם

תברכי השבת המביאה אהבת עולם

לכל הנברא, החי והקיים.

ברכינו כלה לבל תסור כנף האהבה

מלבנו וגופנו, ברכינו לבל תחסר זו

לבני ביתנו ובקהלתנו.

בואי שבת המלכה להשקין שלום, ואהבת עולם

בין איש לאשה, בין דוד וכלה ונפרש לכלם

סבת שלום, חמלה, צדק ואהבה, לעיף, לדל ולנחש, למכר ולזר.

נבקש ונניחל בין פעימת הלב והזמן שיבואו

אהבה ושלום על כל בית ישראל ועל כל יושבי תבל.

ברכינו השבת וימלאו בנו הלב והפח לאהב את יפי הבריאה,

לזון ולשבץ, להגיד ולשמע.

ברכינו כלה לאהב בגוף ונפש את החכמה ואת המעשה,

את הלמוד ואת העבודה, את החלין ואת הקדשה.

נתעטף השבת בכסותך וכנפיך וינתן לנו הפח

לעמל ולחמל, לזכר ולשמר, לשכח ולנצר, לחדש וליצר.

כי באהבה ניטיב ימינו על פני האדמה הזו

בקוימנו ובשכבנו, בבואנו ובלקחתנו.

משה יצחקי

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ:

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מְצוּיָה הַיּוֹם עַל לִבְבְּךָ:

וְשָׁנַנְתָּם לְבִנְיָךָ וּדְבַרְתָּ בָּם

בְּשַׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ:

וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֶטֶפֶת בֵּין עֵינֶיךָ:

וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

(דברים ו, ד-ט)

וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֻעַת

לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֻעַת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם:

בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעָלָם

כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:

(שמות לא, טו-יז)

* ברכה לשלום יקירים

תפילת הדרך לחיילים

תְּפִלָּה יֵשׁ בָּנוּ שֶׁתֵּלְכוּ וְתִבּוֹאוּ בְּשָׁלוֹם

וּבְבִטָּחָה אֶל כָּל מַחֲזוּזוֹת חַפְצֵכֶם.

וְשָׁקֵט תִּמְצָאוּ בְּכָל שִׁתְּלַךְ נַפְשְׁכֶם

וְחֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים.

שְׁלֹא יוֹכְלוּ לָכֶם כָּל פְּרַעְנוֹת

שְׁמִתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת בְּדֶרֶכְכֶם.

יְהִיו מַעֲשֵׂיכֶם טוֹבִים - נְתִיבְכֶם אֱמֶת וּפְעֻלָּתְכֶם תָּמִים.

כַּח מְצָאוּ לַעֲבֹר אֶת מִבְחָנֵי הָאֵשׁ

וּבִטָּחָה לַהֲלֹךְ לִיָּמִים הַבָּאִים.

וּכְשֶׁתָּשׁוּבוּ לְכָאן, עֲיָפִים, בַּדֶּרֶךְ הָעוֹלָה

נַחֲבֹק אֶתְכֶם שְׁקֵטִים וְאוֹהֲבִים, חֲסֵרֵי מְלָה

נִרְאָה בְּעֵינֵיכֶם, בֵּין הַלְהָבוֹת הַדּוֹעֲכוֹת

אֶת נִיצוֹצוֹת נִשְׁמָתָהּ שֶׁל הַחֲמֻלָּה

וְאֶת יְפֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹא חִדְּלָה

בְּרוּךְ הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אָמֵן:

בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְנָן קָרִיב,
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמָיָא:
יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
לְעֵלָא (בעשרת ימי תשובה: לְעֵלָא לְעֵלָא מְכָל) מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא
וְנַחֲמַתָּא דְאַמִּיקוֹן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:
עוֹשֶׂה שְׁלוֹם (בעשרת ימי תשובה: הַשְׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

שִׁיר לְמַעְלוֹת אֲשָׁא עֵינֵי אֵל הַהִירִים מֵאֵין יָבָא עֲזָרִי:
עֲזָרִי מַעַם יְהוּדָה עֲשֵׂה שְׁמִים וְאָרֶץ:
אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלָךְ אֵל יָנוּם שְׁמִירָךְ:
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:
יְהוּדָה שְׁמִירָךְ יְהוּדָה צִלְךָ עַל יַד יְמִינֶךָ:
יּוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכְבֶּה וַיָּרֶם בְּלִילָה:
יְהוּדָה יִשְׁמְרְךָ מְכָל רַע יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ:
יְהוּדָה יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
(תהילים פרק קכא)

ברכת הגומל

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּדָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַגּוֹמֵל לְחַיִּיבִים טוֹבוֹת, שְׁגִמְלָנִי כָּל טוֹב:
וְעוֹנִין אַחֲרָיו: אָמֵן. מִי שְׁגִמְלָךְ כָּל טוֹב, הוּא יִגְמְלָךְ כָּל טוֹב סֵלָה:

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

א. אבות ואמהות

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּדָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ
אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם אֱלֹהֵי שָׂרָה
אֱלֹהֵי יִצְחָק אֱלֹהֵי רִבְקָה
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב אֱלֹהֵי רָחֵל וְאֱלֹהֵי לֵאָה.
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל,
זוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וְאֲמָהוֹת, וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה.
(בשבת תשובה: וְזָכְרָנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים. וְכִתְבָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים)
מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמִגֵּן.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּדָה, מִגֵּן אֲבֹרָהִם וּפּוֹקֵד שָׂרָה.

שרים:

אֲבִינוּ מִלְכָּנוּ. חֲנֻנוּ וְעֲנֻנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.
עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנו:

ב. גבורות

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנֵי מַחֲיָה הַכֹּל, רַב לְהוֹשִׁיעַ.
בְּחוּרָף - מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם. בְּקִיץ - מוֹרִיד הַטָּל.
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיָה כָּל חַי בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא
חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עָפָר. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת
וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מַמִּית וּמַחֲיָה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה (בשבת תשובה: מִי כְמוֹךָ אֵב
הַכְּחָמִים זֹכֵר וְצוּרֵי לְחַיִּים בְּרַחֲמִים) וְנִגְאָמֵן אַתָּה לְהַחֲיֹת כָּל חַי.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּדָה מַחֲיָה הַכֹּל.

הנזותן בעמק גשם ויורה ומלקוש בעתו -

זכר קישון שוטף ומלחמות ברק ודבורה על המשפט הנכון שיבור לו אדם,
נביא בכרמל, מזבחות אש קדומות ועב קטנה בכף איש העולה מן הים;

משיב הרוח ומוריד הגשם -

זכר מעשה אבות שבאו אליך בלב מלא ובגידים ריקות וחצבו סלע לבית,
פלסו דרך לעבר ביה וחפרו מעינות ישועה קולחים;

זכר מעשה אמהות שבאו אליך עקרות ממעש וילדו עולם חדש
ובראו ארץ והצמיחו דשא עשב ופרחי חיים;

המסיע רוחות צפון מחוללות גשם -

זכר רק שביל שבבשו בגלינו, עץ שנטעו ידנו
וטרקטור ראשון בשדה ותלמים,

זהב שבלת בשדה כורעה ברוח ועמס גרעינים ולחם חסד ורחמים;

שומר הרוח, זורע עבים וקוצר מטר -

זכר מעשה ידינו הראויים בימים, ובלילה את שירי הנפש היחפה
ואת נגון הלב התמים;

זכר זר בלניות אדמות בעמק, כתר נרקסי נחות, נרקפות, נרקפות...
עד קץ הימים;

זכר לנו -

והיינו כעץ שתול על פלגי מים עושה פרי למינו,

כעשב השדה מצמים זרע וכפרח מעט בקרקע בתולה ...

ברוך השומע תפלה.

אתה קדוש ושמך קדוש. וקדושים בכל יום יהללוך סלה.
ברוך אתה יהוה האל (בשבת תשובה: המלך) הקדוש.

שרים:

אלי אתה ואודך אלהי ארוממך. (תהלים קיח, כח)

הליכה לקיסריה

חנה סנש / דוד זרבי

אלי, אלי, שלא יגמר לעולם

החול והים,

רשרוש של המים,

ברק השמים,

תפלת האדם.

ד. קדושת היום

אתה קדש את יום השביעי לשמך. תכלית מעשה שמים וארץ.

וברכתו מכל הימים. וקדשתו מכל הזמנים. וכן כתוב בתורתך.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו
אשר עשה. וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ויברך

אלהים את יום השביעי ויקדש אותו. כי בו שבת מכל מלאכתו אשר
ברא אלהים לעשות.

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג. עם מקדשי שביעי. כלם

ישבעו ויתענגו מטובך. ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו

קראת. וזכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו, רצה במנוחתנו. קדשנו במצותיך ותן

חלקנו בתורתך. שבענו מטובך ושמחנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך

באמת. והנחילנו יהוה אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. ונינוחו ביה

כל ישראל מקדשי שמך:

ברוך אתה יהוה. מקדש השבת:

רָצָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל וְלֵהֵב תִּפְלָתָם בְּאַהֲבָה תִּקְבֹּל בְּרָצוֹן.
וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיִבְרָא וְיַגִּיעַ. וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע. וְיִפְקֹד וְיִזְכֵּר וְיִזְכְּרֵנוּ
וּפְקֻדָּתֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן יְמֹת הַמַּשִּׁיחַ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַּיִם עִיר קֹדֶשְׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לַפְּנִיךָ לַפְּלִיטָה לְטוֹבָה לַחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם.

בראש חדש - ראש החודש הזה.

בחול המועד פסח - חג המצות הזה.

בחול המועד סוכות - חג הסוכות הזה.

זָכַרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנו בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים חֹסֵם וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחֵם אֶתָּה.

וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּחְזִיר שְׂכִינָתוֹ לְעִיּוֹן.

שרים

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ בְּחֻלָּמִים:

אָז ימָלֵא שְׁחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רָנָה

אָז יאָמָרוּ בַּגּוֹיִם הַגָּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי:

הַגִּדִּיל יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים:

שׁוֹבָה יְהוּדָה אֶת שְׁבִיתָנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנֶגֶב:

הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ:

הַלּוֹךְ יֵלֶךְ וּבִכְהָ נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזֶּרַע בָּא יָבֵא בְרִנָּה נִשָּׂא אֶלְמוֹתָיו:

(תהלים קכו)

מִוִּדִּים אֲנִיחֵנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיִּינוּ. מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אֲתָה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נֹדֶה לָּךְ וְנִסְפֹּר
תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ. וְעַל נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נְסִיךְ
שְׂבָבְךָ יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עָרֵב וּבִקֵּר וְצֹהָרִים.
הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְּרַחֵם כִּי לֹא תִמּוּ חֲסִדֶיךָ. מַעֲלֹם קוִינֵנוּ לָךְ.

בחנוכה ובפורים דמוקים אומרים: **וְעַל הַנִּסִּים וְעַל הַפִּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלְאוֹת וְעַל הַנִּחְמֹת וְעַל הַמַּלְחָמוֹת שְׁעִשִּׁית לְאַבְרָהָם בְּנֵימִים הָיָה בְּזֶמֶן הַזֶּה.**

בחנוכה מוסיפים: בימי מתתיהו בן יוחנן בהן גדול חשמונאי ובניו. בשעמדה מלכות וכן הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך: ואמה ברחמיך הכבים עמדת להם בעת צרתם. ברכת את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. ויודים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה: ואמר כך באו בניך לדביר ביתך. ופנו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות קדשך. וקבעו שמונת ימי חגכה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול:

בפורים מוסיפים: בימי מרדכי ואסתר בשושן הבהירה. בשעמד עליהם המן הקשע. בקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד. בשלשה עשר לחדש שנים עשר. הוא לחדש אדר. ושללם לבח: ואתה ברחמיך הרבים. הפרק את עצתו. וקלקלת את מחשבתו. ונחשבות לו גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ:

וַיַּעַל כָּלם וַיִּתְּבַרְךְ וַיִּתְּרוּמִם שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵי תַמִּיד לְעוֹלָם וָעֶד: (בשבת תשובה: וכתב להם ימים טובים כל בני ברייתך) וכל החיים יודוך סלה. ויהללו את שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתָנוּ וְעֲזָרָתָנוּ סֵלָה.

פֶּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָא לַיהוּדוֹת:

שרים:

יהי הכל

ברטולד ברכט (תרגום: נתן זך), שלמה גרוניך

יְהִי הַכֹּל שְׁנֵךְ לְכֹל שְׂיוֹכַל לְהִיטִיב עִמּוֹ

הַיֵּלֶד לְאִשָּׁה הָאִמָּהִית - לְמַעַן יִגְדֹּל ;

הַעֲגָלָה לַעֲגָלוֹן הַטּוֹב - לְמַעַן יִנְהַג בָּהּ הַיָּטִב;

וְהָאֲדָמָה לַמִּשְׁקִים אוֹתָהּ מִים - לְמַעַן תִּתֵּן פְּרִיָּהּ בְּעֵתוֹ.

שְׁלוֹם רַב עַל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ תְּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֲדוֹן לְכָל
הַשְּׁלוֹם וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת
וּבְכָל שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בָּרַב עַז וְשָׁלוֹם: (בשבת תשובה: בְּסֶפֶר חַיִּים. בְּרַכָּה וְשָׁלוֹם. וּפְרָגְסָה
טוֹבָה. נִזְכָּר וְנִשְׁכָּח לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.)
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם.

וּפְרוּשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמְךָ. (מתוך ברכת "השכיבנו" בתפילת שחרית)

שרים:

עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו
הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
וְאָמְרוּ אָמֵן
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם, שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

שרים:

עוֹד יְבוֹא שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל כָּלָם
סָאֵלָאם עָלֵינוּ וְעַל כָּל הָעוֹלָם
סָאֵלָאם שְׁלוֹם.

קידוש לליל שבת

שְׁלוֹם עָלֵיכֶם מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכִי עָלִיוֹן
מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲכִי עָלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
בְּרַכּוֹנִי לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲכִי עָלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
צִאתְכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲכִי עָלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

על היין:

בלחש - וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֶקֶר:

יוֹם הַשָּׁשִׁי. וַיִּכְלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צִבְאָם: וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלָאכְתּוֹ
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

סְבָרֵי מְכֻנָּן וְכֻבֵּיטֵי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ.
וְשָׁבַת קִדְּשׁוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנִּחִילָנוּ. זָכְרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית. כִּי הוּא
יוֹם תַּחֲלָה לְמִקְרָאֵי קִדְּשׁ וַיְבָרֵךְ לִיצִיאת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחֶרֶת וְאוֹתָנוּ
קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וְשָׁבַת קִדְּשָׁךְ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנִּחִילָתָנוּ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֶת:

על הפת:

עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת יָדְךָ. וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
נוֹתֵן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ:

שבת שלום!

סידור ערב שבת

בית תפילה ישראל

"חוגו את חגי אבותכם והוסיפו עליהם קצת משלכם לפי כחכם ולפי טעמכם ולפי מסיבתכם. העיקר שתעשו את הכול באמונה ומתוך הרגשה חיה וצורך נפשי, ואל תתחכמו הרבה".

חיים נחמן ביאליק,

באיגרת תשובה לדוד אומנסקי, גניגר, 28 במרץ 1930.

סידור ליל שבת

1. כוונות

אלוהי. מודה אני לפניך רוח חי וקים,
על חיי, על נשמתי וגופי, על שמי, על יצריי,
על רגשותי, על דברי ומחשבותי.
עזור לי להבין שבמעלותי יחיד ומיוחד אני,
ושמעולם לא היה כמותי, כי אם היה,
לא היה צורך בקיומי.
עזור לי להגיע לשלמות בדרכי שלי
על מנת שאוכל לעמוד לפניך,
ולשבח ולהלל את שמך באמת.

**יהא זה המקום נווה, משכן לשלום
בו תנוח לה השלווה ותדור האחוה
פה יפגשו נחת ושמחה עם ברכה והצלחה
בצל זאת הקורה יתרון קול הקדושה
בזה המעון ובזו הפינה
תהא שרויה השכינה. אמן.**

כיצד היא הכוונה? שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה, לפיכך צריך לישוב מעט קודם התפילה כדי לכוון את לבו ואחר כך יתפלל בנחת ותחנונים ולא יעשה תפילתו כמי שהיה נושא משאוי ומשליכו והולך לו... חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה כו

הרמב"ם, הלכות תפילה טז

תפילה היא כמו נגינת ג'אז. אפשר להתפלל לבד, אך דברים מופלאים קורים כשמנגנים עם מוזיקאים אחרים, במיוחד אם גם ניגנת איתם בעבר. יש המנגנים את היצירות הישנות והמוכרות, אחרים מנגנים יצירות חדשות. לעיתים כולם מנגנים בהרמוניה, ולפעמים כל אחד מנגן בקצב הפרטי שלו, בעוצמה המתאימה רק לו.
הרב לוי ויימן-קלמן

וכשאדם עומד להתפלל ומדבר דיבורי תפילה, אז הוא מלקט ציצים ופרחים ושושנים נאים, כאדם ההולך בשדה ומלקט שושנים ופרחים נאים אחת לאחת, עד שעושה אגודה אחת.

ר' נחמן מברסלב

שכינה, מקור החיים והברכה,
מי יתן ובמשכן זה של שבת ושל שלום
נוכל להתברך בשירה, בתפילה, בחיזוק ובשלווה.
נוכל לשמוח במה שאנו יודעים, במה שאנו לומדים
ובמה שאנחנו מלמדים אחד את השני.

שהביישנים בינינו יימצאו את קולם
ושאלה החשים מבודדים,
ידעו שניתן למצוא כאן קהילה.

שנזכור תמיד שאנחנו אבות אבותיו של העתיד
ושכל מה שאנו עושים עכשיו,
ולו המעשה הקטן ביותר, משנה סדרי עולם.

וכשאנו מחברים את קולותינו ואת מרצנו
בואו נקרב את העולם בצעד אחד נוסף אל עבר השלום.

משמעות השבת הינה לחגוג את הזמן ולא המקום. שישה ימים בשבוע אנו חיים תחת רודנות
הדברים הקשורים למקום, בשבת אנו מנסים להתכוון לקדושת הזמן. זהו יום שבו אנו נקראים
לחלוק בו את הנצחי בזמן, לעבור מעיסוק בתוצאות הבריאה לעיסוק במיסתרי הבריאה. מעולם
הבריאה לבריאת העולם.

אברהם יהושע השל

לְמִדְנִי אֱלֹהִי, בְּרֶדְךָ וְהַתְּפִלָּה
עַל סוּד עֲלֶה קָמֶל, עַל נִגְה פְּרִי בָּשֶׁל,
עַל הַחֲרוֹת הַזֹּאת: לְרֹאוֹת, לְחוּשׁ, לְנִשּׁוּם
לְדַעַת לְיַחַל, לְהַכְּשֵׁל.

לְמִד אֶת שְׁפָתוֹתַי בְּרֶכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהִתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בְּקָר וְעִם לַיִל,
לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי הַיּוֹם כְּתִמּוֹל שְׁלִשּׁוּם,
לְבַל יִהְיֶה עָלַי יוֹמִי הָרִגֵּל.

לאה גולדברג, מתוך שירי סוף הדרך

ניגון העשבים / ר' נחמן מברסלב

שירת העשבים / נעמי שמר

דע לך
שכל רועה ורועה
יש לו ניגון מיוחד משלו.
דע לך
שכל עשב ועשב
יש לו שירה מיוחדת משלו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון של רועה

כמה יפה
כמה יפה ונאה
כששומעים השירה שלהם
טוב מאוד להתפלל בניהם
ובשמחה לעבוד את יהוה
ומשירת העשבים
מתמלא הלב ומשתוקק

וכשהלב,
מן השירה מתמלא ,
ומשתוקק אל ארץ ישראל
אור גדול
אזי נמשך ועולה
מקדושתה של הארץ עליו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון
של הלב

קיבלנו פני שבת ברננה ותפילה
הביתה נשובה בלב מלא גילה
שם ערוך השולחן הנרות יאירו
כל פינות הבית יזרחו, יזהירו
שבת שלום ומברך!
שבת שלום ומברך!
באכם לשלום, מלאכי השלום.

דע לך כי כל רועה ורועה יש לו ניגון
מיוחד, לפי העשבים ולפי המקום שהוא
רועה שם, כי כל עשב ועשב יש לו שירה,
ומשירת העשבים נעשה ניגון של רועה.
אם הייתי זוכה לשמוע את קול השירות
והתשבחות של העשבים, איך כל עשב
ועשב אומר שירה לשם יתברך, בלי
תמיהה ובלי שום מחשבות זרות, ואינם
מצפים לשום תשלום גמול! כמה יפים
ונאים כששומעים השירה שלהם! וטוב
מאוד ביניהם לעבוד את יהוה ביראה.
תיכף כשאדם מתעורר להשתוקק לארץ
ישראל, אזי כפי התעוררותו ותשוקתו,
נמשכת עליו הארה מקדושת ארץ
ישראל.

שבת המלכה

החמה מראש האילנות נסתלקה
בואו ונצא לקראת שבת המלכה
הנה היא יורדת הקדושה, הברוכה.
ועמה מלאכים צבא שלום ומנוחה.
בואי, בואי המלכה.
בואי, בואי הכלה
שלום עליכם מלאכי השלום.

הדלקת נרות

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו
וציוונו להדליק נר של שבת.

נוסחים אלטרנטיביים :

תבורך לנו, נר של שבת,
על כי בשורת מנוחה הבאת לנו.
לבן אורך מביא את האור למעוננו.
בטהר ובזך תלונו ולהבת קדשך בימי העמל הקשים,
עד כי תשוב ותאיר עמנו בשבת הבאה.
מיכה לבנה

ברוכה את יי, השכינה תפארת העולם
אשר קדשתנו במצוותיה וצוותנו
להדליק נר של שבת.

נברך את באר החיים יוצרת העולם
נותנת את יכולת הקדושה לעשות מצווה
להדליק נר של שבת.

הנה מה טוב

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד

יהודה עמיחי

מתוך "אלים מתחלפים, התפללות נשוארות לעד"

12

גם לתפלת יחיד צריכים שנים :
תמיד אחד שמתנועע
והשני שלא נע הוא האלהים.
אבל כשאבי התפלל הוא עמד במקומו
זקוף ובלי נוע והכריח את האלהים לנוע
כמו סוף וקצהתפלל אל אבי.

ידיד נפש

ידיד נפש אב הרחמן.
משוך עבדך אל רצונך.
ירוץ עבדך כמו איל.
ישתחוה אל מול הדרך.
יערב לו ידידותיך
מנופת צוף וכל טעם :

הדור נאה זיו העולם.
נפשי חולת אהבתך.
אנא אל נא רפא נא לה.
בהראות לה נועם זיוך.
אז תתחזק ותתרפא.
והיתה לה שמחת עולם :

ותיק יהמו נא רחמך.
וחוסה נא על בן אהובך.
כי זה כמה נכסוף נכספתי
לראות בתפארת עזך.
אלה חמדה לבי.
וחוסה נא ואל תתעלם :

הגלה נא ופרוס חביבי עלי
את סכת שלומך.
תאיר ארץ מכבודך.
נגילה ונשמחה בך.
מהר אהוב כי בא מועד
וחננו כימי עולם :

ר' אלעזר אזכרי

ואהבת

הריני מקבל עליי את מצוות הבורא : ואהבת לרעך כמוך.

מזמור תהילים קי"ח

אלי אתה ואודך, אלוהי ארוממך.

ברוך בואך שבת, בואך ברוך,
הביאי נא עמך את המרגוע, את השלום
של אחר שבוע רב-פנים של המולת עמל,
את החלל, שבתוכו אפשר לרקם
אין סוף של חלומות, ביחד ולבד,
את שעת המחילות,
שבה נוכל לשמע את פעימות לבו של הזולת.
שבת, ברוך בואך, ברוך בוראך, ברוך גרך.

(ברכת קיבוץ משמרות מתוך : "מעין הברכות").

קבלת שבת

תהלים צה

נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:	לְכוּ נִרְנֶנָּה לַיהוָה.
בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ:	נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה.
וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:	כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה.
וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:	אֲשֶׁר בִּידוֹ מַחְקֵרֵי אֶרֶץ.
וַיַּבְשֵׁת יַדָּיו יָצְרוּ:	אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עֹשֶׂהוּ.
נִבְרָכָה לִפְנֵי יְהוָה עֲשֵׂנוּ:	בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה.
וְאִנְחֵנוּ עִם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ.	כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ.
אֵל תִּקְשׁוּ לְבַבְכֶּם כְּמַרְיָבָה.	הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ:
אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם.	כִּיּוֹם מָסָה בַּמִּדְבָּר:
אֲרֻבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר.	בְּחֲנוּנֵי גַם רָאוּ פַעְלִי:
וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכֵי:	וְאָמַר עִם תַּעֲי לִבָּב הֵם.
אִם יִבְאוּ אֵל מְנוּחָתִי:	אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְּאִפִּי.

תהלים צו

שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ:	שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ.
בִּשְׁרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יִשׁוּעָתוֹ:	שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ.
בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:	סִפְרוּ בְּגוֹיִם כְּבוֹדוֹ.
נִזְרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים:	כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמַהֲלֵל מְאֹד.
וַיְהִי שָׁמַיִם עֹשֶׂה:	כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים.
עַז וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ:	הוֹד וְהָדָר לִפְנֵינוּ.
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:	הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים.
שָׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו:	הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ.
חִילוּ מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ:	הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ.
יְהוָה מֶלֶךְ:	אָמְרוּ בְּגוֹיִם
יָדִין עַמִּים בְּמִישְׁרִים:	אֶף תִּפּוֹן תִּבֵּל בֶּל תִּמּוּט.
וְתִגַּל הָאָרֶץ:	יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם
יַעֲלֶז שָׂדֵי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ.	יִרְעֵם הַיָּם וּמִלְאוּ:
לִפְנֵי יְהוָה	אֲזַ יִרְנֶנוּ כָּל עַצִּי יָעַר:
כִּי בָא לְשִׁפְט הָאָרֶץ.	כִּי בָא
וְעַמִּים בְּאַמוֹנָתוֹ:	יִשְׁפֹּט תִּבֵּל בְּצִדִּיק

יְהוָה מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ.
 עָנָו וְעֶרְפָּל סָבִיבוֹ.
 אֵשׁ לִפְנֵי תִלְדָּה.
 הָאִירוּ בְּרָקִיו תִּבְלֵה.
 הָרִים כְּדוֹנָג נִמְסוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה.
 הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ.
 יִבְשׁוּ כָּל עֲבָדֵי פֶסֶל.
 הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים:
 וּתִגְלָנָה בְּנוֹת יְהוָה.
 כִּי אַתָּה יְהוָה עֲלִיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.
 אֲהַבִּי יְהוָה שְׁנָאוֹ רָע.
 מִיַּד רָשָׁעִים יִצְלִים:
 אֹרֹךְ זֶרַע לַצַּדִּיק.
 שְׁמֹחוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה.
 יִשְׁמְחוּ אֲיִים רַבִּים:
 צִדְקָה וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כִּסְאוֹ:
 וּתִלְהֹט סָבִיב צָרִיו:
 רָאֵתָה וּתַחֵל הָאָרֶץ:
 מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ:
 וְרָאוּ כָּל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
 הַמִּתְהַלְלִים בְּאֵלִילִים.
 שְׁמַעַה וּתִשְׁמַח צִיּוֹן:
 לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה:
 מֵאֵד נִעְלִיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים:
 שְׁמֵר נִפְשׁוֹת חֲסִידֶיךָ
 וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמִינָה:
 וְהוֹדוּ לְזִכְרֶךָ קִדְשׁוֹ:

תהילים צח

מִזְמוֹר,
 שִׁירוֹ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ
 הוֹשִׁיעָה-לוֹ יְמִינוֹ,
 הוֹדִיעַ יְהוָה, יִשׁוּעָתוֹ
 זָכַר חֲסִדּוֹ, וְאַמוּנָתוֹ
 רָאוּ כָּל-אֶפְסֵי-אָרֶץ
 הָרִיעוּ לַיהוָה, כָּל-הָאָרֶץ
 זָמְרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר
 בַּחֲצָצְרוֹת, וְקוֹל שׁוֹפָר
 יִרְעֵם הָיִם, וּמִלְאוּ
 נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ-כָף
 לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא
 יִשְׁפֹּט-תִּבְלֵה בְּצִדְקָה
 כִּי-נִפְלְאוֹת עָשָׂה
 וְזָרַע קִדְשׁוֹ.
 לְעֵינֵי הַגּוֹיִם, גָּלָה צִדְקָתוֹ.
 לְבֵית יִשְׂרָאֵל:
 אֵת, יִשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ.
 פָּצְחוּ וְרִנְנוּ וְזָמְרוּ.
 בְּכִנּוֹר, וְקוֹל זָמְרָה.
 הָרִיעוּ, לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָה.
 תִּבְלֵה, וַיֵּשְׁבִי בָהּ.
 יַחַד, הָרִים יִרְנְנוּ.
 לְשֹׁפֵט הָאָרֶץ:
 וְעַמִּים, בְּמִישְׁרֵים.

תהילים צט

יֵשֶׁב כְּרוּבִים תְּנוּט הָאָרֶץ :	יְהוָה מֶלֶךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים.
וְרָם הוּא עַל כָּל הָעַמִּים :	יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל.
קָדוֹשׁ הוּא :	יִזְדּוּ שְׁמֶךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא.
אַתָּה כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׁרָיִם.	וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב.
וְהַשְׁתַּחֲוִי לְהַדָּם רַגְלָיו.	מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בִּיַּעֲקֹב אַתָּה עֹשִׂית :
	רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
	קָדוֹשׁ הוּא :
וּשְׁמוֹאֵל בִּקְרָאֵי שְׁמוֹ.	מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו
וְהוּא יַעֲנֵם :	קְרָאִים אֶל יְהוָה
שָׁמְרוּ עֲדוּתָיו	בְּעַמּוּד עָנָן יִדְבָּר אֲלֵיהֶם.
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם.	וְחֹק נָתַן לָמוֹ :
וְנָקָם עַל עֲלִילוֹתָם :	אֶל נִשְׂאָה הָיִיתָ לָהֶם.
וְהַשְׁתַּחֲוִי לְהַר קָדְשׁוֹ.	רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
	כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ :

תהלים כט

	מִזְמוֹר לְדָוִד
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעַז :	הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלִים :
הַשְׁתַּחֲוִי לַיהוָה בְּהַדְרַת קִדְשׁ :	הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ.
אֵל הַכְּבוֹד הָרָעִים	קוֹל יְהוָה עַל הַמַּיִם.
יְהוָה עַל מַיִם רַבִּים :	
קוֹל יְהוָה בְּהָדָר :	קוֹל יְהוָה בְּכֹחַ :
וַיִּשְׁבֹּר יְהוָה אֶת אֲרִזֵּי הַלְּבָנוֹן :	קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרִזִּים.
לְבָנוֹן וּשְׂרִיּוֹן כָּמוֹ בֶּן רֶאֱמַיִם :	וַיִּרְקִידֵם כָּמוֹ עֵגֶל.
קוֹל יְהוָה יַחִיל מִדְּבָר.	קוֹל יְהוָה חָצֵב לְהַבּוֹת אֵשׁ :
קוֹל יְהוָה יַחֲלִיל אֵילוֹת.	יַחֲלִיל יְהוָה מִדְּבָר קִדְשׁ :
וּבְהִיכָלוֹ. כָּלוּ אִמֹּר כְּבוֹד :	וַיִּחַשְׁף יַעֲרוֹת.
וַיִּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם :	יְהוָה לְמַבּוֹל יִשָּׁב
יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם :	יְהוָה עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן

אָנא, בַּכַּח גְּדִלַת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה:
 קִבֵּל רֶנֶת עֲמָךְ, שְׂגָבֵנוּ, טְהָרָנוּ, נוֹרָא:
 נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחֲוֹדְךָ כְּבַבְתָּ שְׁמֵרָם:
 בָּרַכְם, טְהָרָם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תְּמִיד גְּמִלֵם:
 חֲסִין קְדוּשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ:
 יַחֲיד גָּאָה, לַעֲמָךְ פִּנְה, זֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ:
 שׁוֹעֲתֵנוּ קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקֹתֵנוּ, יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת:

לָכֵה דוֹדֵי לִקְרֹאת כָּלֵה. פָּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה:

שְׁמוֹר וְנִכּוֹר בְּדַבּוּר אֶחָד. הִשְׁמִיעֵנוּ אֵל הַמְּיָחָד.
 יי אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְתַהֲלָה:

לִקְרֹאת שַׁבַּת לָכוּ וְנִלְכֶּה. כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.
 מֵרֹאשׁ מִקְדָּם נִסּוּכָה. סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשָׁבָה תַּחֲלָה:

מִקְדָּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה. קוּמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה.
 רַב לָךְ שַׁבַּת בְּעַמְּךָ הַבָּא. וְהוּא יַחְמַל עָלֶיךָ חֲמָלָה:

הַתְּנַעֲרֵי מַעַפָּר קוּמֵי. לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֶרֶתְךָ עָמִי.
 עַל־יָד בֶּן יֵשִׁי בֵּית הַלְחָמִי. קִרְבָּה אֵל נַפְשִׁי גְּאֻלָּה:

הַתְּעוֹרְרֵי הַתְּעוֹרְרֵי. כִּי בָּא אוֹרְךָ קוּמֵי אוֹרִי.
 עוֹרֵי עוֹרֵי שִׁיר דְּבָרִי. כְּבוֹד יי עָלֶיךָ נִגְלָה:

לֹא תִבָּשִׂי וְלֹא תִכְלָמִי. מַה תִּשְׁתַּחֲוֶהֲתִי וּמַה תִּתְהַמֵּי.
 בָּךְ יַחֲסוּ עֲנֵי עָמִי. וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּה:

וְהָיוּ לְמִשְׁסָה שְׂאִסְיָךְ. וְרַחֲקוּ כָל־מִבְּלָעֶיךָ.
 יֵשִׁישׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ. כְּמִשּׁוֹשׁ חֶתָן עַל כָּלֵה:

יָמִין וּשְׂמֹאל תַּפְרִצִי. וְאַתָּה יי תַּעֲרִיצִי.
 עַל יָד אִישׁ בֶּן פֶּרֶצִי. וְנִשְׁמַחָה וְנִגִּילָה:

בּוֹאֵי בְּשָׁלוֹם עֲטַרְתָּ בַּעֲלָה. גַּם בְּשִׁמְחָה וּבִצְהָלָה.
 תּוֹךְ אֲמוּנֵי עַם סִגְלָה: בּוֹאֵי כָלֵה בּוֹאֵי כָלֵה:

מזמור שיר ליום השבת:

טוב להודות לַיְי	וּלְזִמְרָה לְשִׁמְךָ עֲלֵינוּ:
לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסֶדְךָ	וְאֲמוֹנָתְךָ בַּלַּיְלוֹת:
עַל־עֲשׂוֹר וְעַל־נָבֶל	עַל־יְהוָה בְּכִנּוֹר:
כִּי שִׁמְחַתְּנִי יְיָ בַּפִּעֵלָה	בְּמַעֲשֵׂי יְדֶיךָ אֲרֹנָה:
מִהֲנִיךְ לֹא מַעֲשִׂיךָ יְיָ	מֵאֵד עֲמָקוֹ מִחֲשַׁבְתֶּיךָ:
אִישׁ בָּעֵר לֹא יָדַע	וְכִסִּיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת:
בִּפְרוֹחַ רָשָׁעִים כְּמִרְעָשׁ	וַיִּצְאוּ כָל־פִּעְלֵי אֲנוֹן
לְהַשְׁמֵד עַד־יָעַד:	
וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלָם יְיָ:	
כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יְיָ	כִּי־הִנֵּה אֵיבֶיךָ יֹאבְדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָל־פִּעְלֵי אֲנוֹן:	
וְתָרַם כְּרֹאִים קִרְנִי	בְּלַחֲתִי בְּשֶׁמֶן רַעְנוֹ:
וְחִבַּט עֵינֵי בְּשׂוֹרֵי	בְּקָמִים עַל־יְמָרְעִים
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנֵי:	
צַדִּיק כְּתֹמֶר יִפְרוֹחַ	כְּאֶרֶז בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגֶּה:
שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ	בְּחֲצֹרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ:
עוֹד יִנּוּבֹן בְּשִׁיבָה	דְּשָׁנִים וְרַעְנָנִים יִהְיוּ:
לְהַגִּיד כִּי־יֵשֶׁר יְיָ	צוּרֵי וְלֹא־עוֹלָתָה בּוֹ:

תהלים צג

יְיָ מֶלֶךְ גָּאוֹת לִבֵּשׁ	לִבֵּשׁ יְיָ עַז הַתְּאֵזֶר
אֶת־תְּכוֹן תִּבְלָה בַּל־תִּמּוֹט:	
נָכוֹן כִּסְאָךָ מֵאֵז	מַעֲוֹלָם אָתָּה:
נִשְׁאוּ נְהָרוֹת יְיָ	נִשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
יִשְׁאוּ נְהָרוֹת דְּכָיִים:	
מִקְלֹת מַיִם רַבִּים	אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם
אֲדִיר בְּמָרוֹם יְיָ:	
עֲדַתְךָ נֶאֱמְנוּ מֵאֵד	לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה־קֹדֶשׁ
יְיָ לְאַרְךָ יָמִים:	

השבעה / אברהם חלפי

בואי שבת של שלום
בערבו של ירח אדום
עלי מתפילת אלקבץ
לקראתנו,
בואי שבת של שלום
אלינו אלינו
בואי
כלת
השבת
בערבו של ירח כזה
לא אבאי שכזה

ואוי ואבוי שכזה
בהדהד
קול בודד
על אודות
זאת
אדמת האדם הקטנה
הביתית
ושלנו מאוד
כזאת
שלנו שלנו
מאוד.

בקשה

היה טוב אלינו
ותן לנו הרבה הרבה זמן

זמן לראות את כל אחד לחוד
ואולי אף לאהבו,
זמן להביט בתקרה
ולחשב על מה חושבים המלאכים,
זמן לדברים יפים
שבגללם כדאי לחיות,
זמן להבליט הרבה
שמהם תצא חכמה,
זמן להביט בעיניים
וללמד בעל-פה את צבען

והרבה הרבה זמן
לחשב על כל אלה יחד.

אריאנה הרן

אֱלֹהִי - כָּאֵן אֵין לָנוּ כְּתֹל, יֵשׁ רַק יָם
אֲבֵל אֶתְּהָ הָרִי נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם
אִזּוּ בְּטֹחַ כָּאֵן גַּם.
וְלָכֵן, כְּשֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ פֶּה לְאַרְךָ הַחוּץ
אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁאֶתְּהָ אֶתִּי וְזֶה עוֹשֶׂה לִּי טוֹב.
וְכִשְׁאֲנִי רוֹאֶה פֶּתְאוֹם תִּיָּרֶת, יָפֶה
וְשִׁזּוּפָה
שְׂרוּעָה עַל הַחוּל בְּתִנּוּחָה חֲשׂוּפָה
אֲנִי מַעֲיֵף בָּהּ מִבֶּטֶט, וְקֹצֵת מִשְׁתַּתָּהּ
וְאֲנִי מְקוֹה שְׁאֶתְּהָ לֹא רַק סוֹלֵחַ לִי
אֲלָא גַם נִהְיָה.
אֲנִי אֲמַנֵּם מִבֵּית בָּהּ לְמַעֲנִי
אֲבֵל גַּם קֹצֵת לְמַעַנְךָ
כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁאֶתְּהָ בְּתוֹכִי
כְּשֶׁם שְׁאֲנִי בְּתוֹכְךָ.
וְאוֹלִי בְּכָלִל נִבְרָאתִי
כְּדִי שְׁמִתוֹכִי תוֹכֵל לְרֹאוֹת
אֶת הָעוֹלָם שְׁבִרְאֶת
בְּעֵינַיִם חֲדָשׁוֹת.

תפילה

ביצוע הברירה הטבעית

מילים אברהם חלפי

לחן שלמה בר

אינני יודע מילים מהן נולדת תפילה
כל המילים אבדו בקולי והיו כאלמות אפלה
אך עדיין רואות עיני זוהר עיני של ילד
ועוד רואות עיני כוכב אין דומה לו בזוהר
ואמהות דאוגות פנים נוהגות אל האור ילדיהן הקטנים
מה יהיה עליהם מה יהיה
שמעו שמחתם הנושמת כאביב
שנדמה כי לא יחלוף עד עולם
כרוע אכרע לפני דמות אלוהים
אף אם מעיני נעלם
אל נא תרע לתמימים
הם אינם יודעים מדוע ברק פוגע בעץ
הנושא את פרו' לתומו
אל נא תרע לתמימים
הם אינם יודעים מדוע אדם מחלל את צלמו
אינני יודע מילים מהן נולדת תפילה
כל המילים אבדו בקולי והיו כאלמות אפלה

בְּרָכוּ אֶת יְהוָה הַמְּבָרֵךְ

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד

ברכת הזמן

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעְרִיב עֲרָבִים. בְּחֻכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים.
וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים וּמַחְלִיף אֶת הַזְּמַנִּים. וּמַסְדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ כְּרָצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה. גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי
חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעְבִּיר יוֹם וּמַבִּיא לַיְלָה.
וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה. יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:
אֵל חַי וְקַיִם תָּמִיד יְמַלּוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּעְרִיב עֲרָבִים:

מעריב ערבים

בְּרוּכָה אַתָּה שְׁכִינָה תְּפָאֶרֶת הָעוֹלָם
אֲשֶׁר בִּדְבָרָה מַעְרִיבָה עֲרָבִים
בְּחֻכְמָה פּוֹתֵחַת שְׁעָרִים
וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים
וּמַחְלִיפָה אֶת הַזְּמַנִּים
וּמַסְדֵּרֶת אֶת הַכּוֹכָבִים
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ כְּרָצוֹנָה.
בּוֹרֵאת יוֹם וְלַיְלָה
גּוֹלֵלֶת אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ
וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר.
וּמַעְבִּירָה יוֹם וּמַבִּיאָה לַיְלָה
וּמַבְדִּילָה בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה
שְׁכִינַת תְּפָאֶרֶת שְׁמָה.
בְּאֵר חַיִּים וְקִיּוֹם
תָּמִיד תִּשְׁמְרֵנוּ לְעוֹלָם וָעֶד.
בְּרוּכָה אַתָּה שְׁכִינָה הַמַּעְרִיבָה עֲרָבִים:

תהלים פרק נה

הָאֲזִינָה אֱלֹהִים תִּפְלֹתִי
וְאֵל תִּתְּעַלֵּם מִתַּחֲנֹתִי:

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת.
 תורה ומצוות חקים ומשפטים אותנו למדת.
 על כן יהוה אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח ברחיקיך.
 ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד:
כי הם חיינו וארץ ימינו ובהם נהגה יומם ולילה:
ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.
ברוך אתה יהוה. אוהב עמו ישראל:

שמע ישראל. יהוה אלהינו. יהוה אחד:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו
 הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום. על לבבך: ושמנתם לבניך
 ודברתם בם. בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:
 וקשרתם לאות על ידך. והיו לטטפת בין עיניך: כתבתם על מזוזות
 ביתך ובשעריך:

והיה אם שמע תשמעו אל מצותי. אשר אנכי מצוה אתכם היום. לאהבה
 את יהוה אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי מטר ארצכם
 בעתו. יורה ומלקוש. ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך
 לבהמתך. ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם. וסרתם ועבדתם
 אלהים אחרים והשתחוויתם להם: וחרה אף יהוה בכם. ועצר את השמים
 ולא יהיה מטר. והאדמה לא תתן את יבולה. ואבדתם מהרה מעל הארץ
 הטבה. אשר יהוה נתן לכם:

ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם. וקשרתם אותם לאות על
 ידכם. והיו לטטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם.
 בשבתך בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות
 ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה
 לאבותיכם לתת להם. כימי השמים על הארץ:

ויאמר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם. ועשו
 להם ציצת על כנפי בגדיהם לזרתם. ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת:
 והיה לכם לציצת. וראיתם אתו. וזכרתם את כל מצוות יהוה ועשיתם
 אתם. ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. אשר אתם זנים אחריהם:
 למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי. והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה
 אלהיכם. אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. להיות לכם לאלהים. אני
 יהוה אלהיכם:

יהוה אלהיכם אמת:

שִׁמְעֵה, יִשְׂרָאֵל —
 לַאלֹהוֹת אֱלֹפֵי פָנִים,
 מִלֵּא עוֹלָם שְׂכִינָתָהּ,
 רַבּוּי פָּנֶיהָ אֶחָד.
 נֶאֱהָב אֶת־הַחַיִּים
 וְאֵת עֵינֵי הַחַיִּים
 בְּכָל־לִבֵּנוּ וּבְכָל־נַפְשֵׁנוּ
 וּבְכָל־מַאֲדֵנוּ.
 יְהִי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 בְּלִבֵּנוּ וּבִקְרִבָּנוּ:
 שְׁמִירַת אֶרֶץ וַיֹּשְׁבֵיהָ,
 רְדִיפַת צֶדֶק וְשָׁלוֹם,
 אֲהַבַת חֶסֶד וְרַחֲמִים.
 נִשְׁנָנִם
 לְבַנּוֹתֵינוּ וּלְבָנֵינוּ
 וְנִדְבָר בָּם
 בְּשִׁבְתָּנוּ בְּבִיתֵנוּ,
 בְּלִכְתָּנוּ בְּדֶרֶךְ,
 בְּשֹׁכְכָנוּ וּבִקְוֵמָנוּ.
 וַיְהִי מַעֲשֵׂינוּ
 נֶאֱמָנִים לְדַבְּרֵנוּ,
 לְמַעַן יִדְעוּ דוֹר אַחֲרוֹן,
 בָּנוֹת וּבָנִים יוֹלְדוּ:
 חֶסֶד וְאַמֶּת גִּפְגָּשׁוּ,
 צֶדֶק וְשָׁלוֹם נִשְׁקוּ.

אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו. כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו. ואנחנו ישראל עמו: הפודנו מיד מלכים. מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים. האל הנפרע לנו מצרינו. והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו: העושה גדולות עד אין חקר. נסים ונפלאות עד אין מספר. השם נפשנו בחיים. ולא נתן למוט רגלנו: המדריכנו על במות אויבינו. ויָרָם קַרְנֵנו על כל שונאֵינוּ: העושה לנו נסים ונקמה בפרעה. אותות ומופתים באדמת בני חם. המכה בעברתו כל בכורי מצרים. ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בָּנוּ בֵּין גְּזָרֵי יָם סוּף. את רוֹדְפֵיהֶם ואת שוֹנְאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע. וראו בָּנוּ גְבוּרָתוֹ. שִׁבְחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ: ומלכותו בְּרָצוֹן קָבְלוּ עֲלֵיהֶם.

מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. וְאָמְרוּ כָּלָם: מִי כַמֶּכָּה בְּאֵלִים יְהוָה. מִי כַמֶּכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ. נוֹרָא תַהֲלוֹת עֲשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בְּנִיךָ. בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה. זֶה אֵלֵינוּ עָנוּ. וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר. כִּי פָדָה יְהוָה אֶת יַעֲקֹב. וַיִּגְאֻלוּ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל:

ברכת השלום

אדון השלום, מלך שהשלום שלו עושה שלום ובורא הכל. יהי רצון מלפניך שתבטל מלחמות ושפיכות דמים מן העולם ותמשיך שלום גדול ונפלא בעולם ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

עזרנו והושיענו כולנו שניזכה תמיד לאחוז במידת השלום ויהיה שלום גדול באמת בין כל אדם לחברו, ובין איש לאשתו ולא יהיה שום מחלוקת אפילו בלב בין כל בני אדם ויהיה כל אדם אוהב שלום ורודף שלום תמיד באמת ובלב שלם ולא נחזיק במחלוקת כלל לעולם ואפילו נגד החולקים עלינו ולא נבייש שום אדם בעולם מקטן ועד גדול ונזכה לקיים באמת מצוות ואהבת לרעך כמוך בכל לב וגוף ונפש וממוון, ויקויים בנו מקרא שכתוב "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם" יהוה שלום, ברכנו בשלום.

רבי נחמן מברסלב

הִשְׁכִּיבְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידְנוּ מִלִּפְנֵי לַחֲיִים. וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סִפְת שְׁלוֹמָךְ. וְתִקְנֵנוּ בְּעֶצֶה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךְ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמֶךְ. וְהִגֵּן בְּעַדְנוּ: וְהִסֵּר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דָּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְיָגוֹן. וְהִסֵּר שָׁטָן מִלִּפְנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבָצַל כְּנֶפֶסְךָ תִּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרָנוּ וּמַצִּילָנוּ אַתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה: וּשְׁמוֹר צִאתָנוּ וּבּוֹאָנוּ לַחֲיִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סִפְת שְׁלוֹמָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַפּוֹרֵשׁ סִפְת שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם:

וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת.
לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם:
בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם.
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:

יִתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דִּי־בְרָא
כְּרַעוּתָהּ. וַיְמַלִּיךְ מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי
דְּכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶלְמָא וּבְזִמְנָא קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

Congregation and Reader:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

Reader:

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַמֵּם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר
וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. לְעָלְמָא*
מִן כָּל־בְּרַכְתָּא וּשְׁדִּיכְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְּאִמְרִין
בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ :

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. אֱלֹהֵי שְׂרָה. אֱלֹהֵי רִבְקָה. אֱלֹהֵי רַחֵל. וְאֱלֹהֵי לָאָה. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת. וּמְבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה :

בעשרת ימי תשובה-

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים. מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים. וְנִתְבַּנּוּ בִסְפָר הַחַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַגֵּן אַבְרָהָם וְעֹזֶרֶת שְׂרָה: אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדַנִּי מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בחורף - משיב הרוח ומוריד הגשם:

בקיץ - מוריד הטל:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בַּחֲסֵד. מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפֶר. מִי כְמוֹד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחֲיָה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בעש"ת - מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים:

וְנִאֲמֵן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מַחֲיָה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וְקָדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סֵלָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֵל (בש"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה קָדְשָׁתְךָ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ. תִּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבִרְכָּתוֹ מִכָּל הַיָּמִים. וְקָדְשָׁתוֹ מִכָּל הַיָּמִים. וְכֵן כְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

יִשְׁמְחוּ בְּמִלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שְׁבֹת וְקוֹרְאֵי עֲנִי. עִם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְעַנְּגוּ מְטוֹבָךְ. וּבִשְׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקָדְשָׁתוֹ חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זָכָר לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲמוֹתֵינוּ. רָצָה בְּמִנוּחָתֵנוּ. קָדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שְׂבַעֲנוּ מְטוֹבָךְ וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאַמֻּת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שְׁבֹת קָדְשְׁךָ. וַיְנוּחוּ בָּהּ כָּל יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שִׁמְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבֹת:

רצה יהוה אלהינו בעמך ישראל ולתפלתם באהבה תקבל. ויהי לרצון
תמיד עבודת ישראל עמך :

בראש חודש ובחול המועד אומרים:

אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו. יעלה ויבוא ויגיע. ויראה וירצה וישמע. ויפקד ויזכר זכרוננו
ויפקדוננו וזכרון אבותינו. וזכרון משיח בן דוד עבדך. וזכרון ירושלים עיר קדשך. וזכרון כל עמך
בית ישראל. לפניה. לפליטה לטובה. לחן ולחסד ולרחמים. לחיים טובים ולשלום ביום:

בראש חדש - ראש החדש:

בחוה"פ - חג המצות:

בחוה"ס - חג הסוכות:

הזה. זכרנו יהוה אלהינו בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים. ובדבר
ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו. כי אליך עינינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים: ברוך אתה יהוה. המחזיר שכינתו
לציון:

מודים אנחנו לך. שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו
לעולם ועד. צור חיינו. מגן ישענו אתה הוא לדור ודור:

נודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידך. ועל נשמותינו הפקודות
לך. ועל נסיד שבכל יום עמנו. ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת. ערב
ובקר וצהריים: הטוב כי לא כלו רחמיך. והמרחם כי לא תמו חסדיך.
מעולם קוינו לך:

בחנוכה ובפורים אומרים:

ועל הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות ועל המלחמות
שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

לחנוכה:

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי
ובניו. כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך
ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי
וצוריך. ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם
בעת צרתם. רבת את ריבם. דנת את
דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים
ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים
ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. וזדים
ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול
וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית
תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה: ואחר כך
באו בניך לדביר ביתך. ופנו את היכלך.
וטברו את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות

קדשך. וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו.
להודות ולהלל לשמך הגדול:

לפורים:

בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה.
כשעמד עליהם המן הרשע. בקש להשמיד
להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד
זקן טף ונשים ביום אחד. בשלשה עשר
לחדש שנים עשר. הוא חדש אדר. ושללם
לבזוז: ואתה ברחמיך הרבים. הפרת את
עצתו. וקלקלת את מחשבתו. והשבות לו
גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על
העץ:

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלפניו תמיד לעולם ועד: (בעש"ת - וכתב
לחיים טובים כל בני בריתך:)

וכל החיים יודוך סלה. ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו
סלה. ברוך אתה יהוה. הטוב שמך ולך נאה להודות:

שלום רב על ישראל עמך ועל כל באי עולם תשים, כי אתה הוא מלך אדון
לכל השלום וטוב יהיה בעיניך לברכנו ולברך את כל עמך ישראל בכל עת
ובכל שעה בשלומך.

בעש"ת - בספר חיים. ברכה ושלום. ופרנסה טובה. תזכר ונכתב לפניך. אנחנו וכל עמך בית
ישראל. לחיים טובים ולשלום:

ברוך אתה יהוה. המברך את עמו ישראל בשלום: יהיו לרצון אמרי פי
והגיון לבי לפניך. יהוה צורי וגואלי:

אלהי. נצר לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה. ולמקללי נפשי תדם. ונפשי
פעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך. ובמצותיך תרדף נפשי. וכל החושבים
עלי רעה. מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם: עשה למען שמך. עשה למען
ימינך. עשה למען תורתך. עשה למען קדשתך. למען יחלצון ידידיך
הושיעה ימינך וענני:

**יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך. יהוה צורי וגואלי: עשה שלום
(בעש"ת השלום) במרומו. הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל. ואמרו
אמן:**

מעין חזרה

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר
עשה. וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אתו. כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו. אלהי אברהם אלהי
יצחק ואלהי יעקב. אלהי שרה. אלהי רבקה אלהי רחל ואלהי לאה. האל
הגדול הגבור והנורא אל עליון. קונה שמים וארץ:

מגן אבות בדברו. מחיה הכול במאמרו האל הקדוש שאין כמוהו המניח
לעמו ביום שבת קדשו כי בם רצה להניח להם. לפניו נעבוד ביראה ופחד.
ונודה לשמו בכל יום תמיד מעין הברכות. אל ההודאות אדון השלום.
מקדש השבת ומברך שביעי. ומניח בקדשה לעם מדשני עונג. זכר למעשה
בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו. רצה במנוחתנו. קדשנו במצותיך ותן
חלקנו בתורתך. שבענו מטובך ושמחנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך
באמת. והנחילנו יהוה אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. וינוחו בה כל
ישראל מקדשי שמך: ברוך אתה יהוה מקדש השבת:

קדיש שלם

יתגדל ויתקדש שמה רבא. אמן: בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון
ובימיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן:

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי:

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא.
ברוך הוא לעלא בעשיית לעלא לעלא מכל מן כל ברכתא ושירתא ת
שבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא. ואמרו אמן:

תתקבל צלותהון ובעותהון דכל-ישראל קדם אבוהון די בשמיא. ואמרו אמן.

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן:

עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

ככה כמו שאני הולך אני רוצה לקבל פני שבת המלכה.
לגופי בגדים של יום יום וגופי, אם בכלל, איננו חזק בכלל
וגם הנפש לא.

ככה כמו שאני הולך אם אקבל פני שבת המלכה
והיו הבגדים לגופי של יום יום וגופי אפשר חלש יותר מרגשה
אבל הנפש לא.

ככה כמו שאני עוזני הולך אם תקבל שבת המלכה את פני
לבש גופי שבת יום יום וגופי יחזק והשבת בנפש תהי.

לכי נפשי צאי בלה יום יום לקבל פני שבת המלכה.

אמיר גלכוע

עלינו לשבח לאדון הכל. לתת גדלה ליוצר בראשית. שלו עשנו כגויי הארצות. ולו שמנו
כמשפחות האדמה. שלו שם חלקנו בהם וגורלנו ככל המונם. ואנחנו כורעים
ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ. ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת עזו בגבהי מרומים. הוא
אלהינו. אין עוד. אמת מלכנו. אפס זולתו. כפתוב בתורתו: וידעת היום והשבת אל לבבך.
כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

על כן נקנה לך יהוה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך. להעביר גלולים מן הארץ.
והאלילים כרות וברתון. לתקן עולם במלכות שדי. וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך
כל רשעי ארץ. נפירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך. תשבע כל לשון. לפניך יהוה
אלהינו יכרעו ויפלו. ולכבוד שמך יקר יתנו. ויקבלו כלם את על מלכותך. ותמלוד עליהם
מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוד בכבוד. כפתוב בתורתך: יהוה
ימלך לעולם ועד: ונאמר: והיה יהוה למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו
אחד:

עלינו לשבח

הנני עומד כאן בקשב רב
לא בנוקשות או בקיבעון, אלה משוחרר וערני
קרוי על ידי החיים
מצווה על ידי ההיסטוריה
אני מעז להטות אוזן לקריאותיה של התורה
לרדוף צדק, אהבת חסד, וללכת בענווה יחד עם האחד, שהוא מקור ותמצית הכול.
אני כורע ברך ומרוקן את עצמי מהיסח הדעת
ולרגע אחד – שלום.
שלום מעצם נוכחותי.
שלום כי אני במקומי.
שלום מלפעול ללא היסוס.
השלום שבהקשבה ללא דאגה.

אני מכוון את תקוותי אליך
האחד - שהוא מקור התקווה והבטחה
האחד – שהוא המעשה והמחולל
אני מכוון את תקוותי בחכמת דרכך.

אני מטהר את עיניי מאלילים
ומצליח לראות את נוכחותך בעולם
אני מרוקן את לבי מרודנים
אשר משעבידים אותי בשיעבוד לריק,
ואיש אינו משועבד אליי
אני מכיר במגבלות המילים
וצועד אל מעבר לתוויות
על מנת לחבוק
כל אחד ואחד
כאחד
אז כל אלו החיים ידעו
שרק אליך אני נאמן
רק בפניך אני כורע ברך
רק לך ההוד והתפארת
כי רק אתה החיים
ונותן החיים.

מתוך סידור words of FIRE – רב רמי שפירו

התחלות חדשות מעלות לזיכרון
 סופים ישנים וטריים.
 אני חב כל כך הרבה לעבר
 ולאלה שלקחו בו חלק
 הורים וסבים,
 בנים ובנות, אחים ואחיות
 מורים ומעצבים,
 חברים ואהובים.
 כל אלה, אלה שבחיים ואלה שלא,
 הוסיפו את הנגיעה שלהם לאדם שהפכתי להיות.
 לאלה שבחיים, אני פונה אליהם בהכרת תודה ובאהבה,
 כשאני פותח את זרועותיי בידידות
 ומציע להם אהבה מתחדשת.
 למתים, אני פונה בזיכרון
 כשאני מאשרר את חייהם במיצוי מלא של חיי.
 בשוטטות בין הספק לתקווה,
 כשאני בד בבד לבד ובקהילה,
 אני מחפש את האומץ להתמודד
 עם העול המכביד של הלא ידוע
 באצילות ובחסד,
 לכבוד כל אלה אשר הלכו לפניי,
 אני קם להצהיר על המחזוריות הנצחית
 של מעגל החיים והמוות, באמירת קדיש.

מתוך סידור words of FIRE – הרב רמי שפירו

קדיש יתום :

וְתַגְדִּיל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אָמֵן :
 בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרְעוּתָהּ וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן :

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמָא :

יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקָדְשָׁא.
 בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלְא מִן כָּל בְּרִכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרֵן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ
 אָמֵן :

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן :

עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן :

שלום עליכם. מלאכי השרת. מלאכי עליון.
 ממלך מלכי המלכים. הקדוש ברוך הוא:
 בואכם לשלום. מלאכי השלום. מלאכי עליון.
 ממלך מלכי המלכים. הקדוש ברוך הוא:
 ברכוני לשלום. מלאכי השלום. מלאכי עליון.
 ממלך מלכי המלכים. הקדוש ברוך הוא:
 צאתכם לשלום. מלאכי השלום. מלאכי עליון.
 ממלך מלכי המלכים. הקדוש ברוך הוא:

עוד יבוא שלום עלינו ועל כולם.
 סאלם. עלינו ועל כל העולם.
 סאלם. שלום.

אדון עולם אשר מלך	בטרם כל יציר נברא:
לעת נעשה בחפצו כל	אזי מלך שמו נקרא:
ואחרי בכלות הכל	לבדו ימלוך נזרא:
והוא הנה והוא הנה	והוא יהיה בתפארה:
והוא אחד ואין שני	להמשיל לו להחבירה:
בלי ראשית בלי תכלית	ולו העז והמשגרה:
והוא אלי וחי גואלי	וצור חבלי בעת צרה:
והוא נסי ומנוס לי	מנת כוסי ביום אקרא:
בדו אפקיד רוחי	בעת אישן ואעירה:
ועם רוחי גותי	י לי ולא אירא:

יְהִי לְאֱלֹהִים חַי וְשֹׁמֵבַח וְקִצָּץ וְאֵין עֵת אֶל מְצִיאוֹתוֹ:
 אֶסְדֵּר וְאֵין יְחִיד בְּיַחְדּוֹ וְעֵלָם וְגַם אֵין סוּף לְאַתְדוּתוֹ:
 אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוֹף וְאֵינוֹ גּוֹף לֹא גִעְרוּף אֱלִיּוֹ קִדְשָׁתוֹ:
 קִדְמוֹן לְכַל־דְּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רֵאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
 הֵנוּ אֲדוֹן עוֹלָם וְכַל־נוֹצֵר יוֹדֵה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
 שֹׁפֵעַ גְּבוּרָתוֹ נִתְּנוֹ אֶל אֲנָשִׁי סְגֻלָּתוֹ וְחַפְּזָרְתוֹ:
 לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נִבְיָא וּמִבֵּיט אֶת־חֲמוּנָתוֹ:
 חוֹרֶת אֶמֶת נִסֵּן לַעֲמֹו אֵל עַל־יַד נִבְיָאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
 לֹא יִחְלִיף הָאֵל וְלֹא יִסִּיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָּתוֹ:
 צוּפֵה וְיֹדֵעַ סִתְרֵינוּ מִבֵּיט לְסוּף דְּבָר בְּקִדְמָתוֹ:
 גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעֻלּוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
 יִשְׁלַח לְקַץ יָמִין מְשִׁיתָנוּ לְפָדוֹת מַחְבֵּי קֶץ יְשׁוּעָתוֹ:
 מִתִּים יִסְיֶה אֵל בְּרַב חֶסְדּוֹ בְּרוּךְ עֲדֵי עַד שֵׁם תְּהַלָּלוֹ:

קידוש ערב שבת

יום השישי.

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם : וַיְכַל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.
וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה :
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ.
כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :

סברי חברים

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן:
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ. וְשַׁבֹּת קִדְּשׁוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן
הִנְחִילָנוּ וּפְרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. כִּי הוּא יוֹם תְּחִלָּה
לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְכֵן לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי־בָנוּ בְּחֶרֶת
וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים וְשַׁבֹּת קִדְּשָׁךְ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן הִנְחִילָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבֹּת:

מי שברך לחולים

מי שברך אבותינו ואמותינו, אברהם, יצחק ויעקב, שרה, רבקה, רחל ולאה, הוא יברך את..... ואת כל החולים והחולות בינינו ובקרבתנו ברפואה שלמה; רפואת הנפש ורפואת הגוף.

מי יתן ומקור העוז, האהבה והברכה ישכון בין אלה העוזרים, תומכים וסוֹעֵדִים את החולים שבינינו, ושבאהבתם ובעזרתם יתברכו בברכת הקהילה ובברכת התחדשות האמונה. אמן.

רפאנו יה ונרפא, הושיענו יה וְנִיּוּשֶׁעַ, כי תהילתנו אתה. כי אל רופא נאמן ורחמן אתה. ברוך אתה יה רופא חולים.

בבלי / ברכות / ז, א

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶי
שֵׁיכָבֶשׁוּ רַחֲמֵי אֶת כָּעָסִי
וְיִגְלוּ רַחֲמֵי עַל מַדּוּתִי,
וְאֶתְנַהֵג עִם בְּנֵי בְמִדַּת הַרַחֲמִים,
וְאֶכְנֵס לָהֶם (לְפָנֵי ו) לְפָנִים מְשׁוּרֵת הַדִּין.

תהילים פרק קל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת :
מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְהוָה.
אֲדָנִי שְׁמָעָה בְּקוֹלִי :
תְּהַיְינָה אֲזִנֶּיךָ, קִשְׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנִי.

בָּרַךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת.
 וְאֶת כָּל מִיָּי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה,
 וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאָדָמָה
 וְשִׁבְעֵנוּ מִטוֹבָה,
 וּבָרַךְ עֲנִיתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת
 לְבָרָכָה.

מתוך תפילת מנחה –

סתם שיר אברהם חלפי

אם יִשְׁךָ
 (אֵין כְּמוֹךָ יִשְׁךָ)
 אֵל תִּסְתִּיר פָּנִים
 בְּנֵי אָדָם מִדְּבָרִים אֵלֶיךָ
 לֹא אֲבָנִים

אנחנו לא צריכים מילים: אבי קורן לחן: שמואל אימברמן

כבר יבשו עינינו מדמעות,
ופינו כבר נותר אילם מקול.
מה עוד נבקש, אמור מה עוד?
כמעט ביקשנו לנו את הכל.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן שיחזור שוב לביתו,
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

כבר כאבנו אלף צלקות,
עמוק בפנים הסתרנו אנחה.
כבר יבשו עינינו מלבכות-
אמור שכבר עמדנו במבחן.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן לה להיות שנית איתו-
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

כבר כיסינו תל ועוד אחד,
טמנו את ליבנו בין ברושים.
עוד מעט תפרוץ האנחה-
קבל זאת כתפילה מאוד אישית.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן לנו לשוב ולראותו-
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

אֱלֹהֵינוּ מָלֵא שִׁירָה בְּכִסֵּם
וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהֶמוֹן גִּלְיוֹ
וְשִׁפְתֹתֵינוּ שֹׁבַח בְּמִרְחֵבֵי רִקְיעַ
וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת בְּשֶׁמֶשׁ וּבִיָּרַח
וְיָדֵינוּ פְּרוֹשׁוֹת בְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם
וְרַגְלֵינוּ קָלוֹת כְּאַיָּלוֹת.
אֵין אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

מתוך שחרית לשבת

יוד הה וו הה
הוא השם שאינו ניתן להיגוי
אינו ניתן להיגוי על מנת להזכיר לנו
שאין אנו יכולים לצמצם את האלוהות
לדבר, הגה או מחשבה.

אלוהי הנצח אינו
אלוהי אברהם, שאינו
אלוהי יצחק, שאינו
אלוהי יעקב, שאינו
אלוהי יעקב,
שאינו אלהי שרה,
שאינו אלהי רבקה,
שאינו אלהי רחל
שאינו אלהי לאה
שאינו אלוהי הילדות שלי,
שאינו אלוהי הנעורים שלי,
שאינו אלהי חיי הבוגרים,
שאינו אלוהי זקנתי,
שאינו אלהי גסיסתי,
שאינו אלהי דמיוני.

אלוהי הנצח אינו פרי יצירתי,
אלהי הנצח אינו האלוהים שבוחר,
אינו האלוהים המצווה,
אינו האלהים המעניש,
אינו האלוהים שבורא,
אינו האלוהים שהורס,
אינו האלוהים הגורם לי לנצח,
אינו האלוהים הצופה בנפול אויבי

אלוהי הנצח אינו פרי יצירתי,
אלוהי הנצח הינו האלוהים שקיים לבדו
ולבדו מתקיים,
כשאני חופשי מאבות אבותיי,
חופשי ממסורת,
חופשי מאמיתות, חופשי ממילים,
חופשי ממחשבות,
חופשי אפילו מהצורך להיות חופשי,
יש אלוהים ואני אינני,
ברוך האחד בלב אפסיותי.

הרב רמי שפירו

היום

מילים ולחן: אהוד בנאי

היום נעשה משהו בלתי נשכח
שישאר זיכרון של שמחה מבורך
היום אשלח יד ללטף את ראשך
היום אגרום לך סוף סוף לחייך
היום אגרש את העצב מעינייך
אעשה את היום למאושר בחייך
היום תשמעי מה שעוד לא שמעת
אחדש לך חידוש ואדליק לך מבט
היום אבשל לך משהו טעים
אעשה את הכל שיהיה לך נעים
נכון, לא תמיד אני מראה אהבה
אבל היום אני מבקש את הקירבה
היום

כל כך הרבה זמן לא דיברנו שנינו
על כל מה שעובר מעלינו
היום נצא לסיבוב בשכונה
נשב קצת ביחד על ספסל בגינה
היום נעשה משהו בלתי נשכח
שישאר זיכרון של שמחה מבורך
היום אשלח יד ללטף את ראשך
היום אגרום לך סוף סוף לחייך
היום

תהילים ק"נ – ארנסטו קרדנל

הללויה
הללו את יהוה בקוסמוס
מקום קודשו
הללו במרומים ברדיוס של 10,000 שנות אור
הללו כל כוכבי אור
והחללים שבין הכוכבים
הללו שמי השמיים,
בגלקסיות ובחללים הבין גלקטיים
הללו האטומים, הניאטרונים, הפרוטונים, הקוורקים
ומה שביניהם
הללו בנבל ובכינור
ובסקסופון
הללו בקלרינט ובשופר
בחצוצרות ובטרומבונים
במשרוקיות ובקורניות
הללו בכונורות ובבטוניות
בפסנתרים ובעוגבים
הללו עם בלוז ועם ג'אז
עם תזמורות פילהרמוניות
עם ספיריטואלס של כושים
ועם החמישית של בטהובן
עם גיטרות ומרימבות
הללו בקלטות, בדיסקים,
ב-MIDI וב-MP3
כל הנשמה וכל תא חי
תהלל יה
הללויה

תהלים ק"נ – בעילום שם

הללו את יהוה ממעמקי היקום
הללו את יהוה בלבבות האנושיים
הללו את יהוה על הכוח ועל היופי
על הרגש והאהבה האינוסופית
הללו את יהוה בכלי הקשה ונשיפה
ברביעיות מיתר ובכינורות
הללו את יהוה במסחר ובמקומות העבודה
בעזרת מחשבים, בעזרת פטיש ומסמר
הללו את יהוה בחדר השינה ובמטבח
הללו את יהוה בסירים ובקנקנים
הללו את יהוה במקדש זמן ההווה
כל נשימה תהלל יה
הללויה

תקוּן

אמיר אור

עַל חַטָּא שְׁחָטָאתִי בְּכַתִּיבָה,
עַל חַטָּא שֶׁהִתְחַטַּאתִי בַּמַּלְיָם וְהִתְחַטַּאתִי אֶת קְרִיאַת הָאֱהָבָה;
עַל שְׁפָרְתִּי מַעֲצָמִי – כְּמוֹ צֵל מְגוּר, פָּנִים מִלֵּב;
עַל חַטָּא שֶׁל מַה-יִּגִּידוּ, שֶׁל הִתְבַּטְּלוּת, שֶׁל גֵּאוּנָה;
עַל חַטָּא שֶׁתַּרְתִּי קָסָם קָלָס בְּאוֹר הַזֵּרְקוֹרִים;
עַל אֲזֶן שֶׁבִּטְלָה מִקְּנֶשֶׁב, עַל אִמָּר פֶּה שֶׁבּוּ דְּבַרְתִּי, וְלֹא דְּבָרָה הַנִּשְׁמָה;
עַל שְׁחָטָאתִי לְגוּפִי בְּשִׁבְט וְלֹא-חֶסֶד, עַל שֶׁהִכִּיתִי עַל הַחַטָּא,
עַל שֶׁקָּרָאתִי לְשִׁלָּף שְׁלִי,
עַל שְׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ בְּחִשָּׁשׁ וּפְחַד שְׁוֹא,
שֶׁפָּרַנְסָתִי אִשׁ סִפְק מְגִזִּירִי שֶׁל עֵץ הַמָּלֵא,
שֶׁעֲצָלְתִּי מִלְּצַמֵּחַ, שֶׁהִגַּפְתִּי אֶת דִּלְתִּי,
שֶׁלֹּא רָאִיתִי וְשִׁמְעָתִי וְלֹא בָּאָה בִּי שְׁמִחָה
לְמַרְאֵה יְשָׁד.

תפילות חדשות / חווה אלברשטיין על פי סיפור של הבע"ש

חושך ביער, אין איש מלבדו
איש מבוהל שאיבד את דרכו
חושך ביער ערב שבת
כאן יעשה את הלילה לבד
תפילה היתה לו מועילה לו עכשיו
אך ספר תפילות לא נמצא בידי

והוא לא זוכר אפילו משפט
חושך היער, ערב שבת

כמה עצב וצער
כמה חושך ביער
חושך ביער וחושך בלב.

כמה עצב וצער
כמה חושך ביער
חושך ביער וחושך בלב.

אז הוא עוצם את עיניו וקורא בקול
אתה, אתה, אתה בורא הכול
אתה שיצרת גרגיר ונמלה שמבין כל ציוץ ויללה
מכיר בוודאי כל מילה בתפילה

הנה הן לפניך, הנה כל האותיות.
אחת אחת מאלף עד תו
קח אותן לידיך ועשה מהן תפילות
תפילות חדשות כאן ועכשיו

א', ב', ג', ד'
הוה, ו, ז', ח', ט',
לבדו ביער עומד וצועק
י', כ', ל', מ', נ', ס',
ע', פ', צ', ק', ר',
ש' ות' זה כל מה שיש.

חושך ביער אין איש מלבדו
איש מבוהל שאיבד את דרכו

מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינִי,
וּמִסֵּרָה לִיהוֹשֻׁעַ,
וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים,
וְזִקְנִים לְנָבִיאִים,
וְנָבִיאִים מִסֵּרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוּלָּה.
הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים:
הָיוּ מְתוּנִים בַּדִּין,
וְהִעֲמִידוּ תַלְמִידִים הֶרְבֵּה,
וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה:

ישעיהו "נ, ז"

כִּי בֵיתִי, בֵּית-תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים.

משהו מכאיב / / אדמיאל קוסמן

מִשָּׁהוּ מְכָאִיב לִי כָּאֵן, בְּצַד, אֶתֶּה רוֹאָה, קוֹנִי?
מִשָּׁהוּ תַפַּח לִי, וַיָּצֵא לִי, וּבִלֵּט
לְחוּץ, מִתּוֹךְ הַהֲרָהוּרִים, כְּמוֹ אֶצְבַּע
שְׁנִקְעָה, נִפְשִׁי הַצְמִיחָה
קָרוֹ אֶרְכָּה שֶׁל יְסוּרִים.

מִשָּׁהוּ מְכָאִיב לִי כָּאֵן, בְּצַד, אֶתֶּה רוֹאָה, קוֹנִי?
הַבְּדִידוּת הַצְמִיחָה לִי זֹוִית, בְּלִיטָה חֲדָה, עֹוִית,
כְּמוֹ נֶחֱשׁ-כַפֶּתוֹר אֶרֶךְ, צוּמַחַת וַיּוֹצֵאת לִי
מִן הַגֵּב אֶל פֶּס-הָאוֹר, וּמִתַּפְתֵּלֶת עַל הַחִיק
כְּמוֹ זֶהָב שֵׁשׁ לְכָרוֹת, מֵהֵר, קוֹנִי, עֲכָשׁוּ,
כָּעֵת. לְגִזֵּם וּלְסַלֵּק.

מִשָּׁהוּ מְכָאִיב לִי כָּאֵן, בְּצַד, אֶתֶּה רוֹאָה, קוֹנִי?
הַבְּגָד לֹא מִסְתִּיר אֶת זֶה. וְהַתְּנוּעוֹת הַמְּגִשְׁמוֹת שֶׁלִּי
רַק מוֹסִיפוֹת גִּחוּךְ. מִשָּׁהוּ מְכָאִיב לִי. בְּרַחוּבוֹת
בַּחוּץ הַחוּגְגִים יוֹצֵאִים בְּרִקּוּדִים וּבִשְׂדוֹת אָבִיב
נִפְלֵא. פְּרָחִים. נָשִׁים. מִשָּׁהוּ מְכָאִיב לִי כָּאֵן, בְּצַד,
קוֹנִי, הָאֵם אֵינָךְ מְקַשֵּׁיב?

"מה אני יכול", הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1995.

מי שברך לחיילים החטופים

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק, ויעקב
משה, אהרון, דוד ושלמה,
ואמותינו שרה, רבקה, רחל ולאה
הוא יברך וישמור ויציל את אחינו
חיילי צבא ההגנה לישראל
גלעד בן אביבה,
אלדד בן טובה
ואהוד בן מלכה
שנשבו בידי צר ואויב.

בעבור שכל עם ישראל מתפללים בעבורם,
בעבור זה הקדוש ברוך הוא ישמור עליהם
מכל צרה וצוקה,
מכל נגע ומחלה,
ימלא רחמים עליהם
ויחזקם ורפאותם
להחיות את נפשם
ויקוים בהם הכתוב
"לקרוא לשבויים דרור ולאסורים פקח – כוח"
וישלח להם במהרה רפואה שלמה מן השמיים,
רפואת הנפש ורפואת הגוף
בתוך שאר חולי ישראל
השתא בעגלא ובזמן קריב
ונאמר אמן.

צפור שניה/ נתן זך

ראיתי ציפור רבת יופי.
הציפור ראתה אותי.
ציפור רבת יופי כזאת לא אראה עוד
עד יום מותי.
עבר בי אז רטט של שמש.
אמרתי מילים של שלום.
מילים שאמרתי אמש
לא אומר עוד היום.

שתלתם ניגונים / מלים: פניה ברגשטיין

רתלתם ניגונים בי אמי ואבי
ניגונים מזמורים שכוחים
גרעינים גרעינים נשאם לבבי
עתה הם עולים וצומחים

עתה הם שולחים פארות בדמי
שורשיהם בעורקי שלובים
ניגוניך אבי ושיריך אמי
בדפקי נעורים ושבים

רתלתם ניגונים בי אמי ואבי
ניגונים מזמורים שכוחים
גרעינים גרעינים נשאם לבבי
עתה הם עולים וצומחים

עתה הם שולחים פארות בדמי
שורשיהם בעורקי שלובים
ניגוניך אבי ושיריך אמי
בדפקי נעורים ושבים

הנה אאזין שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי בת
הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק
"איכה" וזמירות של שבת

כל הגה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק כי יהום
עיני אעצום - והריני איתכם
מעל לחשכת התהום

אָנִי מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַלֵּב סְדוּר
קְרוֹעַ שׁוּלִיִּם וְכָל הַמַּלְיָם הַחֲסֵרוֹת אָנִי
רוֹאֵן מִתְעוֹפְפוֹת כְּבֶר זָמֵן רַב מִתְעוֹפְפוֹת
וּמִבְקָשׁוֹת מְנוּחַ לְכַף הַרְגֵּל אֵיךְ
אָבִיא לָהֶן מְזוֹר וְלֵב
סְדוּרִי אֶכּוֹל שׁוּלִיִּם
אֶזֶל וְעָרָם

אמיר גלבוע

[תפילת רבי אלימלך מליזנסק:](#)

תשמרנו מן הפניות והגאוות,
מן הכעס והקפדנות והעצבות והרכילות ושאר מידות רעות.
ותצילנו מקנאת איש מרעהו,
ולא תעלה קנאת אדם על לבנו ולא קנאתם על אחרים.
אדרבא, תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם
ושנדבר כל אחד את חברו בדרך הישר והרצוי לפניך
ולא תעלה שום שנאה מאחד על חברו, חלילה
ותחזק אותנו באהבה אליך,
שיהיה הכל נחת-רוח
אמן כן יהי רצון.

עם כל אדם ואדם בא חידוש לעולם, משהו ראשון ויחיד, שעוד לא היה כמותו. לפי תורת החסידות חייב כל אדם מישראל לידע ולכוון בדעתו שהוא יחיד בעולם בבחינתו, ועדיין לא היה בעולם כדומה לו. שאילו כבר היה כמותו בזה העולם שוב לא היה צורך בו שיבוא הוא לעולם. כל אדם בריאה חדשה הוא, ועליו לתקן את מידתו בזה העולם. ובאמת, לפי שאין בני האדם נוהגים כן, הם מעכבים את ביאת הגואל. הדבר שהוא יחיד ומיוחד בכל אדם ואין כמותו בשום אדם אחר, ואפילו הוא גדול שבגדולים..

ר' פנחס מקוריץ אומר: " יש בכל אדם דבר יקר שאינו מצוי בשום אדם אחר" אבל אין אדם יכול למצוא את הגנוז בתוכו אלא משיכיר לאשורו את העז שברגשותיו, את הגדולה שבבקשות לבבו, את שמניע אותו בתוך תוכו.

דרכו של אדם על פי תורת החסידות, מרטין בובר, (מוסד ביאליק)

הנשמה יורדת לתוך הגוף

היא צועקת וויי וויי

ירידה זו לצורך עלייה

עד שכל זה הוא כדאי

ספירת העומר

הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה: "וספרתם לכם, מן חרות השבת, מיום הביאכם, את-עמר התנופה: שבע שבתות, תמימת תהינה. עד מן חרות השבת השביעת, תספרו חמשים יום"

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת העמר: אמן.

היום יום' שהם ימים לעמר/

עבדי זמן - ריה"ל

עבדי זמן עבדי עבדים הם / עבד אדני הוא לבד חפשי: / על כן בבקש כל-אנוש חלקו / "חלקי אדני!" אמרה נפשי.

מילים: נתן אלתרמן / לתן: משה וילנסקי

ריח ים ורוח סתיו
ומיץ של תפוחי זהב
ומין סגריר מתוק חמוץ
מושך מבית אלי חוץ
ללכת לכת ולנשום
אזיר שקיעות כחול אדום
ללכת לכת ולנשום
אזיר שקיעות כחול אדום.

אזיר שקיעות, ניחוח דק,
הגשם זה עתה נפסק.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.

הפנסים חוורי פנים,
כחולות עיני העננים
ומשהו מוזר כזה
לוחץ דומם על החזה,
לוחץ, קורע ודורש,
הלב רוצה להתעטש.
לוחץ, קורע ודורש,
הלב רוצה להתעטש.

אזיר שקיעות, ניחוח דק,
הגשם זה עתה נפסק.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.

דצמבר חודש מקוטר
ריחות תפוח ומטר,
אתה נותן כוחות גנוזים
להרוגי התמוזים,
אתה יודע להשיב
מעט אביב לתל אביב.
אתה יודע להשיב
מעט אביב לתל אביב.

אזיר שקיעות, ניחוח דק,
הגשם זה עתה נפסק.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.
עלה ושוט והסתכל
עד מה יפה היא התבל.

"ישנם רגעים בחיינו בהם התהילה נובעת מתוכנו באופן טבעי. פסגות ההימלאיה בשעת השקיעה, מפלי ויקטוריה באפריקה, ציפורים מעירות את השמש בזריחתה, ילד נולד. כשאנחנו מסתכלים אל העולם בעיניים כאלו, ההתרגשות שאנו מרגישים גדולה והמילים כמו מתפרצות מבין שפתינו. כשאני מהלל ומשבח אינני מצפה להשיג משהו בתמורה. אני מהלל משום שאינני יכול לכבוש את הרגש בקרבי. אך מדוע עלינו לשבח באותם זמנים שבהם איננו מרגישים מלאי שבח והלל? האם אלוהים זקוק לדברי השבח שלנו? לתהילה יש כוח טרנספורמטיבי. היא יכולה לשנות את הדרך בה אנו תופסים את המציאות. כאשר אנו רוצים לשבח בלי חוויה מקדימה ומפעימה, אנו מוצאים שלעיתים לא קל לנו לעשות זאת. זאת אולי הסיבה שאחד השמות לתפילה הוא עבודה, או עבודה שבלב. העצה היחידה שאני יכול לתת לכם היא לא להפסיק. אם תמשיכו להלל, בסופו של דבר תגיעו לנקודה בה ישתנה מאזן ה-PH והחמציות ותתפוגג."

הרב זלמן שחטר-שלומי ורות גן קגן - קרבת אלהים

אחלה עולם - תרגום: עלי מוהר

כשאני רואה בחלוני
עץ שמוריק לך וגם לי
אני שר לעצמי, איזה אחלה עולם

השמיים כחולים, ענן הוא לבן
והבוקר בהיר ובלילה אישן
ואחלום לעצמי, איזה אחלה עולם

וכל צבעי הקשת, יפים וחדשים
פרוסים אחרי הגשם על פני האנשים
והיום כה יפה, וקל לי כל כך
לומר שאני אוהב אותך

והנה תינוקות בוכים במיטה
מה שהם ילמדו לעולם לא אדע
אז אני שר לעצמי, איזה אחלה עולם

אחלה עולם...

וכל צבעי הקשת, יפים וחדשים
פרוסים אחרי הגשם על פני האנשים
והיום כה יפה, וקל לי כל כך
לומר שאני אוהב אותך

השמיים כחולים, ענן הוא לבן
והבוקר בהיר, ובלילה אישן
ואחלום לעצמי, איזה אחלה עולם
אני שר לעצמי (שר לעצמי), איזה אחלה עולם

העיר הלבנה מילים ולחן: נעמי שמר

מקצף גל ועננה
בניתי עיר לי לבנה
כמותם קוצפה, כמותם
שוטפה
כמותם יפה
עם בוקר צח חלון נפקח
ואת ילדה צופה בו כך
כמו יונה הנכונה
למעופה

כי בא השחר והאור
וכל עירי תצא לסחור
ועמוסה היא משא
לעיפה
הנה עירי גדולה כאור
ואת גרגר אבק אפור
גרגר אבק שדבק
לצעיפה

מקצף גל ועננה
בניתי עיר לי לבנה
כמותם קוצפה, כמותם
שוטפה
כמותם יפה
עם ערב רך חלון נפקח
ואת ילדה צופה בו כך
כמו מלכה המחכה
לאלופה

כי בא הלילה השחור
עירי מוארת סחור סחור
ואורותיה רביד לך
על צוואר.
הנה עירי גדולה בליל
והיא ארמון ענק אפל
וילדתי בו מולכת
עד מחר.

כולנו זקוקים לחסד מילים: נתן זך / לחן: אילן וירצבורג

כולנו זקוקים לחסד,
כולנו זקוקים למגע.
לרכוש חום לא בכסף,
לרכוש מתוך מגע.
לתת בלי לרצות לקחת
ולא מתוך הרגל.

כמו שמש שזורחת,
כמו צל אשר נופל.

בואי ואראה לך מקום
שבו עוד אפשר לנשום.
כולנו רוצים לתת.
רק מעטים יודעים איך.
צריך ללמוד כעת
שהאפשר לא מחייך,
שמה שניתן אי פעם
לא ילקח לעולם.

שיש לכל זה טעם,
גם כשהטעם תם...
בואי ואראה לך מקום
שבו עוד אפשר לראות.

כולנו רוצים לאהוב.
כולנו רוצים לשמוח.
כדי שיהיה לנו טוב,
כדי שיהיה לנו כוח.

כמו שמש שזורחת,
כמו צל אשר נופל.
בואי ואראה לך מקום
שבו עוד מאיר אור יום

מה טוב מיכה ו' ח' / לחן: שלמה גרוניך

הַגִּיד לָךְ אָדָם, מֶה-טוֹב;
וּמֶה-יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמָּךְ,
כִּי אִם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
וְאַהֲבַת חֶסֶד,
וְהִצַּנֵּעַ לְכֶתֶךָ, עִם-
אֱלֹהֶיךָ.

בלילות הקיץ החמים דן מנסטר / מתי כספי

בלילות הקיץ החמים
שום דבר אינו קורה
אולי כוכב נגוז מבעד
לחלון פתוח
אולי צרצר נשמע הרחק
אך אפילו השעון לא
מתקתק

בלילות הקיץ החמים
שום דבר אינו קורה.

מתחת לעץ התות בכפר
יושבים ומדברים,
קוראים בספר בעל ריח
ישן
עוצמים עיניים ושותקים
שום דבר אחר אינו
קורה
בלילות הקיץ החמים,

מתחת לעץ התות בכפר
יושבים ומדברים.

זרעי קיץ

מאיר אריאל / מאיר אריאל
ושלום חנוך

זרעי קיץ
נישאים ברוח
מעירים זכרונות
מעוררים ערגונות
זרעי קיץ באים בנחיריים
ורומזים איזה קיץ
הולך להיות -

בוקר אחד פתחתי חלון
ותיכף הריח לי דק מן הדק
קיץ מסוג שהיה כאן כבר
פעם
אמרתי בא קיץ - קיץ חזק.

איך מוצא חן בעיניך להיות
פרח עושה לו כדור לבנבן?
רוח קלה בו תבוא לעת ערב
תפזר את ראשך הלאה
הלאה אי אן.

היית רוצה להיות גל נשבר
אל חוף ההומה רוחצים
רוחצות?
עושה אותי מלך משוח
במלח
מוכתר בזרים של אצות.

תרצה תהיה סיגריה גנובה
בפי נערים בתשוקה ראשונה
או אז תימצץ תישאף אלי
אפר
יאמרו זה הבהוב - הבהוב
העונה!

זרעי קיץ
נישאים ברוח
מעירים זכרונות
מעוררים ערגונות
זרעי קיץ
באים בנחיריים
ורומזים איזה קיץ
הולך להיות -

אז מהו הקיץ שבא להיות
ממה שהריח לי דק מן הדק
גל אהבה שנוסע אלינו
נשבר על כמיהה למרחק.

זרעי קיץ
נישאים ברוח
מעירים זכרונות
מעוררים ערגונות
זרעי קיץ באים בנחיריים
ורומזים איזה קיץ
הולך להיות.

שיר עם נקי

אהוד מנור / מתי כספי

ערב יום שבת,
שעה חמש עד שש,
וכל אחד כמעט
שוב מתחדש.
בכל שבעה ימים
המקלחות שרות,
המים שוב חמים
בצינורות.

שביל באמצע שביל
בצד,
חפופים אחד אחד.
איזה נקיון וסדר,
איזה יופי של מצעד.

מים וסבון,
חשמל דופק שעון,
ולא עושים חשבון
עם החשבון.
מי בושם לפנים,
וחולצת שבת יפה,
וזוג של לבנים
להחלפה.

שביל באמצע שביל
בצד...

רגע של חלום
לגוף ולנשמה
כולם אומרים שלום
ומה נשמע.

אפילו גוף חורק
הוא מרגיש פתאום טרי,
וכל אחד שורק
שיר עם נקי.

הליכה לקיסריה חנה סנש / דוד זהבי

אלי, אלי,
שלא יגמר לעולם
החול והים
רשרוש של המים
ברק השמים
תפילת האדם.

תפילת הדרך לחן: שלמה גרוניך

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יי
אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם.
וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם.
וְתַגִּיעֵנוּ לְמַחֲזֵז חַפְצֵנוּ
לְחַיִּים וְלִשְׁמִיחָה וְלִשְׁלוֹם
וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב
וְאוֹרֵב וְלִסְטִים
וְחַיּוֹת רָעוֹת בְּדֶרֶךְ
וּמִכָּל מִינֵי פוֹרְעָנוּת
הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת
לְעוֹלָם
וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּכָל
מַעֲשֶׂה יְדֵינוּ,
וְתַתְּנֵנוּ לָחֵן וְלַחֲסֵד
וְלִרְחֻמִּים בְּעֵינֶיךָ
וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵינוּ.
וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ.
כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה
וְתַחֲנוּן אַתָּה:
בְּרוּךְ אַתָּה יי, שׁוֹמֵעַ
תַּפִּלָּה:

ימים לבנים לאה גולדברג / שלמה יידוב

ימים לבנים, ארוכים,
כמו בקיץ קרני החמה.
שלוות בדידות גדולה
על מרחב הנהר.
חלונות פתוחים לרווחה
אל תכלת דממה.
גשרים ישרים וגבוהים
בין אתמול ומחר.

כל כך קל לשאת
שתיקתכם,
ימים לבנים וריקים
הן עיני למדו לחיך
וחדלו משכבר
לזרז על לוח שעון את
מרוץ הדקים.
ישרים וגבוהים הגשרים
בין אתמול ומחר.

לבבי התרגל אל עצמו
ומונה במתינות
דפיקותיו.

ולמתק הקצב הרך
מתפייס,
מוותר ונרגע,
כתינוק מזמר שיר ערשו
טרם סגור את עיניו,
עת האם הלאה פסקה
מזמר ונרדמה

מה נאוו עלי פיוט: מה נאוו עלי ✨ ר' שמעון ב"ר נסים בגדד-ירושלים / מאה 19-20

מֶה נָאוּ עָלַי הָהָרִים רָגְלִי
מִבֶּשֶׁר שְׁלוֹם בְּבִנְיָן עִירָךְ
קוֹל צוֹפִיךָ יִשְׂאוּ קוֹל רִנָּה

הַתְּנַעֲרִי מִתּוֹךְ מִגְנָה
עֵין בְּעֵין תִּרְאֵי שְׂכִינָה
וְשִׁבּוּ בְּנִי לְגִבּוֹלֶךָ

לְשִׁבּוּיִים דְּרוֹר בְּשִׁיר
וּמִזְמוֹר
אֵל בֵּית הַר הַמּוֹר יְהִי
שְׁבִילֶךָ

סִלּוּ סִלּוּ אֶת הַמַּסָּלָה
פָּצְחוּ רִנְנָה וְתִהְלָה
יְבֹא מִבֶּשֶׁר בְּלִשׁוֹנוֹ מֶלֶךְ
קוֹמֵי עוֹרֵי כִּי בָּא אוֹרֶךָ

צֹאֵי מִבְּבֶל קְרִית עוֹבְדֵי בֵּל
כְּנוֹר וְנֶבֶל אֲזִי יְהִי שִׁירָךְ

שׁוֹשׁ יִשְׁיִשׁוּ כָּל אֲבְלֵי צִיּוֹן
לְבָא לַחֲסוֹת בְּצֵל הָעֲלִיּוֹן
בְּנֵה אֲבֵנָה לָךְ נֹה אֲפִרְיוֹן
אֲכִין כֶּסֶף לְדָוִד מֶלֶכְךָ

שְׁאֵי עֵינֶיךָ וִרְאֵי בְּנִיךָ

בָּאוּ אֵלֶיךָ לְאוֹר בְּאוֹרֶךָ

תַּחַת חֹשֶׁךְ אֲשִׁים לָךְ אוֹרָה
אֲזִי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא הַתּוֹרָה
הִנֵּה גָדוֹל הוּא אֵים וְנוֹרָא
בְּיוֹם שִׁמְיָי כְּתֹר לְרֹאשְׁךָ

עַד מָתִי כָּלָה יָפָה וּמַעֲלָה
לָזֶר בְּעוֹלָה כְּדֹל וְהֶלֶךְ

עוֹרֵי עוֹרֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל
אֲחִישׁ אֶשְׁלַח יְנוֹן וְגוֹאֵל
וְגַם אֲקִים לָךְ חוֹמַת אֲרִיאֵל
זָכֹר אֶזְכֹּר חֲסֵד נְעוּרֶךָ

שבת המלכה אריק אינשטין ושלום חנוך

הנה היא קרבה ובאה,
זאת המלכה
הנה היא קרבה ובאה,
זאת המלכה

יום ו' הולך, שבת המלכה
ברוך בואך, שבת המלכה

טוב שבאת שבת המלכה
שבת שבת, שבת המלכה
טוב שבאת שבת המלכה
שבת שבת, שבת המלכה

הנה היא קרבה ובאה,
זאת המלכה
הנה היא קרבה ובאה,
זאת המלכה

הכל לבן, שבת המלכה
הכל מוכן, שבת המלכה

טוב שבאת שבת המלכה

שבת המלכה ח.ג. ביאליק

החמה מראש האילנות
נסתלקה
בואו ונצא לקראת שבת
המלכה
הנה היא יורדת הקדושה
הברוכה
ועמה מלאכים צבא שלום
ומנוחה.
בואי בואי המלכה!
בואי בואי המלכה!
שלום עליכם, מלאכי
השלום.

קיבלנו פני שבת ברננה
ותפילה
הביתה נשובה בלב מלא
גילה
שם ערוך השולחן הנרות
יאירו
כל פינות הבית יזרחו,
יזהירו
שבת
שלום ומברך!
שבת שלום ומברך!
באכם לשלום, מלאכי
השלום.

ערב שבת

שמואל בס' / יואל ולבה

עוד מעט ירד אלינו יום
שבת הטוב.
לכבודו תכין אימנו
מטעמים לרוב.

בואי, בואי הברוכה,
יום שבת, יום מנוחה!
בואי נא, בואי נא, המלכה!

אך נפסיק פה לימודינו,
הביתה נמהר.
נתקדש לשבתנו
בפרחים ובנר.

הללויה

אריק אינשטין ושלום חנוך

אדם חוזר וקציר יומנו
צנוע הוא ודל,
ועל גבו צרות החול
עומסות לו כמגדל.
ולפניו רואה פתאום
את שתי עיניה של ביתו
והוא אז שר, והן איתו
שרות הללויה.

הללויה, וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם ושתי עיניו ביתו
שרים הללויה.

בונה אדם את בניינו
מהבל וקלפים,
יום יום טורח ועמל
יום יום הם נטרפים.
אבל אל מול חורבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אוסף אותם אליו
ושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם אוסף את כל קלפיו
ושר הללויה.

פרושים ימי פני האל
יודע הוא דרכי
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים.
וכשיגיע סוף התוואי
אנעל בשקט את חיי
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה

לכבוד הקיץ / דני סנדרסון

לכבוד הקיץ שהגיע כתבתי שיר.
אמנם אני עוד לא מזיע, אבל איני
מסתיר
את תשוקתי אל העונה ששמה קץ
לקור.
ולכבודה עם עפרון כתבתי שיר
מזמור:

עם בגד ים יצאתי פעם אל חוף ביום
אביב.
שמיכה מבוד, עיתון ביד ושמש מסביב.
מצאתי חול פנוי מכל אדם ובהמה,
ואת עצמי פרקדתי בין ים ליבשה.

גלים על פני המים
ושקט של שמים.
חלום אביב עולה,
ואותי הוא ממלא.

מציל בטל שכב בצל, השגיח על הנוף
ושתי זקנות על כסאות אמרו לו בוקר
טוב.
אדון פועל המתעמל פשט מכנס
שחור,
הוריד חולצה, נתן קפיצה וסלטה
לאחור.

גלים על פני המים...

הגיע זוג שבא לדוג עם אוהל מידי
בנו ביתם אל מול גולן, שני מטר לידי.
ובינתיים אל המים רצו קיטנים,
עשרים וארבע ילדות ושנים עשר
בנים.

גלים על פני המים...

אחרי שעה הכל הפך לנחלת הרוב,
ארטיקים מתלקקים ומטקות על
החוף.
והחלום שבא פתאום נגנז ונעלם,
השאיר אותי למנוחתו עם אלף איש
בים.

גלים על פני המים...

שקט

יונה וולך / יובל מסנר

שלח לי שקט טוב מוגן
שלח לי שקט מענן
שלח לי שקט ממוכן

לשמוע שקט לא מכאן
תשלח לי שקט בקופסא, מארץ
רחוקה.

שלח לי שקט מאורגן
שלח לי שקט מעודכן
שלח לי שקט מפואר
תשלח לי שקט מהכפר
תשלח לי שקט בקופסא, מארץ
רחוקה.

שקט, שקט, שקט, שקט, שקט מופתי
מיום הולדתי עד יום מותי
שקט עד יום מותי.

שלח לי שקט מהודר
שלח לי שקט מאולתר
שלח לי שקט ירחי
תשלח לי שקט בין כוכבים
תשלח לי שקט בקופסא מארץ
רחוקה.

לו יהי

מילים ולחן: נעמי שמר

עוד יש מפרש לבן באופק
מול ענן שחור כבד
כל שנבקש לו יהי.
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

אם המבשר עומד בדלת
תן מילה טובה בפיו
כל שנבקש לו יהי
אם נפשך למות שואלת
מפריחה ומאסיף
כל שנבקש לו יהי

לו יהי, לו יהי...

מה קול ענות אני שומע
קול שופר וקול תופים
כל שנבקש לו יהי
לו תישמע בתוך כל אלה
גם תפילה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי

לו יהי לו יהי.....

בתוך שכונה קטנה מוצלת
בית קט עם גג אדום
כל שנבקש לו יהי.
זה סוף הקיץ סוף הדרך
תן להם לשוב הלום
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי...

ואם פתאום יזרח מאופל
על ראשנו אור כוכב
כל שנבקש לו יהי.
אז תן שלווה ותן גם כוח
לכל אלה שנאהב
כל שנבקש לו יהי.

יהי הכול

ברטולד ברכט/ שלמה גרוניך

יהי הכל שייך לכל
שיוכל להטיב עמו

הילד לאישה האימהית
למען יגדל
העגלה לעגלון הטוב
למען ינהג בה היטב
והאדמה למשקים אותה מים
למען תיתן פרייה בעתו.

לעולם בעקבות השמש מנור/ ר. וייס

יום חמים
יום קסמים
יום תמים
הלכנו עם השמש
בערוב, יום זהוב,
לילה טוב היה לנו ליל אמש

בוקר קם
מול הים
אי משם
נכנס היום בשער
בחלון עץ אלון
ווילון ניצתו באור השחר

כן, כן, כן, כן
לעולם בעקבות השמש
לעולם בעקבות האור
השמש את יומי רושמת
וליבי ציפור

לעולם בעקבות השמש

לעולם בעקבות האור
השמש את יומי רושמת
וליבי, וליבי ציפור

בן אדם,
קום נרדם
לא נדם
הרוח שבתכלת
ראש הרם אור קרב
אור זורם ישר אל סף הדלת

כן, כן, כן,
לעולם בעקבות השמש
לעולם בעקבות האור
השמש את יומי רושמת
וליבי ציפור

לעולם בעקבות השמש
לעולם בעקבות האור
השמש את יומי רושמת
וליבי, וליבי ציפור, ציפור

אל נבקש

תמי לוי / משה נגר

אל נבקש הכל לדעת
אל נסתקרן לגבי המחר
יש לפעמים שסיבה לא נודעת
יש לפעמים שנסתר הדבר

יש דברים נסתרים
לא נבין לא נדע
נעשה גם דברים
שנראים בלי סיבה
לא צריך כל דבר
לחקור ולשאול
לפעמים גם מותר
לא לדעת הכל

אל נבקש סיבה לכל צעד
אל נבקש לדעת כל סוד
יש לפעמים שסיבה לא נודעת
אל נתיאש, אל נפסיק לצעוד

יש דברים נסתרים...

יש בוודאי דברים שעשינו
ישנם כאלה לא מעטים
אם עדיין סיבה לכל זאת לא גילינו
אולי נגלה סיבתם בעתיד

יש דברים נסתרים...

אלוהים נתן לך במתנה

דוד חלפון/איתן מסורי

אלוהים נתן לך במתנה
דבר גדול, דבר נפלא
אלוהים נתן לך במתנה
את החיים על פני האדמה

נתן לך את הלילה והיום
אהבה תקווה וחלום
קיץ, חורף, סתיו, אביב
נשמה טובה להביט סביב

נתן לך שדות ירוקים
פרחים ועצים מלבלים
נהרות, נחלים וימים
שמים, ירח, כוכבים

אלוהים נתן לך במתנה
דבר גדול, דבר נפלא
אלוהים נתן לך במתנה
את החיים על פני האדמה

נתן לך חגים ושבתות
את ישראל ארץ האבות
ידיים וראש להגשים חלומות
נתן לך את כל הנפלאות

נתן לך דברים כל כך יפים
להביא לעולם ילדים
להאזין לשירים, לראות צבעים
הו, מה רבו מעשיך אלוהים

אלוהים, תן לי רק עוד מתנה
מתנה קטנה, אך נפלאה
אלוהים, תן לי רק עוד מתנה
את השלום על פני האדמה

שיר השיירה / עלי מוהר

בלשונות רבות מספור דיברנו
וזה את זה כמעט בכלל שלא הכרנו
ומקומות רבים מאוד עזבנו
ורק מקום אחד רצינו ואהבנו
ומקומות רבים מאוד עזבנו
ואל הארץ, אל הארץ באנו.

ונמשכת שיירה
מן המאה שעברה
רחוקים כבר היוצאים
איכרים וחלוצים
שעמלו עבדו בפרך
בלי לראות את סוף הדרך
ועכשיו עוברים אנחנו

לא שקטנו ולא נחנו
לא ימשיכו בלעדינו
זוהי הרפתקת חיינו.

מגטאות ומחנות הגחנו
אל הביצות ואל הישימון הלכנו
מקצות ערב, מרוסיה ופולניה
הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה.
מקצות ערב, מרוסיה ופולניה
הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה.

ומכל הגלויות
ועם כל הבעיות
עם נוצר וארץ קמה
ושפה אשר נרדמה
שוב התחילה מתעוררת
ומדברת ומדברת
מסביב יהום הסער
רב הקושי והצער
אבל יש על מה לשמוח
יש עוד אמוץ, יש עוד כח.

איך ישראל צומחת מסביבנו
היא חזקה יותר מכל חסרונותינו
וגם הנגב עוד יהיה פורח
ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח.
וגם הנגב עוד יהיה פורח
ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח.

ומכל הגלויות
ועם כל הבעיות
מסביב יהום הסער
רב הקושי והצער
אבל יש על מה לשמח
יש עוד אומץ, יש עוד כח.
ונמשכת שירה
מן המאה שעברה
רחוקים כבר היוצאים
אכרים וחלוצים
שעמלו עבדו בפרך
בלי לראות את סוף הדרך
ועכשיו עוברים אנחנו
לא שקטנו ולא נחנו
לא ימשיכו בלעדינו
זוהי הרפתקת חיינו.

שיר ליל שבת

י.עמיחי / משה וילנסקי

התבואי אלי הלילה
כבסים כבר יבשו בחצר
מלחמה שאף פעם לא די לה
היא עכשיו במקום אחר

וכבישים שבים בלי הרף
לבדם כסוס בלי רוכבו
והבית נסגר בערב
על הטוב והרע שבו

וידענו היטב כי הגבול
הוא קרוב ואסור לנו שם
אבי התפלל ויכולו
הארץ וכל צבאם
צבא וארץ האפילו
עוד מעט יכבה האור
המצווה בה שמים התחילו
שוב השניים צריכים לגמור

אני ואתה
אריק אינשטיין / מיקי גבריאלוב

אני ואתה נשנה את העולם,
אני ואתה אז יבואו כבר כולם,
אמרו את זה קודם לפני,
לא משנה - אני ואתה נשנה את
העולם.

אני ואתה ננסה מהתחלה,
יהיה לנו רע, אין דבר זה לא נורא,
אמרו את זה קודם לפני,
זה לא משנה - אני ואתה נשנה את
העולם.

אני ואתה נשנה את העולם,
אני ואתה אז יבואו כבר כולם,
אמרו את זה קודם לפני,
לא משנה - אני ואתה נשנה את
העולם.

אם / י. רוטבליט / שמוליק קראוס

עד מתי תאכל החרב
אלוהי המלחמות
עד מתי נשגה בחלומות
בוא נהיה וניתן להיות
בוא נחיה וניתן לחיות.

אם
אם רק תביני
אם רק תאמיני
זה לא בשמיים
הושיטי ידיים
...אם

אברהם היה אבינו
לא היית בן יחיד
זה קורה במשפחה תמיד

מי שפעם לחם יעיד
מלחמה אין בה שום עתיד

אם
אם רק תביני
אם רק תאמיני
הושיטי ידיים
זה לא בשמיים

יש דרך נפתחת
בואי נלך בה יחד
זה לא בשמיים
הושיטי ידיים
...אם

אז יגור זאב עם כבש
ונמר עם גדי ירבע
ועבדאללה אז ישב עם כ"ץ
זה אפשר עם קצת מאמץ
אף אחד לא יחטוף שבץ

אם
אם רק תבינו
אם רק תאמינו
הושיטו ידיים
זה לא בשמיים.
...אם

חופשי ומאושר / ד. ברק / ב. שרעבי

תן את השמים
והשמש החמה
תן לראות אותה מהנשמה
תן לנפש שתבער
תן להיות חופשי ומאושר

שיר לנו שיר
ושלח לנו אור
תן יום בהיר וערב טהור
צחק בנפשי
לבן ומוהר
בוא חופשי ולך מאושר

יש ימים יפים
שהדרכים בהם גדולות
יש דברים טובים גם בלילות
וכל מה שעוד נותר
רק להיות חופשי ומאושר

שיר לנו שיר...

עוד תפילה אחת אנחנו נבקש ממך
עוד תפילה אחת נריע לשמך
זכור אותנו גם מחר

תן להיות חופשי ומאושר
שיר לנו שיר...

הכניסיני תחת כנפך / ביאליק

הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי,
קן-תפלותי הנדחות.

ובעת רחמים, בין-השמשות,
שחי ואגל לך סוד יסורי:
אומרים, יש בעולם נעורים - היכן
נעורי?

ועוד רץ אחד לך אתודה:
נפשי נשקפה בלהבה;
אומרים, אהבה יש בעולם - מה-זאת
אהבה?

הכוכבים רמו אותי,
היה חלום - אך גם הוא עבר;
עתה אין לי כלום בעולם - אין לי דבר.

הכניסיני תחת כנפך, והיי לי אם
ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי, קן-תפלותי
הנדחות.

תלבשי לבן / נעמי שמר

בקיצ הזה תלבשי לבן
תחשבי מחשבות בהירות
אולי תקבלי מכתב אהבה
אולי נעשה בחירות.

אני אבחר בך ואת בי תבחרי
וביחד נהיה לרוב
כי בקיצ הזה תלבשי לבן
ותתפללי לטוב.

בקיצ הזה תלבשי לבן
וככה תצאי לבלות
בקיצ הזה נעשה חתונה
ויהי חלקך עם הכלות.

אני אבחר בך...

נצא מן הדעת בקיצ הזה
ואחר כך נדע שלוה
יקרה לנו נס בקיצ הזה
אם רק תלבשי לבן.

אני אבחר בך...

על אהבתך אשתה גביעי יהודה הלוי

על אהבתך אשתה גביעי
שלום לך שלום יום השביעי

ששת ימי מעשה לך כעבדים
אם אעבד בהם אשבע נדודים
כלם בעיני הם ימים אחדים
מאהבתי בך יום שעשועי

אצא ביום ראשון לעשות מלאכה
לערוך ליום שבת המערכה
כי האלהים שם שם הברכה
אתה לבד חלקי מכל יגיעי

מאור ליום קדשי מאור קדושי
שמש וכוכבים קנאו לשמשי
מה לי ליום שני או לשלישי
יסתיר מאורותיו יום הרביעי

אשמע מבשר טוב מיום חמישי
כי מחרת יהיה נפש לנפשי
בקר לעבדותי ערב לחפשי
קרוא אלי שלחן מלכי ורועי

אמצא ביום ששי נפשי שמחה
כי קרבה אלי עת המנוחה
אם נע ונד אלך למצא רוחה
ערב ואשכח כל נודי ונועי

מה נעמה לי עת בין השמשות
לראות פני שבת פנים חדשות
באו בתפוחים הרבו אשיות
זה יום מנוחי זה דודי ורעי

דרור יקרא / דונש בן לברט

דרור יקרא לבן עם בת
וינצרכם כמו בבת
נעים שמכם ולא גשבת
שבו נוחו ביום שבת

דרש נוי ואולמי
ואות ישע עשה עמי
נטע שורק בתוך כרמי
שעה שועת בני עמי

דרך פורה בתוך בצרה
וגם בכל אשר גברה
נתץ צרי באף עברה
שמע קולי ביום אקרא

אלהים תן במדבר הר
הדס שטה ברוש תדהר
ולמזהיר ולנזהר
שלומים תן כמי נהר

הדוך קמי אל קנא
במוג לבב ובמגנה
ונרחיב פה ונמלאנה
לשוננו לך רנה

דעה חכמה לנפשך
והיא כתר לראשך
נצר מצות קדשך
שמר שבת קדשך

אני מאמין / שאול טשרניחובסקי

שחקי שחקי על החלומות,
זו אני החולם שח.
שחקי כי באדם אאמין,
כי עודני מאמין בך.

כי עוד נפשי דרור שואפת,
לא מכרתיה לעגל פז,
כי עוד אאמין באדם,
גם ברוחו, רוח עז.

רוחו ישליך כבלי-הבל,
ירוממו במתי-על:
לא ברעב ימות עובד,
דרור לנפש, פת-לדל.

שחקי כי גם ברעות אאמין,
אאמין, כי עוד אמצא לב,
לב תקוותי גם תקוותיו,
יחוש אושר, יבין כאב.

אאמינה גם בעתיד,
אף אם ירחק זה היום,
אך בוא גבוא - ישאו שלום,
אז וברכה לאום מלאום.

חוגו את חגי אבותכם והוסיפו עליהם קצת משלכם, לפי כחכם, לפי טעמכם ולפי מסיבותכם. העיקר שתעשו את הכל באמונה ומתוך הרגשה חיה וצורך נפשי, ואל תתחכמו הרבה"

ח.י. ביאליק, 1930

קהילת בית תפילה ישראלי

יצירה, רוח ותרבות יהודית בתל אביב

למה "בית תפילה ישראלי"?

אחת המטרות שלנו היא לא רק לקרב את עצמנו לתפילה אלא לקרב את התפילה אלינו, למקום בו הזהות היהודית והזהות הישראלית שלנו נפגשות.

לאיזה זרם ביהדות אנחנו משתייכים?

אנו מכבדים ומוקירים את כל הניסיונות הכנים של כל הזרמים ביהדות בארץ ומאמינים בפלורליזם ביהדות. עם זאת, אין אנו מרגישים צורך להשתייך ולהגדיר את עצמנו דרך זרם מסוים.

האם ההשתתפות כרוכה בתשלום?

לא. הכניסה חופשית. משתתפים קבועים, לאחר תקופת היכרות מוזמנים לשלם דמי חברות שנתיים לפי יכולתם.

מה עוד?

מועדי תפילות בחגים, טקסי בר/בת מצווה, קבוצות לימוד ופעילות חברתית מעודכנים באתר הבית של הקהילה. הירשמו לקבלת מידע שוטף ועדכני.

www.btfila.org

ברוח דבריו של ביאליק, אנו מזמינים אתכם להיות שותפים פעילים ביצירת יהדות ישראלית מתחדשת בעיר העברית הראשונה, תל אביב.

מי אנחנו?

ישראלים בעלי רקע שונה ומגוון, שמרגישים צורך לבנות קהילה בתל אביב סביב טקסי תפילה יהודים פלורליסטים, שידברו אל ליבנו בתוכן ובצורה.

מה אנחנו עושים?

אנשי הקהילה חוגגים ביחד שבתות, חגים וטקסי חיים. מקיימים לימוד קהילתי ופעילים בעשייה חברתית. בית תפילה ישראלי הוא בית לישראלים בעלי רקע חילוני ומסורתי, המעוניינים לעצב לעצמם חיי קהילה בעלי משמעות.

למי זה מיועד?

לכל אחד. צעירים, משפחות, ילדים, מבוגרים... כל המעוניין להביא לידי ביטוי את הזהות היהודית-ישראלית שלו מסגרת חוויתית, יצירתית ומכילה.

בית תפילה ישראלי בלב ת"א (ע.ר. 580454403) רח' המלך ג'ורג' 38, ת"א 63287, טל/פקס: 077-3003655 www.btfila.org

הפעילות של בית תפילה ישראלי מתקיימת בתמיכת קרן ג'וליוס סטולמן, הפדרציה היהודית של סן - פרנסיסקו, וכן הודות לסיועם של קרן ברי ראסל, הקרן החדשה לישראל, קרן מורשה וקרן לין וצ'רלס שוסטרמן.

בית תפילה ישראלי

www.btfila.org

על מנת שנוכל להמשיך להשתמש בסידור זה, אנו מבקשים
להחזיר אותו למקום בתום התפילה. תודה.

נְשֵׁבֶת נְשָׁלוֹם

קבלת שבת

קהילת שמשית

שירה: אָנָּא בְּכַח

אָנָּא בְּכַח, גְּדֹלַת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה
קָבַל רֶנֶת עֶסֶק, שְׁגָבְנוּ, טַהֲרֵנוּ, נוֹרָא.
נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחֲדָךְ כְּבַבְתָּ שְׁמֵרָם.
בְּרַכָּם, טַהֲרָם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תַּמִּיד גָּמְלָם.
חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ נָהַל עֲדָתְךָ.
יַחֲדֵי גָאָה, לַעֲסֹךְ פָּנֶה, זֹכְרֵי קִדְשָׁתְךָ.
שׁוֹעֲתֵנוּ קָבַל וְשִׁמְעֵ צַעֲקֹתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת.

מיוחס לנחוניא בן הקנה (בן המאה ה-2)
לחן: עובדיה חממה

תהילים ק"נ

אנא בכח הוא פיוט המיוחס לנחוניא בן הקנה בן המאה ה-2,
אולם מוצאו, כנראה, בחוגי המיסטיקנים של ימי הביניים.
הפיוט מורכב משבע שורות, שכל אחת מהן מכילה שש מילים.
לפי המסורת הקבלית, מרכיבים ראשי התיבות של מילים אלו
את אחד משמות ה' בן 42 אותיות.

שירה: אִקְרָא שַׁבָּת

לִכְּה דוּדִי לַקְרָאת כָּלָה
פָּנִי שַׁבָּת נִקְבְּלָה...
וְאַבָּא מַסְלִסֵּל קוּלוּ בְּשִׁירֵי שַׁבָּת:
"דְּרוּר יִקְרָא לְבָן עִם בֵּית"
וּמָפָה צְחוּרָה נִפְרָשֶׁת
וְדוֹלְקִים גְּרוֹת
וְכַהֲד מִן הָעֶבֶר הַמַּגִּיעוֹת חוֹזְרוֹת
וְכֵלָא פִּתְאוּם הַבֵּית בְּאוֹתָן זְמִירוֹת
לִכְּה דוּדִי לַקְרָאת כָּלָה
שַׁבָּת מַלְכָּה הִנֵּה עוֹלָה
עַל הַשּׁוֹלְחָן חֲלָה, וְעוֹלָה תְּפִילָּה
שָׂרִים כָּל בְּנֵי הַבֵּית בְּמַקְהֵלָה גְּדוֹלָה
לוֹחֲשׁוֹת שְׁפָתֵי שֶׁל אֲבָא
וְעֵינֵי אוֹרוֹת
וְכַהֲד מִן הָעֶבֶר הַמַּגִּיעוֹת חוֹזְרוֹת
וְכֵלָא פִּתְאוּם הַבֵּית בְּאוֹתָן זְמִירוֹת.

מילים: אבי קורן
לחן: נדב מדינה ואבנר צדוק

תהילים צ"ח ה'-ט'

תהילים כ"ג

הַלְלוּיָהּ:
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ צִזּוּ.
הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ בְּכֹרֶב גְּדִלוֹ.
הַלְלוּהוּ בְּתַחֲזֵק שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֹבֵל וְכִנּוֹר.
הַלְלוּהוּ בְּתֹרֶף וּכְחֹל, הַלְלוּהוּ בְּסוּסִים וְאַגְבּ.
הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׂסוּעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּמָה.
כָּל הַנְּשָׁמָה תִּתְהַלֵּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ.

זְמִירוֹ לַה' בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זְמִירָה.
בְּתַחֲצֹחוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַסֹּלֶךְ ה'.
יִרְצֵם הָיִם וּמִלֵּאוֹ, תִּבְּל וְיוֹשְׁבֵי כָה.
וְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָר, יַחַד הָרִים יִרְנְנוּ.
לִפְנֵי ה' כִּי כָא לְשֹׁפֵט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תִּבְּל בְּצִדִּיק
וְצַדִּיקִים בְּמִישְׁפָּרִים.

מִזְמוֹר לְדָוִד: ה' רָצִי, לֹא אֶחָסֶר.
בְּנוֹאוֹת דָּשָׂא יִרְבִּיצֵנִי, עַל כִּי מִנְחֹת יִנְהַלֵּנִי.
וּפָשִׁי יִשׁוּבֵב, וְיַחֲוִי בְּסִמְעָלִי אֲדָק, לְמִצֵּן שְׁכֹמוֹ.
גַּם כִּי אֶלֶךְ בְּגִיט צִלְמוֹת, לֹא אֵירָא רָע כִּי אֶתֵּה אֶפְדִּי.
שִׁבְכָר וּמִשְׁאַחַתְךָ הִסָּה וַיַּחֲמִנֵנִי.
תַּחֲרוֹר לִפְנֵי שְׁלֹחַן נֶגֶד צָרִי.
דִּשְׁנָנִי בְּשִׁסּוֹן רֹאשִׁי כּוֹסֵי חַיִּה.
אֲרֵ טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי.
וְשִׁבְתִּי בְּכִית ה' לְאֶרֶץ יְמִים.

לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה

שְׁמֹר וְזָכוֹר בְּדַבָּר אֶחָד הַשְׁמִיעֵנוּ אֵל הַמִּיחָד
ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְתִהְיֶה

לְקִרְאָת שַׁבָּת לָכֵן וְנִלְכֶּה כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה
מֵרֵאשׁ מִקֶּדֶם נְסוּכָה סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשָׁבָה תַּחֲלָה

מִקֶּדֶשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה קוֹמִי צִאִי מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה
רַב לָךְ שַׁבָּת בַּעֲמֶק הַבְּכָא וְהוּא יַחְמוֹל עֲלֶיךָ חֲמֵלָה

הַתְּנַעֲרִי מַעֲפָר קוֹמִי לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֶרֶתךָ עִמִּי
עַל יָד בֶּן יִשִּׁי בֵּית הַלְחָמִי קָרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גִּאֲלָה

הַתְּעוֹרְרִי הַתְּעוֹרְרִי כִּי בָּא אוֹרֶךְ קוֹמִי אוֹרִי
עוֹרִי עוֹרִי שִׁיר דְּבָרִי כְּבוֹד ה' עֲלֶיךָ נִגְלָה

לֹא תִבְשִׁי וְלֹא תִכְלָמִי מִה תִּשְׁתַּחֲוִי וּמִה תִּהְיֶה
בְּךָ יִחְסוּ עֵינֵי עַמִּי וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּה

וְהָיוּ לְמִשְׁפָּה שְׂסִיךְ וְרַחֲקוּ כָּל מִבְלַעִיךְ
יִשִּׁשׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ כְּמִשּׁוֹשׁ חֲתָן עַל כְּלָה

יָמִין וְשִׁמְאֵל תִּפְרָצִי וְאֵת ה' תַּעֲרִיצִי
עַל יָד אִישׁ בֶּן פְּרָצִי וְנִשְׁמַחָה וְנִגִּילָה

בֹּאִי בְּשָׁלוֹם עֲטוּרַת בַּעֲלָה גַם בְּשִׁמְחָה בְּרִנָּה וּבִצְהֻלָּה
תּוֹךְ אֲמוּנִי עִם סִגְלָה בּוֹאִי כְלָה בּוֹאִי כְלָה
בּוֹאִי כְלָה שַׁבָּת מְלֻכָּתָא

מחבר: ר' שלמה הלוי אלקבץ, צפת מאה 16

פיוט זה, אותו חיבר באמצע המאה ה-16 ר' שלמה אלקבץ, מחוג מקובלי צפת, נקלט במהירות בסיידור התפילה של כל קהילות ישראל.
שמו של המחבר (שלמה הלוי) רשום באקרוסטיכון.
הפיוט הפך להיות הפיוט המרכזי בקבלת השבת ומלווה את רגעי המעבר שבין ימי החולין המסתלקים לבין השבת היורדת.
לפיוט עשרות לחנים שונים.

"שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לִקְדָּשׁוֹ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ.
שָׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְשִׁשִּׁיתָ כָּל מְלָאכָתְךָ
וְיוֹם הַשַּׁבָּת לֵה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה
אוֹתָהּ וּבִנָּה וְכֶתֶךְ וְצִבְדָּה וְאֶסְתָּה וְשׁוֹרֶה וְחִמְרָה וְכָל
בְּהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ לִמְצֹא יָנוּחַ צִבְדָּה וְאֶסְתָּה
כְּמוֹרָה וְזִכְרָתָה כִּי צִבְדָּה הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וַיֹּצֵאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֶרֶעַ נְסִיחָה.
עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת."

דברים ה' י"ב-ט"ו

שירה: שיר למעלות

שִׁיר לְמַעֲלוֹת: אֲשָׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי.
עֲזָרִי מִעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאֶרֶץ.
אֶל יִתְּן לְמוֹט רִגְלֶךָ אֶל יָנוּם שְׁמֶרְךָ.
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.
ה' שְׁמֶרְךָ ה' צִלָּה עַל יָד יְמִינֶךָ.
יִוָּמֶם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּכֶה וְיָרֵחַ בְּלִילָה.
ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁךָ.
ה' יִשְׁמֹר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

תהילים קכ"א א'-ח'

ברכת הבנים והבנות:

"יְבָרְכֶה ה', וְיַשְׁמְרֶה:
יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, וְיַחְוֶה:
יִשְׂאֵה ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, וְיִשָּׁם לְךָ שָׁלוֹם"

במדבר ו' כ"ד - כ"ו

מדליקים נרות ומברכים:

"בְּרַחֵם אֱתָהּ ה' אֱלֹהֵינוּ סֶלָה הַעֲלֵם
אֶשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוּוֵנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת"

שַׁבָּת וְחֹל

לְהַדְלִיק נֵרוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
זוֹהִי שַׁבָּת.
לְהַדְלִיק נֵרוֹת שַׁבָּת
זוֹהִי קְפִיצַת נֶפֶשׁ הַרְת נְצוּחוֹת
לֵים נְהַדֵּר, שְׁיֵשׁ כֶּה מִסְתוּרִין
שֶׁל אֵשׁ-הַשְּׂקִיָּה.
בְּהַדְלִיקֵי הַנֵּרוֹת יִהְיֶה
מְדִיר לְנֵהר דִּי-נֹהַר,
בְּאַשְׁדוֹת בְּרָקוֹת שׁוֹקֵץ לְבִי...

זלדה

וְתַבְנֹר לָנוּ נֵר שֶׁל שַׁבָּת
עַל כִּי בְּשׁוּרַת מְנוּחָה
הִבָּאתָ לָנוּ.
עַל כִּי לֹבֵן אוֹרָךְ
הִבִּיאָתָ אֶת הָאוֹר לְמִצְוֵינוּ,
זוֹר, סוֹהֵר וְשֶׁלֶן.
תְּלַוֵנוּ שֶׁלִּהְבֵּתָךְ קוֹדֵשׁ, בְּיָמֵי הָעֶסֶל הַקָּשִׁים,
בְּשִׁדְּה, בְּמִטָּע וּבְנִיר,
עַד כִּי תִשׁוּב לְדִלּוֹק אִיכּוֹנוּ
בְּשַׁבָּת הַבָּאָה.

ברכה קיבוצית

שירה: *למדני את השיר הפשוט*

לְמַדְנִי אֶת הַשִּׁיר הַפָּשׁוּט שֶׁל הַלֶּחֶם
וּפְרוֹס לִי חֶלֶק מִשְׁלוֹמָךְ.
קַחְנִי עִם אָבִיךָ הַיּוֹמִיּוֹם עַל הַשֶּׁכֶם
כְּשֶׁתִּרְאֵנִי לַפְּנִיךְ.

אֲנִי שֶׁהִנַּחְתִּי לְרַגְשׁ יַחַד לְרַחֵם,
בְּכָר יוֹדַעַת כִּי
הַתַּפְתָּלָה דִּרְכִּי
וּמְגוּבָה רַב רֹאשִׁי עֶכְשִׁיו
נִרְפָּן -

בְּכָר יוֹדַעַת כִּי
הַתַּפְתָּלָה דִּרְכִּי
וּבָאָה עַד כָּאן.

לְמַדְנִי אֶת הַשִּׁיר הַפָּשׁוּט שֶׁל הַלֶּחֶם
וּפְרוֹס לִי חֶלֶק מִשְׁלוֹמָךְ.
קַחְנִי עִם אָבִיךָ הַיּוֹמִיּוֹם עַל הַשֶּׁכֶם
כְּשֶׁתִּרְאֵנִי לַפְּנִיךְ.

חַיִּי וְחַיֶּיךָ אוֹרוֹת וְצִלִּים
מְכִילִים
בְּעֵינֵי שַׁבָּת,
בְּעֵינֵי חוּלִין.
לוֹ מִחֵר שְׁלֶךְ יִגַּשׁ אֶל אֶתְמוּלִי
בְּעֵינֵי שַׁבָּת,
בְּעֵינֵי חוּלִין,
שְׁלֶךְ וְשָׁלִי.

מילים: רחל שפירא
לחן: רמי בר דוד

שירה: האורח

אם בשער יש אורח
שנחת מעבר ים
מה נציע לאורח
בבואו משם?

טנא ירוק, פרח לבן
יין אדום, פת במלח
זה מה שיש
שב איתנו כאן.

שב איתנו, זה הבית
תריס פתוח למדבר
שב איתנו כבן בית
לא כהלך זר.

טנא ירוק, פרח לבן
יין אדום, פת במלח
זה מה שיש
שב איתנו כאן.

והלל הזה הפתי
שאף פעם לא יחכים
שוב נדלק ושוב הריע
אל הסרחקים.

טנא ירוק, פרח לבן
יין אדום, פת במלח
זה מה שיש
שב איתנו כאן.

האורחים הולכים הביתה
תריס פתוח שוב נסגר
השולחן נעול וריק
זה מה שנשאר.

מילים ולחן: נעמי שמר

שירה: היום יום שישי

היום יום שישי
היום כולם עובדים
היום יום שישי
היום כולם עובדים

מחר שבת
מחר שבת
מחר שבת
שבת מנוחה

היום גדליק גרות
היום גדליק גרות

מחר שבת
מחר שבת
שבת מנוחה

מילים ולחן: עממי

שירה: שבת שאון

את האבק מכל פינה נסיר לכבוד שבת.
על הקיר תמונה יפה נתלה לכבוד שבת.
לבבך שמלה נקיה נלביש לכבוד שבת
שבת שלום שבת שלום
מנוחה ושמחה היום.

מיטה לבנה לבבך נציע לכבוד שבת
גר קטן במנוחה נכין לכבוד שבת,
שיר מנוחה ושמחה נשיר לכבוד שבת.
שבת שלום שבת שלום
מנוחה ושמחה היום.

מילים: מינה חפץ
לחן: יצחק אדל

שירה: זרק שבת

עוד מעט ירד אלינו
יום שבת הטוב.
לכבודו תכין אמנו
מטעמים לרב.
אך נפסיק פה לימודינו,
הביתה נמהר.
נתקדש לשבתנו
בפרחים ובנר.

בואי, בואי הברוכה,
יום שבת, יום מנוחה!
בואי נא, בואי נא, המלכה!

מילים: שמואל בס
לחן: יואל ולבה

שירה: שבת מלאכה

החמה מראש האילנות נסתלקה -
 באו ונצא לקראת שבת המלכה.
 הנה היא יורדת הקדושה, הברוכה,
 ועמה מלאכים צבא שלום ומנוחה.
 באי, באי, המלכה!
 באי, באי, המלכה!
 שלום עליכם, מלאכי השלום!

קבלנו פני שבת ברננה ותפלה,
 הביתה נשובה, בלב מלא גילה.
 שם ערוך השלחן, הנרות יאירו,
 כל פנות הבית יזרחו, יזהירו.
 שבת שלום ומברך!
 שבת שלום ומברך!
 באכם לשלום, מלאכי השלום!

שבי זכה עמנו ובדיוך נא אורי
 לילה יום, אחר תעבירי.
 ואנחנו נכבדך בבגדי חמודות,
 בזמירות ותפלות ובשלוש סעדות.
 ובמנוחה שלמה,
 ובמנוחה נעמה -
 ברכנו לשלום, מלאכי השלום!

החמה מראש האילנות נסתלקה -
 באו ונלוה את שבת המלכה.
 צאתך לשלום, הקדושה, הזכה -
 דעי, ששת ימים אל שובך נחכה...
 כן לשבת הבאה!
 כן לשבת הבאה!
 צאתכם לשלום, מלאכי השלום!

מילים: ח.נ. ביאליק
 לחן: יחזקאל בראון

ובקשור את האלהים, אל נא תהא חוזק כמופלא.
 רק התבונן סביבך - הנה ישתעשע עם ילדיו.
 לסרחים הכס - הנה יתהלך בצעו,
 ורועותיו נשלחות לברקים ונפלות בגשם.
 ראה, הנה הוא כמחיר בפרחים וידיו נעות
 בצמרות.

ג'זראן חליל ג'זראן

שירה: אדון עולם

אדון עולם אשר מלך, בטרם כל יציר נברא
 לעת נעשה בחפצו כל, אדי מלך שמו נקרא.
 ואחרי ככלות הכל, לבדו ימלך נורא.
 והוא ה' והוא הוה, והוא י' וה' בתפארה.
 והוא אחד ואין שני, להמשילו ולהחבירה.
 בלי ראשית בלי תכלית, ולו העד והמשרה.
 בלי ערך בלי דמיון, בלי שני ותמורה.
 בלי חבור בלי פרוד, גדול כח וגבורה.
 והוא אלי וחי גואלי, וצור חבלי ביום צרה.
 והוא נסי ומנסי, מנת כוסי ביום אקרה.
 והוא רופא והוא מרפא, והוא צופה והוא עזרה.
 בידו אפקיד רוחי, בעת אישן ואעירה.
 ועם רוחי גייתי, אדוני לי ולא אירא.
 במקדשו תגל נפשי, משיחתי ישלח מהרה
 ואז נשיר בבית קדשי, אמן אמן שם הנורא.

פיוט המיוחס לרבי שלמה אבן גבירול
 (1021-1058 בספרד)

שירה: שלום עליכם

שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון
מסלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
בואכם לשלום מלאכי השלום מלאכי עליון
מסלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
ברכנוי לשלום מלאכי השלום מלאכי עליון
מסלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
צאתכם לשלום מלאכי השלום מלאכי עליון
מסלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

מקור הפיוט אינו ידוע.

הוא מבוסס על דברי חז"ל במסכת שבת בתלמוד הבבלי,
לפיהם "שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת
מבית הכנסת לביתו".

רבי נחמן מברסלב היה אומר:

דע לך כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד
לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי
כל עשב ועשב יש לו שירה, ומשירת העשבים
נעשה ניגונו של רועה. הוא היה אומר:
הלואי והייתי זוכה לשמוע את כל השירות
והתשבחות של העשבים, איך כל עשב ועשב
אומר שירה לשם יתברך, בלי תהייה וכלי שום
מחשבות זרות ואינם מצפים לשום גמול.
כמה יפה ונאה כששומעים את השירה שלהם,
סטוב מאוד ביניהם לעבוד את האלוהים ביראה.

שירה: שירת העשבים

דע לך שכל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד משלו.
דע לך שכל עשב ועשב יש לו שירה מיוחדת משלו.
ומשירת העשבים נעשה ניגון של רועה.
כמה יפה, כמה יפה ונאה כששומעים השירה שלהם.
טוב מאוד להתפלל ביניהם וביראה לעבוד את ה'.
ומשירת העשבים מתעורר הלב ומשתוקק.
וכשהלב מן השירה מתעורר ומשתוקק אל ארץ ישראל
אור גדול אדי נמשך ועולה מקדושתה של הארץ עליו.
ומשירת העשבים נעשה ניגון של הלב.

מילים (ע"פ רבי נחמן מברסלב) ולחן: נעמי שמר

שירה: קי האיש

מי האיש החפץ חיים,
אוהב ימים לראות טוב.
נצור לשונך מרע
ושפתיך מדבר מרמה
סור מרע, ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו.

מילים: תהלים ל"ד י"ג-ט"ו
לחן: ברוך חייט

אני אומר באמונה שלמה
שהתפילות קדמו לאלוהים.
התפילות יצרו את האלוהים,
האלוהים יצר את האדם
והאדם יוצר תפילות
שיוצרות את אלוהים שיוצרו את האדם...

מתוך פתוח סגור פתוח, 'הודה עמי'

מנוחה

כי היום הולך וחולף, ואין לאדם לישב הדעת איזו שעה ביום.
אל כן צריך להתגבר ולתקן לו פנאי לישב עצמו היטב
אל כל מצעיו אשר הוא עושה בעולם - אם כך ראוי לו
לבלות ימיו במצעים אלו.

ר' נחמן מברסלב

שירה: צור משלו אכלנו

צור משלו אכלנו
ברכי אמוני
שבצענו והותרנו
כדבר אדוני

הזן את עולמנו
רוענו אבינו
אכלנו את לחמו
יינו שתינו.

על כן נודה לשמו
ונהללו בפיו
אמרנו וענינו
אין קדוש כאדוני.

בשיר וקול תודה
נברך לאלוהינו
על ארץ חמדה טובה
שהנחיל לאבותינו.

מזון וצידה
השביע לנפשנו
חסדו גבר עלינו
ואמת אדוני.

פיוט קדום שמחברו אינו ידוע.
נוהגים לשיר אותו לפני ברכת המזון בסעודות השבת.
שלושת בתיו הראשונים של הפיוט מכוונים כנגד שלוש
הברכות הראשונות של ברכת המזון.

שירה: בואי כלה

עטרך נא אל שדי את נפשי בטלית
וזמר בקול - בואי כלה
הו אשתי היפה הדליקי הנרות
ולקידוש הכיני החלה

הלילה כבר ברח על נרות שבתו
ולבנה לקידוש מוטלת
היום אני רוצה בשובי הביתה
לנשק המזוזה בדלת

עטרך נא ריבוני גופנו בטלית
נזמר נא בקול - בואי כלה
נשינו היפות תדלקנה הנרות
ואנו נקדש על החלה.
עטרך נא אל שדי ..

כי שבצה הם ימים ימות השבוע
ושבצה יש קנים למנוחה
ומי אשר הדליק המנוחה בנפש
הוא יצק השמן לאורה

עטרך נא ריבוני...

התזכור איך שבנו בספינות לועזים
אנחנו העולים בשמך
עת יהודים יבואו לארץ ישראל
מה תרב במעונם השמחה

האתה שכחת? וידך הן פרשה
מפרשים לספינה העולה
אנו ראויים לשבת ראשונה
במשתה שבתך הגדולה.

עטרך נא ריבוני...

מילים: אברהם שלונסקי
לחן: יאיר רוזנבלום

שבת עולה אל מעוני זוהרת
שוטפת את יומי באור זהב גדול
ושוב חוזר אליי אותו הערב
אחרי ששה ימים פשוטים של חול.

ונישאים צלילי חליל ברוח
ומיילים פתאום גדולות יותר
והלכן מכל חלון זרוח
והג על העולם והג בלב.

שבת פורשת יד רכה, אוהבת
ובצעיף לכן אוספת חול אפור
ושוב ראשה עטוף הילת שלהבת
ושוב כורע יום בפני ערב.

ונישאים צלילי חליל ברוח
ומיילים פתאום גדולות יותר
והלכן מכל חלון זרוח
והג על העולם והג בלב.

שבת עולה אל מעוני זוהרת
מלכה נושקת את יומי באור ושחוק
ושוב אני נושא עיני הערב
לראות אותה נוצצת מרחוק.

ונישאים צלילי חליל ברוח
ומיילים פתאום גדולות יותר
והלכן מכל חלון זרוח
והג על העולם והג בלב.

מילים ולחן: עידית חכמוביץ

חמדה

שם ידעתי חמדה שלא היתה כמוה,
והזמן ההוא היה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות היו מתצמחים לגבה.

והאור הלך מסביב שוטף כנהר לנבא,
וגלגל הציון את גלגל החמה חסד.
אז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.

הזהירו ראשי השיתחים והאור לא ידע שובע,
נמר בגלי הנהר וככל אדוותיו נצת,
אף ראשי הנהר בציוןו כתפוח זהב לכלע.

שושני נהר צהבות פצרו את פיהן לכלע
את אדוות הנהר בחפזן וגבול הצשב השט,
ואותו היום היה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות מתצמחים בתשווקה לגבה
ואז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.

מילים: דליה רביקוביץ

שיר המצלות:

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים.
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה.
אז יאמרו בגוים - הגדיל ה' לעשות עם אלה.
הגדיל ה' לעשות עמנו - היינו שמחים.
שובה ה' את שביתנו באפיקים בגב.
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו.
הלון ילך ובכה נשא משך הזרע.
בא יבא ברנה נשא אלמותיו.

תהלים קכ"א-ו'

יְדִיד נָפֶשׁ אָב הַרְחֵמֵן
מְשׁוֹרַע עֲבָדָךְ אֶל רְצוֹנְךָ.
יְרוּץ עֲבָדָךְ כְּמוֹ אֵיל.
יִשְׁתַּחֲוֶה אֶל מוֹל הַדָּרָךְ.
יַעֲרֹב לוֹ יְדִידוּתֶיךָ
מִנוּפֹת צוּר וְכָל טַעַם.

הַדּוֹר נָאָה זִיו הָעוֹלָם.
נִפְשֵׁי חוֹלֵת אֶהְבֶּתְךָ.
אֵנָּה אֵל גַּא רָפָא גַא לָהּ.
בְּהִרְאוֹת לָהּ נוֹעַם זִיוְךָ.
אֵד תִּתְחַזֵּק וְתִתְרַפָּא.
וְהִיְתָה לָהּ שִׂמְחַת עוֹלָם.

וְתִיךְ יִהְיוּ גַא רַחֲמֶיךָ.
וְחוּסָה גַא עַל בֶּן אֶהְיֶיךָ.
כִּי זֶה כְּמָה נִכְסָף נִכְסֵּפֶיךָ
לְרִאוֹת בְּתִפְאַרֶת עֲזָךְ.
אֵלֶּה חֲמֻדָּה לְבִי.
וְחוּסָה גַא וְאֵל תִּתְעַלֵּם.

הַגִּלָּה גַא וּפְרוֹס חֲבִיבִי
עָלִי אֶת סִכֵּת שְׁלוֹמְךָ.
תֵּאִיר אֶרֶץ מִכְבוֹדְךָ.
גִּילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ.
מִהֵר אֶהוֹב כִּי בָּא מוֹעֵד
וְחֲנֻנִי כִימִי עוֹלָם.

מחבר: ר' אלעזר אזכרי, מאה 16
(מקובל, דרשן ומשורר יהודי יליד צפת)
לחן: אהוד צוויג ושרה צוויג קרבאל

דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בֵּית. וַיִּנְצָרְכֶם כְּמוֹ בֵּית.
נָעִים שְׂמִיכֶם וְלֹא יִשְׁבֵּת. שָׁבוּ נִחוּי בְּיוֹם שְׁבֵת.

דְּרוֹשׁ גּוֹי וְאוֹלָמִי. וְאוֹת יִשַׁע עֲשֵׂה עִמִּי.
נָטַע שׁוֹרֵק בְּתוֹךְ כְּרָמִי. שָׁעָה שׁוֹעֵת בְּנֵי עִמִּי.
דְּרוֹךְ פִּוְרָה בְּתוֹךְ בְּצָרָה. וְגַם אָדוֹם אֲשֶׁר גִּבְרָה.
נִתְוָץ צָרִי בְּאֶרֶץ וְעִבְרָה. שָׁמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא.
אֱלֹהִים תָּן בְּמִדְבַּר הָרִ. הִדָּס שְׁטָה בְּרֹאשׁ תִּדְהָר.
וְלִמְזָהִיר וְלִנְזָהִר. שְׁלוֹמִים תָּן כְּמִי נְהָר.
הַדּוֹךְ קְמִי חִי אֵל קִנְיָ. בְּמוֹג לִכְבֹּב וּבִמְגִינָה.
וְנִרְחִיב פֶּה וְנִמְלֵאנָה. לְשׁוֹנִנוּ לֶךְ רִנָּה.
דַּעַה חֲכָמָה לְנִפְשֶׁךָ. וְהִיא כֶּתֶר לְרֹאשְׁךָ.
נִצּוֹר מִצּוֹת אֱלֹהֶיךָ. שְׁמוֹר שְׁבֵת קִדְשֶׁךָ.

מחבר: דונש בן לִכְרֵט הלוי
לחן: מרטין מוסקוביץ

דונש בן לִכְרֵט הלוי, או בשמו העברי אֶדוֹנִים הלוי (920-990),
נולד במרוקו ולמד בישיבה בבבל אצל ר' סעדיה גאון.
מאוחר יותר עבר לספרד.
התפרסם מאוד בזכות שירים שכתב.
היה הראשון שהכניס את משקל השירה הערבית
לשירה העברית.

שירה: נאונים

שתלתם ניגונים בי אימי ואבי
ניגונים מזמורים שכוחים.
גרענים גרענים נשאם לכבי
עתה הם עולים וצומחים.
עתה הם שולחים פארות בדמי
שורשיהם בעורקי שלובים,
ניגוני אבי ושיריך אימי
בדופקי נעורים ושבים.

הנה אאזין שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי בת.
הנה לי תזהרנה בדמע וצחוק
איכה וזמירות של שבת.
כל הגה יתם וכל צליל יאלם,
בי קולכם הרחוק כי יהום.
עיני אעצום והריני איתכם
מעל לחשכת התהום.

מילים: פניה ברגשטין
לחן: דוד זהבי

שבת

חופי ירדן: כלא זהר יום.
סירת דוהר; אשכב אשתה
שקוי שלום.

אביט אל על: האור מה רבי!
וגם בלב כבידות
אר צל של אב.

אתה ידעתי: פה - הכל.
ראשית וקצה, כל דכפין
יאתה, יטל.

רחל, דגניה, 1920

שירה: ירדה השבת

ירדה השבת אל בקעת גינוסר
וניחוח עתיק בשוליה
ויעמדו מסביב ההרים שושבינים
לשאת אדרתה הזוהבת,
תעלינה יונים מכנרת הים
קבל את רוחה הלוחבת.

נשקה השבת לראשו של הברוש
לאזוב שבסלע נשקה.
ויהי הנדרדר לשרביט של מלכות
על רמות דממה מרוננת.
ימשך אז התור בקולו המתוק
חמדת כיסופין מעדנת.

הרטיטה שבת בחינה הגנוז.
עיני חלונות מכל עבר.
ותצאנה בנות אל הערב זמר
זמירות בערגה מצלצלת.
והיתה העדנה בבקעת גינוסר
לנשמת עבריות נאצלת.

מילים: יהושע רבינוב
לחן: דוד זהבי

למדני אלהי, בדרך והתפלל
על סוד עלה קמל, על - נגה פרי בשל
על החרות הזאת לראות, לחוש, לנשום,
לדעת, ליחל, להפשל.
למד את שפתותי ברכה ושיר-הלל
בהתחדש זמנך עם - בקר ועם - ליל
לכל יהיה יומי היום - כתמול שלשום
לכל יהיה עלי יומי-הרגל.

מתוך: משירי סוף הדרך ג', לאה גולדברג

שירה: יהי רצון

יהי רצון מלך עליון
יהי רצון מלפניך
יהי רצון שר ואביון
יחד יזכו לרחמיך

מטל השמים
מדבש ושמן הארץ, תן
מכל טוב מקשה וגן
רימון זית ודגן
תמר עינב ותאנה
בצל אילן נחיה
אדם וחווה נחיה
ובנונו שוב שורש יכה

יהי רצון מלך עליון
יהי רצון מלפניך
יהי רצון שר ואביון
יחד יזכו לרחמיך

מילים: דודו ברק ע"פ המקורות
לחן: יוני רועה

שירה: אפלה

אינני יודע מילים מהן נאמרת תפילה
כל המילים אבדו בקולי והיו כאלמות אפלה.
אך עדיין רואות עיני זוהר עיניו של ילד.
ועוד רואות עיני: כוכב אין דומה לו בזוהר,
ואמהות דאגות פנים נושאות את ילדיהן אל האור.
מה יהיה עליהם? מה יהיה?
שמעו שמחתם הנושמת כאביב,
שנדמה כי לא יחלוף עד עולם.
כרוץ אכרע לפני דמות אלוהים
אשר מעיני נעלם.
אל נא תרע לתמימים.
הם אינם יודעים מדוע בָּרַק פוגע בעץ
הנושא את פריו לתומו.
אל נא תרע לתמימים
הם אינם יודעים מדוע אדם מחלל את צלמו
אינני יודע מילים מהן נאמרת תפילה
כל המילים אבדו בקולי והיו כאלמות אפלה.

מילים: אברהם חלפי
לחן: שלמה בר

שירה: יהי הַכֵּל

יהי הַכֵּל
שִׁיךְ לְכָל שִׁיכָל
לְהַטִּיב עִימוֹ,
הַיֵּלֶד לְאִישָׁה הָאִימָהִית
לְמַעַן יִגְדֵּל,
הַעֲגֹלָה לְעִגְלוֹן הַטּוֹב
לְמַעַן יִנְהַג בָּהּ הַיֵּטֵב.
וְהָאֲדָמָה, לְמִשְׁקִים אוֹתָהּ מֵיִם,
לְמַעַן תִּתֵּן פְּרִיָּה בְּעִיתָהּ.

מילים: ברטולד ברכט
גירסה עברית: נתן זך
לחן: שלמה גרוניך

כְּרוּךְ בּוֹאֵר שְׂכֵת, בּוֹאֵר כְּרוּךְ,
הַבִּיאִי נָא אֶמֶר אֶת הַפְּרָגוֹץ, אֶת הַשְּׁלֹחַ
שֶׁלְאַחַר שְׂבוּעַ רֵב פָּנִים שֶׁל הַמּוֹלֵת אֶמֶל.
אֶת הַחֲלָל שֶׁכְּתוּכּוֹ אֶפְשֶׁר לְרַקּוֹם
אִיִּסּוּף שֶׁל חִלּוּמוֹת, בְּיַחַד וּלְבַד.
אֶת שְׁצַת הַפְּחִילּוֹת שֶׁכֶּה נוֹכַל
לְשַׁמוֹץ אֶת פְּעִימוֹת לְבוֹ שֶׁל הַזּוֹלָת.
שְׂכֵת- כְּרוּךְ בּוֹאֵר,
כְּרוּךְ בּוֹאֵר, כְּרוּךְ גֵּרֵךְ.

ברכה מקיבוץ משמרות

שירה: שבת הכפר

נטו צללים על פני הגבעות,
ימות החול חלפו, עברו.
הרחק הרחק נצתו נגוהות,
כוכבי שבת מה יפו, נהדרו:

יום שבת, יום מנוחה, בארץ הברוכה.
שבתון!
לבשו הדר פני הכפר ביום השבת.

שלוות השקט בניר בשדה.
המחרשה תדם, תנוח.
בגן בחרש, זמר תועה,
נגון שבת אל היקום שלוח.

יום שבת, יום מנוחה, בארץ הברוכה.
שבתון!
לבשו הדר פני הכפר ביום השבת.

מילים ולחן: מתתיהו שלם

מתתיהו שלם (-1904 1975) חבר קיבוץ רמת יוחנן.
שאב את רוב החומרים לשיריו מהיותו רועה צאן רוב ימיו.

שירה: א/א/א/א

אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך
אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך
במקום שבו מקננת שנאה
תן לי לזרוע אהבה.
במקום שבו עלבון - סליחה
במקום שבו חושך - אור
במקום שבו עצב - שמחה
אדון העולם.
אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך
אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך

אלוהים תן לי את השלום
להשלים עם שאיני יכול לשנות.
אנא תן לי את אומץ הלב
לשנות דברים שביכולתי.
ואנא תן לי את החוכמה
להבחין בין אלה לבין אלה.

אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך
אנא אלי
אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותיך

מילים: עממי
לחן: שולי נתן

שירה: דג אסף

תלם אחרון וחושך בגינה,
היום אמר את סוף המנגינה.
ערב חרישי חתם את התמונה,
בין אור וחושך נחה השכונה.

דג אסף חכה אחרונה.
הנה כבר יום שישי פנה.
שוקי העיר, כנפי היונה
לבשו כותנת לבנה.

השולחן מוכן ונאספו כולם.
נרות דולקים עם יין וחלה.
יום עמל כלה, ומה שלא נשלם
אולי נתחיל מחר מהתחלה.

דג אסף חכה אחרונה.
הנה כבר יום שישי פנה.
שוקי העיר, כנפי היונה
לבשו כותנת לבנה.

מילים: נתן יונתן
לחן: נחום היימן

שירה: אני מאמין

שחקי שחקי על החלומות,
זו אני החולם שח.
שחקי כי באדם אצמין,
כי עודני מאמין בך.

כי עוד נפשי דרור שואפת,
לא מכרתיה לעגל פז,
כי עוד אצמין באדם,
גם ברוח, רוח עצ.

רוחי ישליך ככלי-הכל,
ירוממו במתי-על:
לא ברעב ימות עובד,
דרור לנפש, פת-לדל.

שחקי כי גם ברעות אצמין,
אצמין, כי עוד אמצא לב,
לב תקוותי גם תקוותי,
יחוש אושר, יבין כאב.

אצמינה גם בעתיד,
אף אם ירחק זה היום,
אך בוא יבוא - ישאו שלום,
אז וברכה לאום מלאום.

מתוך 'אני מאמין' - שאול טשרניחובסקי
לחן: טוביה שלונסקי (אביו של אברהם שלונסקי)

שירה: תליכה לקיסריה

אלי, אלי
שלא יגמר לעולם
החול והים,
רשרוש של המים,
ברק השמים,
תפילות האדם.

מילים: חנה סנש
לחן: דוד זהבי

שיר שכתבה חנה סנש בשנת 1942 בקיבוצה שדות-ים.
ב-1944 צנחה ביוגוסלביה בשליחות היישוב והמודיעין הבריטי
ומשם הגיעה להונגריה במטרה להילחם בנאצים. היא נתפסה,
עונתה קשות והוצאה להורג.

דוד זהבי: "אחד השירים היפים שכתבתי בימי חיי הוא השיר
'הליכה לקיסריה', ואודה על האמת כי בשעה שהלחנתי
את השיר תוך כדי כתיבתו זלגו עיני דמעות."
(מתוך מכתב לאמא של חנה סנש).

שירי שלום

אהבת עולם

תברכי השבת המביאה אהבת עולם
לכל הנברא, החי והקיים.
ברכינו כלה לבל תסור כנף האהבה
מלבנו וגופנו, ברכינו לבל תחסר זו
לבני ביתנו ובקהלתנו.
בואי שבת המלכה להשכין שלום, ואהבת עולם
בין איש לאשה, בין דוד וכלה ונפרש לכלם
סבת שלום, חמלה, צדק ואהבה,
לעיר, לדל ולנחשל, למכר ולזר.
נבקש וניחל בין פעימת הלב והזמן
שיבואו אהבה ושלום על כל בית ישראל
ועל כל יושבי תבל...

מחבר: משה יצחקי

שירה: שיר אל שבת

התבואי אלי הלילה
כבסים כבר יבשו בחצר
מלחמה שאף פעם לא די לה
היא עכשיו במקום אחר
וכבישים שבים בלי הרף
לבדם כסוס בלי רוכבו
והבית נסגר בערב
על הטוב והרע שבו

וידענו היטב כי הגבול הוא
קרוב ואסור לנו שם
אבי התפלל "ויכלו"
הארץ וכל צבאם..."

צבא והארץ האפילו
עוד מעט וכבה האור
המצווה בה שמיים התחילו
שוב השניים צריכים לגמור.

מילים: יהודה עמיחי
לחן: משה וילנסקי

שירה: עושה שלום במרומו

עושה שלום במרומו
הוא יעשה שלום עלינו
ועל כל ישראל
ואמרו אמן.

מילים: מתוך הקדיש
לחן: נורית הירש

שירה: עוד יבוא שלום

עוד יבוא שלום עלינו,
ועל כלם.
סלום עלינו ועל כל העולם,
סלום, סלום.

מילים ולחן: מוש בן אר"י

הדליקו אור ברחובות ושיר זמרו בעיר
מחר על פני כל התקוות יפציע יום בהיר
משוככים יגביה אד ריבוא יוני לבן
ושמש נקיה מפז תקרא מתור ענן.

שלום שלום שלום על ישראל
אמרו אמרו שירי הלל שלום שלום על ישראל.

כשיאיר יום של זהב בהר ובקומה
חידלו לכם מאש וקרב אנשי המלחמה,
עדו זרים אלפי גוון ובואו בשירה
עם נערות הכפר כולן לעיר המוארה.

שלום שלום שלום על ישראל
אמרו אמרו שירי הלל שלום שלום על ישראל.

אם למחר שלום יבוא עד תפוז הדורות
מן הרמה עד הר גבו הדליקו מדורות
אז הר להר שלום יאמר ואור גדול יהל
כשיום חדש יזרח מחר על כל בית ישראל.

שלום שלום שלום על ישראל
אמרו אמרו שירי הלל שלום שלום על ישראל.

מילים: דודו ברק
לחן: אפי נצר

קידוש ליל שבת:

יהי צרב יהי בקור יום הששי. ויכלו השמים
והארץ וכל צבאם.

ויכל אלהים ביום השביעי, מלאכתו אשר עשה.

וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה.

ויברך אלהים את יום השביעי ויגדש אותו.

כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, בורא פרי הנפץ:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו

במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו,

זכרון למצוה בראשית, תחלה למקראי קדש, וזכר

ליציאת מצרים. ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו:

ברוך אתה ה', מקדש השבת:

על היין: סברי סרגן ורבעו ורבותי:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם בורא פרי הנפץ:

על הפת: סברי סרגן ורבעו ורבותי:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן

הארץ:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם.

אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו.

ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו.

זיכרון למצוה בראשית.

כי הוא יום תחילה למקראי קדש וזכר ליציאת מצרים.

כי בנו בחרת. ואותנו קדשפת מכל העמים

ושבת קדשך באהבה וברצון הנחילנו:

ברוך אתה ה', מקדש השבת:

"בכל משבריי שפקדוני לאורך הדרך -
דבר אחד לא נשבר.
לא חדלתי להיות אדם מאמין.
אף בגדול שבשברוני לא נתמוטטה אדמת אמונתי.
אמונה - מרכז העבודה, נשמתה - תפילה.
אין שירה אמיתית שאינה בבחינת תפילה (...).
זהו דבר יהודי, היותר ייחודי שביהדות,
להיות אחד ממנין.
לדעת כי התשעה זקוקים לעשירי והאחד לתשעה.
אפשר זה הדבר המשמעותי ביותר שביהדות.
ואין דבר יותר ייחודי ויהודי בתנועה זו בה חונכתי.
תפילתי תמיד להיות אחד מכולם,
שמילותי הטובות יצטרפו למילים שממלמל הציבור.
גם הקרוב לתיבה,
הוא "העובר לפני התיבה" - ולא יותר.
אין משמעות לחיים אם הם לעצמם.
רק בזיקתם להוויה, אל המילים שבאו עדיך,
ובאים מרחוק לקראתך, יש משמעות לעמידה.
אחד - אבל אחד בציבור."

אבא קובנר / על הגשר הצר

